

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΑΝΤΡΗ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΚΟΥΡΙΔΟΥ

ΛΕΜΕΣΟΣ-ΚΥΠΡΟΣ

1998

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πτυχιακή Μελέτη

Σάντρη Ταλιαδώρου

Γεωργία Σκουρίδου

Επιβλέπων καθηγητής

Γρ. Α. Παγκάκης

Επίκουρος Καθηγητής

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΛΕΜΕΣΟΣ - ΚΥΠΡΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1998

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολυσήμαντος και πολυσύνθετος ο ρόλος της παιδείας ιδιαίτερα στην ημικατεχόμενη πατρίδα μας, την Κύπρο, που μέσα σε αντίξοες συνθήκες αγωνίζεται να διατηρήσει τις Ελληνικές και Χριστιανικές ρίζες της και να κρατηθεί στην ακραία αυτή έπαλξη του Ελληνισμού. Η εκπαιδευτική πολιτική των Ελλήνων της Κύπρου επηρεάζεται κατά κύριο λόγο από τη θρησκευτική και εθνική τους παράδοση και τις πολιτικές επιδιώξεις και εξελίξεις γύρω από το εθνικό θέμα. Επηρεάζεται ακόμα από την προσπάθεια για σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά δεύτερο λόγο από κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες.

“Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην Κύπρο δεν περιορίζεται μόνο στη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά επεκτείνεται πολύ πιο πέρα απ’ αυτό. Οι εκπαιδευτικοί μας πρέπει να μεταδίδουν στους μαθητές τις αξίες εκείνες που θα τους βοηθήσουν να διατηρούν ζωντανή και αδιάλειπτη επικοινωνία με την Ελληνορθόδοξη παράδοση μας και να χαλυβδώνουν τη θέληση για ελευθερία και επιστροφή στα κατεχόμενα εδάφη μας”.¹

Η μελέτη αυτή, η οποία γίνεται μέσα στα πλαίσια του προγράμματος εξομοίωσης των Κυπρίων αποφοίτων της Χ.Α.Σ.Ο.Ο., έχει σκοπό να παρουσιάσει την εξέλιξη και ανάπτυξη του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στα ελληνικά δημοτικά σχολεία της Κύπρου κατά το χρονικό διάστημα 1913 - 1996. Συγκεκριμένα γίνεται σύντομη ανασκόπηση της Ιστορίας της Κύπρου και της εκπαίδευσης των Ελλήνων της Κύπρου. Καταγράφονται και παρουσιάζονται οι αλλαγές και οι καινοτομίες οι οποίες έγιναν στον τομέα της ύλης, του περιεχομένου και της διδακτικής προσέγγισης - μεθοδολογίας. Παρουσιάζονται Αναλυτικά Προγράμματα από το 1913 και αναλύονται οι παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν στη διαμόρφωση και εξέλιξή τους.

1. Αγγελίδου Κλ., (1996), Αναλυτικό Πρόγραμμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Υ.Α.Π., 1996

Ειδικότερα:

- Παρακολουθείται η εξέλιξη του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας σε όλα τα Αναλυτικά Προγράμματα από το 1913 μέχρι σήμερα.
- Εξετάζονται οι παράγοντες οι οποίοι επηρέασαν την εξέλιξη της Οικιακής Οικονομίας στα διάφορα Αναλυτικά Προγράμματα.
- Εξετάζεται το ισχύον Αναλυτικό Πρόγραμμα και γίνονται εισηγήσεις για βελτίωση του.
- Εξάγονται συμπεράσματα.
- Επισυνάπτονται όσα κρίνονται απαραίτητα για την υποστήριξη, τεκμηρίωση και θεμελίωση της πτυχιακής εργασίας.
- Καταχωρείται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία.

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	I
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	II
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	III

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η γεωγραφική θέση της Κύπρου και ανασκόπηση της Ιστορίας της

1.0. Γεωγραφική θέση της Κύπρου.....	1
1.1. Ιστορική ανασκόπηση.....	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η Εκπαίδευση στην Κύπρο

2.0. Ιστορική ανασκόπηση.....	7
2.1. Εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Αναλυτικά Προγράμματα Οικιακής Οικονομίας.

3.0. Καθορισμός Προβλήματος - Στόχοι – Μεθοδολογία.....	16
3.1. Report on Education in Cyprus 1913.....	18
3.2. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1935.....	19
3.3. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1949.....	21
3.4. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1960.....	22
3.5. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1981.....	24
3.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1994.....	27
3.7. Συγκριτική μεθοδολογία Αναλυτικών Προγραμμάτων 1913-1994.....	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων.....

35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Κριτική παρουσίαση του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος.

5.0. Περιεχόμενο.....	44
5.1. Σκοπός.....	45
5.2. Στόχοι.....	45
5.3. Ύλη.....	46
5.4. Μέσα – Δραστηριότητες.....	46
5.5. Μεθοδολογία.....	47
5.6. Αξιολόγηση.....	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Εισηγήσεις για βελτίωση του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος..... 51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Επίλογος – Συμπεράσματα..... 58

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΑ..... 60

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ..... 61

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Π.	Αναλυτικό Πρόγραμμα
Η.Υ.	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές
Λ.Κ.	Λίρες Κύπρου
Ν.	Νόμος
Ν.Α.Π.	Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Οικ. Οικ.	Οικιακή Οικονομία
Π.Α.Κ.	Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου
Π.Ι.	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Σ.Τ.	Σχεδιασμός - Τεχνολογία
Υ.Α.Π.	Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων
Υ.Π.Π.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Χ.Α.Σ.Ο.Ο.	Χαροκόπειος Ανωτάτη Σχολή Οικιακής Οικονομίας

Θα θέλαμε να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη και τη βαθιά εκτίμηση μας στο σύμβουλο καθηγητή της Πτυχιακής μας εργασίας επίκουρο καθηγητή κ. Γρ. Α. Παγκάκη για την πολύτιμη καθοδήγηση και βοήθειά του. Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε όλα τα μέλη της Τριμελούς επιτροπής για το χρόνο που αφιέρωσαν και το ενδιαφέρον που επέδειξαν. Επιπρόσθετα ευχαριστούμε και τις επιθεωρήτριες Οικ. Οικ. κυρίες Κατερίνα Κυπριανού και Αντρούλα Χατζηγιασεμή για την πολύτιμη βοήθεια και στήριξη τους. Τέλος ένα ζεστό ευχαριστώ στην αγαπημένη μας φίλη και συνάδελφο Στέλλα Κυριάκου για την πολύτιμη βοήθεια και στήριξη της στην διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου και ανασκόπηση της ιστορίας της

1.0. Γεωγραφική θέση της Κύπρου.

Η Κύπρος είναι νησί στο βορειοανατολικό άκρο της Μεσογείου. Είναι το τρίτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου, μετά τη Σικελία και τη Σαρδηνία, με μέγεθος 9851 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Βρίσκεται 386 χιλιόμετρα βόρεια της Αιγύπτου, 97 χιλιόμετρα δυτικά της Συρίας, 64 χιλιόμετρα νότια της Τουρκίας και 403 χιλιόμετρα ανατολικά της Ρόδου, του ανατολικότερου σημείου της Ελλάδας. Στο νησί υπάρχουν δυο οροσειρές. Η οροσειρά του Πενταδακτύλου στο βόρειο μέρος και η οροσειρά του Τροόδους στο κέντρο του νησιού. Ανάμεσά τους υπάρχει μια εύφορη περιοχή που εκτείνεται και φτάνει από τη δυτική μέχρι την ανατολική πλευρά μέχρι τη θάλασσα. Το κλίμα της Κύπρου είναι το τυπικό μεσογειακό με ήπιους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια. Παρόλο που οι ποσότητες νερού στο νησί ήταν πάντοτε περιορισμένες, μια από τις κύριες ασχολίες των κατοίκων υπήρξε ανέκαθεν η γεωργία. Κύρια προϊόντα της Κύπρου είναι: τα εσπεριδοειδή, τα δημητριακά, οι πατάτες, τα σταφύλια, διάφορα άλλα φρούτα και τα λαχανικά. Πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία της χώρας διαδραματίζει η τουριστική βιομηχανία, ρόλος ο οποίος συνεχώς διευρύνεται, αναβαθμίζεται και συμβάλλει σημαντικά στο ετήσιο εισόδημα της χώρας. Παράλληλα δημιουργούνται και αναπτύσσονται με επιτυχία διάφορες ελαφρές βιομηχανίες. Ο πληθυσμός της Κύπρου, σύμφωνα με τη δημογραφική έκθεση του Τμήματος Στατιστικής του Υπουργείου Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1975, ήταν 638 900. Η κατανομή των εθνικών ομάδων ήταν: 77% Έλληνες, 18% Τούρκοι, 5% άλλες μειονότητες (Μαρωνίτες, Λατίνοι, Αρμένιοι).² Απογραφή που έγινε το 1992 έδειξε ότι στην ελεγχόμενη από το κράτος περιοχή, ο αριθμός των Ελληνοκυπρίων ήταν 572 311, των Αρμενίων 1016, των Μαρωνιτών 2910, των Λατίνων 109, των Τουρκοκυπρίων 163.³

2. Παντελίδη Χρ. (1982) The development of teacher education in Cyprus since 1878, unpublished Ph. D Dissertation, Nicosia.

3. Υπουργείο Οικονομικών, (1992) Απογραφή Πληθυσμού, Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, Λευκωσία.

Πριν από την εισβολή του 1974, η χώρα ήταν χωρισμένη για διοικητικούς σκοπούς σε έξι επαρχίες: Λευκωσία, Κερύνεια, Αμμόχωστος, Λάρνακα, Λεμεσός, Πάφος. Οι γλώσσες που μιλιούνται στο νησί είναι η ελληνική, μητρική γλώσσα των Ελληνοκυπρίων, η τουρκική, μητρική γλώσσα των Τουρκοκυπρίων, και η αρμενική, μητρική γλώσσα των Αρμενίων. Οι Μαρωνίτες χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα για σκοπούς επικοινωνίας αλλά και διδασκαλίας. Πολλοί Κύπριοι μιλούν άνετα την αγγλική γλώσσα. Η κάθε εθνική ομάδα έχει τη δική της θρησκεία. Κύρια θρησκεία είναι η ορθόδοξη χριστιανική, για τους Ελληνοκυπρίους αλλά και τους Αρμένιους, η Ισλαμική για τους Τουρκοκύπριους, ενώ οι Μαρωνίτες είναι καθολικοί.⁴

1.1. Ιστορική Ανασκόπηση

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, επηρέασε περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα την ιστορική της πορεία. Υπήρξε από ανέκαθεν το σταυροδρόμι πολλών και διαφορετικών πολιτισμών, σημείο συνάντησης οικονομικών και πολιτιστικών αλληλεπιδράσεων και ανταλλαγών καθώς και πολεμική έπαλξη όλων εκείνων που αγωνίστηκαν για επικράτηση στην περιοχή. Αρχαιολογικές ανασκαφές που έγιναν και εξακολουθούν να γίνονται σε διάφορα μέρη του νησιού διεύρυναν συγκλονιστικά τις αρχές της Κυπριακής Ιστορίας που ανάγονται στη νεολιθική εποχή (10,000 / 9,000 π.Χ.), όταν αναπτύχθηκε ένας πολιτισμός ενδεικτικός της δημιουργικής ικανότητας των φορέων του. Σταθμό όμως στη μακραίωνη Ιστορία της Κύπρου αποτελεί η εγκατάσταση των Ελλήνων. Η ύπαρξη στην Κύπρο πλουσίων κοιτασμάτων χαλκού έφερε στο νησί Έλληνες μετανάστες από διάφορα μέρη της Μυκηναϊκής Αυτοκρατορίας. Οι Έλληνες εγκαταστάθηκαν σε διάφορα μέρη του νησιού, αναπτύσσοντας αποικίες με τη μορφή της πόλης - κράτους κατά το πρότυπο της Ελλάδας. Βαθμιδόν αφομοίωσαν τον αυτόχθονα πληθυσμό και επέβαλαν σ' αυτόν τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους. Ο Ελληνισμός και ο ελληνικός πολιτισμός ρίζωσε από τότε στο νησί. Τον 5ο π.Χ. αιώνα η Κύπρος γίνεται μέρος της Περσικής Αυτοκρατορίας. Ο Ευαγόρας Α΄,

4. Παράρτημα "Α". . (Χάρτης της Κύπρου). φωτοαντίγραφο.

βασιλιάς της Σαλαμίνας, υποχρεώνεται να πολεμήσει τους Πέρσες, για να απελευθερώσει τη χώρα. Την περίοδο αυτή το ελληνικό αλφάβητο καθιερώνεται στο νησί και αυξάνεται έτσι η ελληνική επίδραση. Η Κύπρος, λόγω της γεωγραφικής της θέσης λαμβάνει μέρος στις εξελίξεις της περιοχής, πότε ως σύμμαχος του Μ. Αλεξάνδρου στον πόλεμο εναντίον των Περσών και πότε ως μέρος του βασιλείου της Αιγύπτου, που ο Πτολεμαίος, ένας από τους στρατηγούς του Μ. Αλεξάνδρου, ίδρυσε εκεί. Οι διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου κυβερνούν το νησί για 300 χρόνια. Οι Ρωμαίοι καταλαμβάνουν την Κύπρο το 58 π.Χ. Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Διοίκησης (58 π.Χ. - 330 μ.Χ.) και συγκεκριμένα το 45 μ.Χ., οι Απόστολοι Παύλος και Βαρνάβας δίδαξαν το Χριστιανισμό και μέχρι τις αρχές του 5ου μ.Χ. αιώνα, η Χριστιανική Θρησκεία γίνεται δεκτή από ολόκληρο τον πληθυσμό του νησιού και η εκκλησία της Κύπρου αναγνωρίζεται το 488 μ.Χ., από τις άλλες εκκλησίες ως αυτοκέφαλη. Από τότε το ελληνικό και χριστιανικό πνεύμα έχουν γίνει ισχυρή κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία του Ελληνοχριστιανικού Πολιτισμού στο νησί και έχουν θεμελιωθεί στις καρδιές των Ελλήνων της Κύπρου. Τον 7ο μ.Χ. αιώνα εμφανίζεται ως μεγάλη δύναμη στη Μεσόγειο ο Ισλαμισμός. Όλες οι γειτονικές χώρες της Κύπρου καταλήφθηκαν από τους Άραβες και έχασαν τη γλώσσα τους, τη θρησκεία τους και την εθνική τους ταυτότητα. Αντίθετα η Κύπρος κατάφερε να παραμείνει Χριστιανική. Κατά την τρίτη σταυροφορία, ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, βασιλιάς της Αγγλίας, καταλαμβάνει την Κύπρο και την πωλεί αργότερα στους Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Ιωάννη, οι οποίοι με τη σειρά τους την πωλούν το 1192 μ.Χ. σ' ένα Γάλλο ευγενή, τον Guy de Lusignan. Οι Λουζινιανοί κυβέρνησαν την Κύπρο από το 1192 - 1489 μ.Χ. Σήμερα διατηρούνται στο νησί κάστρα και εκκλησίες της περιόδου εκείνης. Τους Λουζινιανούς διαδέχθηκαν οι Ενετοί που και αυτοί με τη σειρά τους άφησαν πίσω τους μνημεία που διατηρούνται μέχρι σήμερα. Τέτοια είναι τα ενετικά τείχη της Λευκωσίας και της Αμμοχώστου. Η ανερχόμενη Οθωμανική Αυτοκρατορία γίνεται ένας κίνδυνος για την περιοχή της Μεσογείου και παρόλες τις προσπάθειες των Ενετών να υπερασπιστούν την κυριαρχία τους στο νησί, η Κύπρος πέφτει τελικά στα χέρια των Τούρκων το 1571 μ.Χ. Στα χρόνια της Τουρκικής κυριαρχίας (1571 -1878 μ.Χ.), ο αγώνας της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας και του Κυπριακού λαού για διατήρηση της θρησκευτικής και εθνικής ταυτότητας του νησιού είναι πολύ επίμονος και εντατικός. Οι Αρχιεπίσκοποι, περιβεβλημένοι με πνευματικά και κοσμικά δικαιώματα και προνόμια, ως πνευματικοί και πολιτικοί αρχηγοί του ελληνικού πληθυσμού της Κύπρου, ανέπτυξαν δραστηριότητα που επηρέασε την ιστορία των χρόνων που ακολούθησαν. Αποτέλεσμα της κατάληψης και κυριαρχίας της Κύπρου από τους Τούρκους ήταν και η δημιουργία της

μεγαλύτερης μειονότητας στο νησί, της Τουρκοκυπριακής.⁵ Το 1878 μ.Χ., οι Βρετανοί αγόρασαν την Κύπρο από τους Τούρκους. Ο ερχομός των Άγγλων έγινε δεκτός με ανακούφιση από τους Κυπρίους. Η Βρετανία ήταν γι' αυτούς μια φιλική χώρα.

Κατά τη διάρκεια της βρετανικής κυριαρχίας 1878 - 1960 μ.Χ., οι Έλληνες Κύπριοι είχαν πάντα κατά νουν και αγωνίστηκαν πάντα, κάτω από την καθοδήγηση του εκάστοτε εθνάρχη, Αρχιεπισκόπου, για δυο κυρίως σκοπούς: την ένωση με τη μητέρα Ελλάδα και την απόκτηση περισσότερων δικαιωμάτων ως προσωρινή λύση μέχρι την πραγματοποίηση της πολυπόθητης ένωσης. Η ένωση όμως με την Ελλάδα συναντούσε πάντα τη σθεναρή άρνηση της Βρετανικής Κυβέρνησης. Αυτό οδήγησε στον ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα του 1955 - 1959 οποίος τελείωσε με τις συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου (1959). Με τις συνθήκες αυτές εγκαθιδρύεται η Κυπριακή Δημοκρατία με τη Βρετανία, την Ελλάδα και την Τουρκία ως εγγυήτριες δυνάμεις. Η ανεξαρτησία απέτυχε να ικανοποιήσει τους οραματισμούς των Ελλήνων της Κύπρου για ένωση με την Ελλάδα. Ταυτόχρονα η Τουρκοκυπριακή μειονότητα, επηρεασμένη από φανατισμό και σοβινιστικές παρεμβάσεις, υιοθέτησε στη δεκαετία του 1950 την ιδέα της διχοτόμησης της Κύπρου. Το σύνταγμα της Κύπρου περιέχει πρόνοιες που υποβοηθούν τις τάσεις για διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων, όπως χωριστά κοινοτικά συμβούλια για θρησκευτικά και πολιτιστικά θέματα, την εκλογή Έλληνα Προέδρου και Τούρκου Αντιπροέδρου που να εκλέγονται από τις ανάλογες κοινότητες κ.α. Στην τουρκική μειονότητα του 18% δόθηκαν δικαιώματα δυσανάλογα του μεγέθους της (30% των θέσεων στη δημόσια υπηρεσία, 30% των θέσεων στη Βουλή των Αντιπροσώπων, 40% στην αστυνομία και το στρατό, το δικαίωμα της αρνησικυρίας στον Αντιπρόεδρο για θέματα ασφάλειας, άμυνας και εξωτερικής πολιτικής). Οι δυσκολίες στη λειτουργία του συντάγματος ανάγκασαν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο τον Γ' οποίος είχε εκλεγεί ως ο πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, να υποβάλει στον Αντιπρόεδρο και αρχηγό της τουρκικής μειονότητας, συγκεκριμένες εισηγήσεις για επανεξέταση του συντάγματος με σκοπό να γίνει πιο αποτελεσματικό, πάνω σε μια πιο δημοκρατική βάση. Η απάντηση ήταν οι βίαιες τουρκικές προκλήσεις και συγκρούσεις του 1963.

5. Παντελίδη Χρ. (1982). The development of teacher education in Cyprus since 1898.

Ακολούθησε μια μακρά περίοδος με διακοινοτικές συνομιλίες, οι οποίες όμως απέτυχαν να φέρουν αποτέλεσμα. Το 1974 η Τουρκία χρησιμοποιώντας σαν πρόσχημα το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου που η στρατιωτική χούντα των Αθηνών οργάνωσε εναντίον της νόμιμης κυβέρνησης της Κύπρου, εισέβαλε στις 20 Ιουλίου του 1974 στην Κύπρο. Κατέλαβε το 40% της Κύπρου, το οποίο κατέχει μέχρι σήμερα. Διακόσιες χιλιάδες Έλληνες Κύπριοι υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να μετακινηθούν στις ελεύθερες περιοχές, πρόσφυγες στην ίδια τους την πατρίδα. Χιλιάδες νεκροί και 1619 μέχρι σήμερα Έλληνες αγνοούμενοι, τα τραγικότερα θύματα. Μεγάλη όμως καταστροφή υπέστη η πολιτιστική κληρονομιά των Ελλήνων της Κύπρου. Πολλές εκκλησίες μετατράπηκαν σε τζαμιά, έγιναν σταύλοι ή εγκαταλήφθηκαν στη φθορά του χρόνου. Εικόνες ανεκτίμητης αξίας κλάπηκαν και πωλούνται στις αγορές της Ευρώπης και της Αμερικής. Αρχαιολογικές περιοχές, νεκροταφία και ότι θυμίζει την χιλιάδων χρόνων παρουσία των Ελλήνων στο νησί, καταστράφηκαν από τους Τούρκους εισβολείς. Αμέσως μετά την εισβολή και μέσα στα πλαίσια των συνομιλιών που ακολούθησαν για εξεύρεση ειρηνικής λύσης, μετακινήθηκαν όλοι σχεδόν οι Τουρκοκύπριοι από το νότιο μέρος του νησιού στο βορρά. Οι εναπομείναντες Έλληνες στο βόρειο μέρος του νησιού παρόλο ότι έγιναν συμφωνίες για την ασφαλή διαβίωσή τους στα σπίτια τους, εξαναγκάστηκαν με διάφορους τρόπους καταπίεσης και εκφοβισμού να τα εγκαταλείψουν με αποτέλεσμα ελάχιστοι να απομένουν σήμερα στην περιοχή, κυρίως ηλικιωμένα άτομα. Το 1983 ο Τουρκοκύπριος ηγέτης ανακήρυξε το βόρειο τμήμα του νησιού σαν ανεξάρτητο κράτος. Η νέα (de facto) κατάσταση στην Κύπρο, παρόλο ότι δεν αναγνωρίστηκε από κανένα άλλο κράτος εκτός από την Τουρκία, και παρόλα τα ψηφίσματα του ΟΗΕ 353 - 541 τα οποία καλούν την Τουρκία να αποσύρει τα στρατεύματά της από το νησί, εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι σήμερα. Οι διάφορες διακοινοτικές και διεθνείς συνομιλίες μεταξύ των δυο κοινοτήτων και άλλων εμπλεκόμενων μερών δεν έχουν πετύχει καμιά πρόοδο. Το πρόβλημα της κατοχής επηρεάζει τη ζωή των Κυπρίων και βεβαίως και την εκπαίδευση. Σαν αποτέλεσμα της εισβολής και κατοχής 171 δημοτικά σχολεία καταλήφθηκαν από τους Τούρκους και το 34% των μαθητών της Δημοτικής Εκπαίδευσης προσφυγοποιήθηκε δια της βίας. Στη Μέση Εκπαίδευση το 38% των σχολείων καταλήφθηκαν και το 31% των μαθητών προσφυγοποιήθηκαν. Βιβλιοθήκες και πολιτιστικά κέντρα λεηλατήθηκαν, κάηκαν και καταστράφηκαν εντελώς. Σήμερα στην κατεχόμενη περιοχή δε λειτουργεί κανένα σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης ενώ τα δύο δημοτικά σχολεία λειτουργούν κάτω από καθεστώς καταπίεσης: τα βιβλία ελέγχονται, και οι δάσκαλοι εκδιώχνονται όταν δεν εξυπηρετούν τους σκοπούς της πλήρους τουρκοποίησης

της περιοχής. Το 1991, στο δημοτικό σχολείο Ριζοκαρπάσου παρακολουθούσαν μαθήματα 27 μαθητές με δύο δασκάλες. Στο δημοτικό σχολείο Αγίας Τριάδας μια δασκάλα δίδασκε 8 μαθητές. Η Ελένη Φωκά μία από τις δασκάλες, είναι απόφοιτος της Χ.Α.Σ.Ο.Ο. Δούλεψε στο δημοτικό Αγίας Τριάδας από το 1974 έως το 1997. Τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα δεν της επιτρέπουν να εργαστεί τώρα στο χωριό της. Το 1991 η Ακαδημία Αθηνών τίμησε την κ. Φωκά για την προσφορά της. Οι μαθητές που τελειώνουν το δημοτικό σχολείο αναγκάζονται να πηγαίνουν στις ελεύθερες περιοχές, μακριά από τις οικογένειες τους για να συνεχίσουν τις σπουδές τους.⁶

6. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1993). Η κατεχόμενη γη μας. Υ.Α.Π. Λευκωσία, σ.σ. 232.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η εκπαίδευση στην Κύπρο

2.0. Ιστορική ανασκόπηση

Η Ελληνική Κυπριακή εκπαίδευση έχει τις ρίζες της στο μακρόχρονο και πολύ πλούσιο πολιτισμό της, ο οποίος αρχίζει με τον ερχομό των Μυκηναίων στην Κύπρο. Ο εποικισμός από τους Μυκηναίους επηρέασε τον πολιτισμό και άλλαξε την εθνική σύνθεση του πληθυσμού της Κύπρου. Η φιλοσοφία, το δράμα και οι επιστήμες άκμασαν στην Κύπρο, ιδιαίτερα την εποχή της βασιλείας του Ευαγόρα του Α΄ της Σαλαμίνας και των διαδόχων του. Η στωϊκή φιλοσοφία, δημιουργία του Ζήνωνα του Κιτιέα (335 - 263 π.Χ.), κυριάρχησε και επηρέασε την πολιτισμική, εκπαιδευτική και πολιτική ζωή του πληθυσμού. Η όλη πνευματική και εκπαιδευτική άνθηση εναρμονιζόταν με την ελληνική πνευματική παράδοση και ήταν βαθιά ελληνικού χαρακτήρα. Η Βυζαντινή Περίοδος (330 - 1191 μ.Χ.) χαρακτηριζόταν από ένα έντονο θρησκευτικό συναίσθημα και είχε ως αποτέλεσμα μια πλούσια θρησκευτική λογοτεχνία και καλλιτεχνική παραγωγή, η οποία ακόμα και σήμερα επηρεάζει τη ζωή και την εκπαίδευση στην Κύπρο. Η εκπαίδευση κατά την περίοδο αυτή προσφερόταν κυρίως από κληρικούς με κύρια βιβλία τα θρησκευτικά βιβλία. Κατά τη Φραγκοκρατία (1191 - 1571 μ.Χ) οι Έλληνες Κύπριοι έζησαν κάτω από πρωτόγονες συνθήκες και η εκπαίδευση παραμελήθηκε. Θλιβερό αποτέλεσμα ήταν η ύπαρξη ελάχιστων σχολείων. Η τουρκική κυριαρχία (1571 - 1878 μ.Χ.) αύξησε την αθλιότητα στο νησί με αποτέλεσμα μια πνευματική στασιμότητα και αγραμματοσύνη. Οι Αρχιεπίσκοποι και οι Επίσκοποι προσπάθησαν, ο κάθε ένας με το δικό του τρόπο, να βοηθήσουν και βελτιώσουν την εκπαίδευση. Δημιούργησαν σχολεία και φρόντισαν για τη λειτουργία και τη συντήρησή τους. Ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ο οποίος απαγχονίστηκε από τους Τούρκους (1821), ίδρυσε το “Ελληνικό Σχολείο” στη Λευκωσία (1812) και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ο Α΄ ίδρυσε το 1859 το πρώτο σχολείο για μαθήτριες. Σύμφωνα με ένα έγγραφο που βρέθηκε στην Αρχιεπισκοπή στη Λευκωσία, το Μάρτη του 1860 λειτουργούσαν στην Κύπρο μόνο 18 Ελληνικά σχολεία με 29 δασκάλους και 1179 μαθητές. Από αυτά 2 ήταν Παρθεναγωγεία. Τα μαθήματα που διδάσκονταν ήταν: Ελληνική γλώσσα, μαθηματικά και δυο ξένες γλώσσες. Στο τέλος της Τουρκικής κυριαρχίας υπήρχαν στην Κύπρο 148 σχολεία, 83 χριστιανικά και 65 ισλαμικά, τα οποία λειτουργούσαν το ένα δίπλα στο άλλο χωρίς καμιά επαφή, με κύριο

στόχο τη μετάδοση των θρησκευτικών και εθνικών πολιτισμών της κάθε κοινότητας και τη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας.⁷ Τα χριστιανικά σχολεία χρηματοδοτούνταν και στηρίζονταν αποκλειστικά σε εθελοντικές εισφορές, σε αντίθεση με τα ισλαμικά, τα οποία έπαιρναν βοήθεια από Λ.Κ. 500. Οι δάσκαλοι προέρχονταν από τις αντίστοιχες θρησκευτικές και εθνικές ομάδες. Η Αγγλική αποικιακή περίοδος (1878 - 1960 μ.Χ.) σηματοδοτήθηκε από συνεχείς προστριβές και συγκρούσεις ανάμεσα στην ορθόδοξη χριστιανική εκκλησία και την αποικιακή κυβέρνηση, που αφορούσαν τους εκπαιδευτικούς στόχους και τη διοίκηση των σχολείων, την επέκταση της δημοτικής εκπαίδευσης και πάνω απ' όλα τη συγκέντρωση της εξουσίας σχετικά με τη δημοτική εκπαίδευση στα χέρια του κυβερνήτη. Κατά τη διάρκεια της Βρετανικής κυριαρχίας στην Κύπρο, η εκπαίδευση επηρεάστηκε πολύ από τις δυτικοευρωπαϊκές εμπειρίες και πρακτικές. Στη δημοτική εκπαίδευση ειδικότερα η αγγλική επίδραση επήλθε με:

- το διορισμό ενός Άγγλου στη θέση του διευθυντή εκπαίδευσης το 1880 μ.Χ.
- την επιθεώρηση των σχολείων της Κύπρου από Άγγλους επιθεωρητές και από Κύπριους βοηθούς επιθεωρητές, οι οποίοι ήταν επηρεασμένοι από τις αγγλικές ιδέες σχετικά με την εκπαίδευση.
- την παραχώρηση χρηματικής βοήθειας - ενίσχυσης σε σχολεία ανάλογα με την αποτελεσματικότητά τους, που κρινόταν και με πολιτικά κριτήρια.
- το διορισμό Άγγλων ή Κυπρίων που σπούδασαν στο Ηνωμένο Βασίλειο σε ανώτερες θέσεις στη διοίκηση της εκπαίδευσης.
- την ανάληψη της εκπαίδευσης των δασκάλων (1937) από την αποικιοκρατική κυβέρνηση.
- τον καταρτισμό και εφαρμογή κοινού αναλυτικού προγράμματος (1935) για τα χριστιανικά και μουσουλμανικά σχολεία.
- τον εορτασμό αγγλικών εορτών (στέψη βασιλιά), την ύψωση της αγγλικής σημαίας στα σχολεία, τη διδασκαλία του αγγλικού εθνικού ύμνου αντί του ελληνικού.

7. Αναστασιάδη Α., (1979). Το Αναλυτικό Πρόγραμμα στη δημοτική Εκπαίδευση. Πρακτικά Γ'. Εκπαιδευτικού Σεμιναρίου, ΕΜΟΚ, Λευκωσία.

- το διορισμό Κυπρίων δασκάλων που σπούδασαν στο εξωτερικό και ιδιαίτερα στο Ηνωμένο Βασίλειο.⁸

Το 1956 - 1959 η αγγλική διοίκηση αποφάσισε να διαχωρίσει την Ελληνική και Τουρκική εκπαίδευση και την εκπαίδευση των δασκάλων, οι οποίες από το 1937 λειτουργούσαν κάτω από ενιαία διοίκηση, απόφαση η οποία σήμανε μια περίοδο διεύρυνσης των βαθιά ριζωμένων διαφορών. Η κατάσταση αυτή του διαχωρισμού ενδυναμώθηκε αργότερα με συνταγματική πρόνοια για δημιουργία Ελληνικού και Τουρκικού Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, το οποίο λειτούργησε στη μεταβατική περίοδο και στην Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση και την Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση.⁹ Οι Κοινοτικές Συνελεύσεις ανταγωνίζονταν για την άσκηση ελέγχου, ανάμεσα σε άλλα θέματα, σ' όλα τα θρησκευτικά, εκπαιδευτικά, διδακτικά και πολιτιστικά θέματα. Αυτό διεύρυνε το χάσμα ανάμεσα στις δυο κοινότητες και αποστασιοποίησε την εκπαίδευση από την πολιτική της κυβέρνησης. Οι διακοινοτικές συγκρούσεις ανάμεσα στην Ελληνική και Τουρκική κοινότητα (Δεκέμβριος 1963) είχαν ως αποτέλεσμα τη μετακίνηση πολλών Τουρκοκυπρίων σε κεντρικά τουρκικά χωριά και σε πόλεις και τη δημιουργία θυλάκων απρόσιτων στο νόμιμο κράτος, οι οποίοι υποβοήθησαν πολύ τις τουρκικές δυνάμεις κατά την εισβολή του 1974. Οι Κοινοτικές Συνελεύσεις, η δημιουργία θυλάκων και η Τουρκική εισβολή επηρέασαν αναπόφευκτα την ανάπτυξη και τις κατευθύνσεις του Κυπριακού Εκπαιδευτικού συστήματος και συνεχίζουν να το επηρεάζουν μέχρι σήμερα.

2.1. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου καλύπτει όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης: προδημοτική, δημοτική, μέση και τεχνική - επαγγελματική, ειδικές σχολές, ανώτερη και ανώτατη. Την προσφερομένη εκπαίδευση συμπληρώνουν και άλλα μη εκπαιδευτικά κέντρα

8. Παντελίδη Χρ., (1982), The development of teacher education in Cyprus, since 1878, Nicosia.

9. Παράρτημα "Β", Κυπριακό Σύνταγμα 1960, φωτοαντίγραφο άρθρο 20.

και ιδρύματα. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα διακρίνονται σε δημόσια και ιδιωτικά. Τα δημόσια σχολεία χρηματοδοτούνται κυρίως από τα δημόσια κονδύλια ενώ τα ιδιωτικά σχολεία από τις εισπράξεις διδασκόντων. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα ιδιωτικά σχολεία παίρνουν μικρή κρατική επιχορήγηση και σε μερικές περιπτώσεις ξένη βοήθεια από διάφορες θρησκευτικές οργανώσεις. Το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα στην Κύπρο είναι πολύ συγκεντρωτικό. Οι διευθυντές και το άλλο διδακτικό προσωπικό διορίζονται, μετατίθενται και προάγονται από την Εκπαιδευτική Επιτροπή η οποία είναι ένα ανεξάρτητο πενταμελές σώμα το οποίο διορίζεται απ' ευθείας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για περίοδο έξι ετών. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο ιδρύθηκε με το νόμο 12 του 1965 *“για λόγους εθνικού συμφέροντος και επιδίωξης πιο εφελκυστικού, συνταγματικής λειτουργίας”*.¹¹ είναι υπεύθυνο για την επιβολή των εκπαιδευτικών νόμων και την προετοιμασία της εκπαιδευτικής νομοθεσίας. Καθορίζει επίσης τη διδακτέα ύλη, τα μαθήματα και τα βιβλία. Η κατασκευή, η συντήρηση και ο εξοπλισμός των σχολικών κτιρίων είναι ευθύνη των σχολικών εφοριών κάτω από την επίβλεψη του Τεχνικού Τμήματος του Υ.Π.Π. Στις αστικές περιοχές οι εφορίες διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο ενώ στις αγροτικές περιοχές εκλέγονται από τις κοινότητες. Τα ιδιωτικά σχολεία διοικούνται από ιδιώτες ή σώματα αλλά υπόκεινται σε επίβλεψη και έλεγχο από το Υπουργείο Παιδείας. Μερικά από τα ιδιωτικά σχολεία λειτουργούν πάνω σε μη κερδοσκοπική βάση.

Προδημοτική Εκπαίδευση

Η προδημοτική εκπαίδευση προσφέρεται από νηπιαγωγεία για παιδιά ηλικίας κάτω των 5 9/12 ετών κάτω από τη δικαιοδοσία του Υπουργείου Παιδείας. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες νηπιαγωγείων:

- τα δημόσια νηπιαγωγεία ιδρύονται από την κυβέρνηση και συντηρούνται από αυτή αλλά και από τις κοινότητες ή τους Συνδέσμους Γονέων.
- τα κοινοτικά νηπιαγωγεία είναι μη κερδοσκοπικά ιδιωτικά ιδρύματα που συντηρούνται

11. Υπουργείο Παιδείας.. (1992), Η παιδεία μας σήμερα. Λευκωσία.

- από τα Συμβούλια Γονέων και από Κρατικές επιχορηγήσεις.
- τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία τα οποία ιδρύονται και συντηρούνται από τους ιδιοκτήτες συνήθως πάνω σε κερδοφόρα βάση.

Προδημοτική ημερήσια φροντίδα για παιδιά ηλικίας 6 εβδομάδων μέχρι 5 9/12 χρόνων προσφέρεται σε παιδοκομικούς σταθμούς. Αυτοί βρίσκονται κάτω από τη δικαιοδοσία του Τμήματος Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Τα ιδιωτικά και κοινοτικά νηπιαγωγεία επιβλέπονται εκτός από το Υπουργείο Παιδείας και από το Τμήμα Ευημερίας σαν παιδοκομικοί σταθμοί.

Δημοτική Εκπαίδευση

Στο επίπεδο της Δημοτικής η εκπαίδευση ήταν δωρεάν και υποχρεωτική από το 1962. Τα παιδιά αρχίζουν να φοιτούν στα δημοτικά σχολεία στην ηλικία των 5 9/12 και συμπληρώνουν καθορισμένο πρόγραμμα έξι ετών. Δημοτικά σχολεία λειτουργούν σε κάθε περιοχή όπου υπάρχουν περισσότεροι από 15 μαθητές.¹² Στατιστικές δείχνουν ότι το 99% των αποφοίτων του Δημοτικού σχολείου συνεχίζουν τις σπουδές τους σε σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης.¹³

Δευτεροβάθμια (Μέση) Εκπαίδευση

Η Μέση εκπαίδευση παρέχεται κυρίως σε δημόσια σχολεία, υπάρχουν όμως και μερικά ιδιωτικά. Όλοι οι απόφοιτοι της δημοτικής εκπαίδευσης, χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις από το 1972-73 συνεχίζουν τις σπουδές τους στη Μέση Εκπαίδευση. Από το 1985-86 η φοίτηση μέχρι την τρίτη τάξη είναι υποχρεωτική. Στη μέση εκπαίδευση υπάρχουν δυο τύποι σχολείων:

12. Κυπριακή Δημοκρατία.. (1996). Στατιστική της Εκπαίδευσης 1995 – 1996, Λευκωσία.

13. Σημερινή., 4.10.98., “Προυπηρεσιακή Παιδαγωγική Κατάρτιση”, άρθρο υπο Θεοφίλιδη Χρ.

Δημόσια Μέση Γενική

Είναι τα Γυμνάσια και τα Λύκεια όπου η φοίτηση αποτελείται από δύο κύκλους σπουδών. Ο πρώτος κύκλος, ο Γυμνασιακός, περιλαμβάνει τις τρεις πρώτες τάξεις. Σ' αυτές δίνεται έμφαση σε γενικά θέματα και ανθρωπιστικές σπουδές. Ο δεύτερος κύκλος, ο Λυκειακός, περιλαμβάνει τις τελευταίες τρεις τάξεις. Η ειδίκευση αρχίζει στην 1η Λυκείου. Μέχρι το 1976/77 υπήρχαν τρεις κλάδοι: το κλασικό, εμπορικό και οι θετικές επιστήμες (πρακτικό). Από το 1977/78 άρχισαν τη λειτουργία τους τα Λύκεια Επιλογής Μαθημάτων (ΛΕΜ) όπου οι μαθητές είχαν δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε πέντε κλάδους: το κλασικό, θετικές επιστήμες, οικονομικό, εμπορικό-γράμματειακό και ξένες γλώσσες. Από το 1995/96 λειτούργησε σε πειραματική βάση σε τρία σχολεία το Ενιαίο Λύκειο.

Τεχνική και Επαγγελματική

Στόχος των σχολείων αυτών είναι κυρίως η προετοιμασία τεχνικών για τη βιομηχανία. Δέχονται μαθητές μόνο στο δεύτερο κύκλο (4ο έτος) και κάθε σχολείο έχει δύο τμήματα: το τεχνικό και το επαγγελματικό. Στο τεχνικό δίνεται έμφαση στη θεωρία και πρακτική της τεχνικής γνώσης και δεξιοτεχνίες, ενώ στο επαγγελματικό τμήμα παρέχεται εκπαίδευση σε τεχνικές και άλλες υπηρεσίες. Οι απόφοιτοι της Τεχνικής Κατεύθυνσης αποκτούν τον τίτλο του "Τεχνικού βοηθού" και παρέχεται σ' αυτούς η δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι απόφοιτοι της Επαγγελματικής κατεύθυνσης ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Κυπριακής βιομηχανίας όπως και στον τομέα των υπηρεσιών.¹⁴

Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση

Όπως και στη δημόσια Μέση εκπαίδευση η φοίτηση περιλαμβάνει δύο κύκλους και διαρκεί έξι ή επτά χρόνια. Τα σχολεία αυτά προσφέρουν κυρίως γενική, εμπορική και επαγγελματική εκπαίδευση ενώ μερικά συμπεριλαμβάνουν και τεχνική εκπαίδευση.

14. Καθηγητής, Οκτώβρης 1998., "Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση", άρθρο υπό Παρτασίδη Α.

Ειδική Εκπαίδευση

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι σχολές τυφλών, κωφών καθώς και παιδιών και ατόμων με ειδικές ανάγκες όλων των ηλικιών. Παρέχεται πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και επαγγελματική εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να φοιτούν στα δημόσια σχολεία παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου το οποίο αποτελεί και την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, εγκαθιδρύθηκε με το Ν. 144 του 1989 και άρχισε τη λειτουργία του το Σεπτέμβριο του 1992. Το Κυπριακό Πανεπιστήμιο είναι ακαδημαϊκά αυτόνομο. Κατά το τέταρτο έτος της λειτουργίας του φοιτούσαν 1962 φοιτητές σε τρεις σχολές: τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, τη Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών και τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εκτός από το Πανεπιστήμιο υπάρχουν έξι δημόσια και εικοσιεπτά ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μη πανεπιστημιακού επιπέδου. Τα δημόσια ιδρύματα είναι:

- Το Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Εργασίας.
- Το Δασικό Κολλέγιο του Υπουργείου Γεωργίας.
- Η Νοσηλευτική Σχολή του Υπουργείου Υγείας.
- Το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο του Υπουργείου Εργασίας.
- Το Μεσογειακό Ινστιτούτο Διευθύνσεως του Υπουργείου Εργασίας, το οποίο προσφέρει εκπαίδευση ενός έτους σε αποφοίτους Πανεπιστημίων σε θέματα διεύθυνσης.
- Το Κυπριακό Διεθνές Ινστιτούτο Διεύθυνσης (ΚΔΙΔ). Αυτό λειτούργησε τον Ιανουάριο του 1991. Πρόκειται για ιδιωτικό μη κερδοσκοπικό οργανισμό ο οποίος ιδρύθηκε από τοπικά δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα. Στόχος του είναι η εκπαίδευση διευθυντικού προσωπικού. Κύρια προγράμματα είναι το (MBA) Master in Business Administration και (MPSM) Master in Public Sector Management στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης με χρονική διάρκεια δύο χρόνια. Σχεδόν όλοι οι φοιτητές επιχορηγούνται από τους εργοδότες τους ή είναι οι ίδιοι εργοδότες. Τα ιδιωτικά ιδρύματα προσφέρουν προγράμματα από 1 μέχρι 4 έτη σε κλάδους όπως η διοίκηση επιχειρήσεων, γραμματειακές σπουδές, ηλεκτρολογία, μηχανολογία, πολιτικών μηχανικών, ασύρματες επικοινωνίες, ξενοδοχειακά, τραπεζικά και ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στις

περισσότερες περιπτώσεις οι εξετάσεις των ιδρυμάτων συνδέονται με διεθνή εξεταστικά σώματα και ιδρύματα.

Μη Σχολική - Μερική Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση αυτή παρέχει διάφορα προγράμματα διαφόρων επιπέδων και παρέχεται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα.

Η δημόσια μη σχολική / μερική εκπαίδευση παρέχεται από:

- Το σύστημα μαθητείας και τα νυχτερινά μαθήματα των Τεχνικών Σχολών των Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας, τα οποία δίνουν σε νεαρούς εκπαιδευόμενους της βιομηχανίας, την ευκαιρία παρακολούθησης τεχνικής εκπαίδευσης διάρκειας 3-4 χρόνων.
- Ταχύρρυθμη επαγγελματική εκπαίδευση την οποία οργανώνει η Αρχή Βιομηχανικής Κατάρτισης.
- Προγράμματα για την αναβάθμιση ή και εκπαίδευση διευθυντικού και εποπτικού προσωπικού ή εξειδικευμένων εργατών τα οποία παρέχει το Κέντρο Παραγωγικότητας.
- Εκπαίδευση και αύξηση της παραγωγικότητας των δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα διεύθυνσης η οποία παρέχεται από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Οικονομικών.
- Εσπερινά Γυμνάσια τα οποία δίνουν την ευκαιρία σε ενήλικες να συμπληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τους.
- Τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης τα οποία προσφέρουν μαθήματα σε διάφορα θέματα όπως επαγγελματική εκπαίδευση, ανάγνωση και γραφή, πρώτες βοήθειες και ξένες γλώσσες.

Μη σχολική-μερική εκπαίδευση προσφέρουν και διάφορα ιδιωτικά ιδρύματα με προγράμματα μερικής φοίτησης για ξένες γλώσσες, μουσική, γραμματειακές και επαγγελματικές σπουδές. Μερικά από αυτά παρέχουν εκπαίδευση για εξωτερικές εξετάσεις κυρίως Βρεττανικών και Αμερικανικών εξεταστικών σωμάτων. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου παρουσιάζεται πολύ συγκεντρωτικό. Κατά την περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου 1996 επισκέφθηκαν την Κύπρο εμπειρογνώμονες της ΟΥΝΕΣΚΟ και μελέτησαν το εκπαιδευτικό αυτό σύστημα. Στην έκθεση η οποία ακολούθησε αναφέρουν *“Επικροτείται ο συγκεντρωτισμός που επικρατεί στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού λόγω του ότι η*

Κύπρος είναι μικρή χώρα και προσπάθεια αποκέντρωσης θα δημιουργούσε προβλήματα γραφειοκρατίας”¹⁵

15. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1997) Έκθεση Ουνέσκο, Λευκωσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Αναλυτικά Προγράμματα Οικιακής Οικονομίας

3.0. Καθορισμός προβλήματος - Στόχοι - Μεθοδολογία

3.0.1. Καθορισμός προβλήματος

Η μελέτη αυτή φιλοδοξεί να παρουσιάσει τα Αναλυτικά Προγράμματα και να δώσει αρκετή πληροφόρηση για τις αλλαγές οι οποίες έγιναν από το 1913 μέχρι το 1996. Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου έχει την ίδια βαρύτητα με τα άλλα μαθήματα του Α.Π. Παρά το γεγονός αυτό όμως πολύ μικρή έρευνα έχει γίνει για το συγκεκριμένο μάθημα. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αντιμετωπίσουμε κατά τη διεκπεραίωση της μελέτης αυτής μια σειρά προβλημάτων, που συνοψίζονται βασικά σε δύο:

1. απουσία συλλογικού έργου που να καλύπτει όλες τις αλλαγές που συντελέστηκαν στη διδασκαλία και το περιεχόμενο του μαθήματος από το 1913 μέχρι σήμερα και
2. μειωμένη παρουσία ειδικών δασκάλων της Οικιακής Οικονομίας στη δημοτική εκπαίδευση.

Συγκεκριμένα οι δασκάλες της Οικ. Οικ. δεν είναι ενημερωμένες στο σύνολό τους για τις αλλαγές που έγιναν. Οι παλιότερες λόγω της μακράς εκπαιδευτικής τους εμπειρίας θυμούνται κάποιες καταλυτικές αλλαγές αλλά δε συμβαίνει το ίδιο με τις νεότερες που η ανάλογη εμπειρία τους είναι μικρότερη. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το πρώτο πρόβλημα αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην έρευνά μας. Η βασική πληροφόρηση για την Οικ. Οικ. παρέχεται στις δασκάλες με το Α.Π., το οποίο καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, και συμπεριλαμβάνει τα θέματα τα οποία θα διδαχθούν καθώς και σύντομη πληροφόρηση για την στρατηγική στην πορεία της διδασκαλίας. Η τελευταία επανέκδοση Α.Π. έγινε το 1996 από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Εκτός από το Α.Π. σχολικά εγχειρίδια, βοηθήματα δασκάλων όπως και σειρά εικόνων εποπτικού υλικού, έχουν ετοιμαστεί από την Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων και αποστέλλονται στο κάθε σχολείο. Παράλληλα οργανώνονται σεμινάρια με ευθύνη της επιθεωρήτριας της Οικ. Οικ. για τη Δημοτική Εκπαίδευση με στόχο την ενημέρωση των δασκάλων για το νέο υλικό.

Το γεγονός ότι στο νέο Α.Π. δεν γίνεται καμιά σύγκριση με τα προηγούμενα Α.Π. καθιστά πιο δύσκολη τη διαπίστωση των αλλαγών οι οποίες έχουν λάβει χώρα. Εξίσου αρνητική είναι και η μειωμένη απουσία ειδικών δασκάλων της Οικ. Οικ. στη δημοτική εκπαίδευση. Μέχρι το 1981 διορίζονταν απόφοιτοι της Χ.Α.Σ.Ο.Ο. ενώ σε κάποιες περιπτώσεις το κενό καλυπτόταν από δασκάλες που είχαν επιλέξει κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Π.Α.Κ. το μάθημα της Οικ. Οικ. που προσφερόταν ως μάθημα ειδικότητας (επιλογής). Από το 1981 και μετά δεν έγινε κανένας μόνιμος διορισμός στη Δημοτική Εκπαίδευση αποφοίτων της Χ.Α.Σ.Ο.Ο. Επιπρόσθετα από το 1992 με το κλείσιμο της Π.Α.Κ. και την ένταξη της εκπαίδευσης των δασκάλων στο Τμήμα Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου το μάθημα της Οικ. Οικ. δεν προσφέρεται ούτε ως μάθημα επιλογής. Σήμερα μόνο 19 δασκάλες, απόφοιτοι της Χ.Α.Σ.Ο.Ο. διδάσκουν το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στη Δημοτική Εκπαίδευση. Τέλος να αναφέρουμε ότι εξαιτίας του ξεχωριστού εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο είχαν τα Τουρκοκυπριακά σχολεία και της υπάρχουσας σήμερα πολιτικής κατάστασης, είναι αδύνατη η πρόσβαση σε πληροφορίες αναφορικά με το Α.Π. Οικιακής Οικονομίας στα Τουρκοκυπριακά σχολεία. Για τους λόγους αυτούς η μελέτη αυτή περιορίζεται στα Ελληνοκυπριακά σχολεία.

3.0.2. Στόχοι

Στόχος αυτής της μελέτης είναι να παρουσιάσει την ανάπτυξη και εξέλιξη της Οικ. Οικ. στα Ελληνικά Δημοτικά σχολεία της Κύπρου κατά το χρονικό διάστημα 1913 - 1996 και επιπρόσθετα θα εντοπίσει τα προβλήματα που υπάρχουν και θα εισηγηθεί τρόπους βελτίωσης. Επειδή μέχρι σήμερα καμιά έρευνα στον τομέα αυτό της Εκπαίδευσης δεν έχει γίνει στην Κύπρο, πιστεύουμε, ότι μια τέτοια μελέτη θα είναι πολύ χρήσιμη για να αξιοποιηθεί σε ακαδημαϊκό ή ερευνητικό επίπεδο.

3.0.2. Μεθοδολογία

Για την ετοιμασία και ολοκλήρωση της μελέτης αυτής ακολουθήθηκαν τα πιο κάτω βήματα:

1. Εντοπισμός και επιλογή του θέματος.
2. Επισήμανση των πηγών.
3. Συγκέντρωση και οργάνωση των συγγραμμάτων και άλλου υλικού.
4. Διαμόρφωση του σχεδίου της μελέτης.
5. Ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων.
6. Παρουσίαση της μελέτης.

Το υλικό συλλέχθηκε από διάφορες δημόσιες βιβλιοθήκες, από βιβλιοθήκες δημοτικών σχολείων, από φακέλους και αρχεία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και από τα αρχεία του Κράτους. Έχουν συμπεριληφθεί επίσης άρθρα από διάφορες εφημερίδες, ετήσιες εκθέσεις, κυβερνητικές εκδόσεις και βιβλία Α.Π. Επιπρόσθετα περιγραφικά βοηθήματα για την ύλη και την μεθοδολογία μας δόθηκαν από την κα Κατερίνα Κυπριανού, Επιθεωρήτρια Οικ. Οικ. στη δημοτική εκπαίδευση. Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού ήταν στα Ελληνικά, υπήρχαν όμως και συγγράμματα γραμμένα στην Αγγλική, εκδόσεις της αποικιοκρατικής κυβέρνησης. Αφού συγκεντρώθηκε το υλικό, μελετήθηκε αξιολογήθηκε και τα σημαντικά και ενδιαφέροντα σημεία σημειώθηκαν χωριστά σε κάρτες αποτελώντας τη βάση της μελέτης.

3.1. Report on Education in Cyprus 1913

Η πρώτη διαθέσιμη πηγή η οποία δίνει κάποιες πληροφορίες για το πρόγραμμα της Οικ. Οικ. είναι η αναφορά των Talbot και Cape “Report on Education 1913”.¹⁶

Την εποχή εκείνη όλα τα Ελληνικά δημοτικά σχολεία στην Κύπρο ακολουθούσαν το Α.Π. των Ελληνικών δημοτικών σχολείων κυρίως Ελλάδας.¹⁷ Αυτό το Α.Π. είχε δοθεί στα Ελληνικά δημοτικά σχολεία της Κύπρου το 1898. Αντίγραφο αυτού του Α.Π. δεν έγινε δυνατό να βρεθεί και έτσι η πληροφόρηση για τη μελέτη περιορίστηκε στην αναφορά των Talbot και Cape. Δεν είναι γνωστό σε ποιές τάξεις του δημοτικού σχολείου διδασκόταν η Οικ. Οικ. Στην έκθεση ανφέρεται ότι τα κορίτσια είχαν τάξη κεντητικής - ραπτικής η οποία περιελάμβανε καθαρά διακοσμητική εργασία “purely ornamental work”.¹⁸ Όπως εισηγούνται στην αναφορά τους οι Talbot and Cape η κεντητική μπορούσε να είναι πιο χρήσιμη εάν οι μαθήτριες οι ίδιες μπορούσαν να κάνουν τις μετρήσεις για τα είδη ένδυσης που κατασκεύαζαν. Εκτός από την κεντητική - ραπτική διδασκόταν και η Υγιεινή.

16. Παράρτημα “Γ”., Talbot and Cape., (1914), Report on Education, 1913, London.

17. Σπυριδάκη Κ., (1960), Επετηρίς Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου, Λευκωσία.

18. Talbot and Cape., (1914), Report on Education in Cyprus 1913, London.

3.2. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1935

Αμέσως μετά την κυριαρχία των Άγγλων και την ένταξη της Κύπρου στις Βρετανικές αποικίες οι αποικιοκράτες άρχισαν προσπάθειες να σπάσουν τους δεσμούς των Ελληνοκυπρίων με την Μητροπολιτική Ελλάδα. Με καινούργια νομοθεσία απέσπασαν πολλές υπευθυνότητες από τους Ελληνοκύπριους. Το 1913 ένας νέος νόμος έδινε στον Κυβερνήτη του νησιού τη γενική εξουσία για τα θέματα της δημοτικής εκπαίδευσης. Τα καθήκοντα του “Συμβουλίου της Εκπαίδευσης” (Bord of Education) που ήταν υπεύθυνο για τα Α.Π. και τα βιβλία περιορίστηκαν σε ορισμένες εκπαιδευτικές εισηγήσεις. Αποτέλεσμα του νέου αυτού νόμου ήταν η δημιουργία νέου Αναλυτικού Προγράμματος το 1935 για όλα τα δημοτικά σχολεία.¹⁹ Όλα τα μαθήματα τα οποία καλλιεργούσαν την εθνική ταυτότητα άλλαξαν. Ελληνικά, Τουρκικά και σχολεία μειονοτήτων είχαν το ίδιο Α.Π.²⁰ Το νέο αυτό Α.Π. δεν κατέγραφε τους στόχους της εκπαίδευσης ή οποιαδήποτε άλλη πληροφορία. Με το νέο Α.Π. τα θέματα της Οικ. Οικ. εξελίχθηκαν σε δυο μαθήματα: την Κεντητική και τα Οικοκυρικά (Domestic Subject). Τα Οικοκυρικά διδάσκονταν σε ορισμένα σχολεία για κορίτσια μαζί με θέματα Υγιεινής. Η Κεντητική ήταν υποχρεωτική σε όλα τα δημοτικά σχολεία. Διδασκόταν από την πρώτη μέχρι την έκτη τάξη σε όλα τα κορίτσια με στόχο να γίνουν “ειδικοί” (become experts) σε όλες τις βελονιές κεντήματος. Το πρόγραμμα περιελάμβανε τρεις μεγάλες κατηγορίες: ραπτική, πλεκτική και κεντητική. Στην πρώτη τάξη οι μαθήτρίες γνώριζαν τις βελονιές χεριού. Αυτό το θέμα μπορούσε να βρει εφαρμογή σε διάφορες κατασκευές όπως σκέπασμα του κρεβατιού της κούκλας, τσάντα κ.α. Καμιά προσπάθεια για λεπτομερή και εξεζητημένη ραπτική δεν ήταν επιβεβλημένη. Οι μαθήτρίες μάθαιναν επίσης να πλέκουν χρησιμοποιώντας δύο βελόνες. Μάθαιναν την τεχνική της δημιουργίας θηλιών και το πλέξιμο απλών αντικειμένων ανάλογα με τα δικά τους ενδιαφέροντα. Δε γινόταν τίποτα στο θέμα της κεντητικής στην πρώτη τάξη. Στη δεύτερα τάξη διδάσκονταν βελονιές όπως στριφώμα, πισωβελονιά και πλακοραφή και συνέχιζαν την πλεκτική. Όσον αφορά την κεντητική δημιουργούσαν απλά σχέδια στον καμβά

19. Government of Cyprus., (1935) Program of Instruction for Elementary Schools (Greek Edition), Cyprus Government Printing Office, Nicosia,

20. Σπυριδάκη Κ., (1960), Η Εν Κύπρω Εκπαιδευτική πολιτική, Κυπριακή Εκπαίδευσης, Λευκωσία.

χρησιμοποιώντας τη σταυροβελονιά. Η τρίτη τάξη περιλάμβανε περισσότερες και πολυπλοκότερες βελονιές καθώς και κατασκευή απλών αντικειμένων τα οποία απαιτούσαν την εφαρμογή τους. Στην πλεκτική γινόταν εκμάθηση της χρήσης τεσσάρων βελόνων πλεξίματος και διόρθωσης ενός πλεκτού. Στο κέντημα οι μαθήτριες δημιουργούσαν πολυπλοκότερα σχέδια χρησιμοποιώντας τη σταυροβελονιά.²¹ Στην τετάρτη τάξη οι μαθήτριες διδάσκονταν τον τρόπο κοπής και ραψίματος βαμβακερού υφάσματος όπως και τη βελονιά καρυκώματος (τελειώματος). Κατασκεύαζαν ένα τουλάχιστον αντικείμενο το οποίο θα απαιτούσε την εφαρμογή των βελονιών τις οποίες διδάχθηκαν προηγουμένως. Μάθαιναν επίσης πως να πλέκουν κοντές ή μακριές κάλτσες και να κεντούν σε λινά υφάσματα. Στην πέμπτη τάξη οι μαθήτριες κατασκεύαζαν κουμπότρυπες (κομβιοδόχες). Μάθαιναν επίσης πως να μαντάρουν και να μπαλώνουν παλιά ενδύματα και να ράβουν πιο πολύπλοκα είδη ένδυσης. Έπλεκαν κάλτσες και κεντούσαν λινά. Στην έκτη τάξη οι μαθήτριες προχωρούσαν στην κατασκευή πιετών, στη χρήση πατρών (αχνάρι), στο κόψιμο του υφάσματος και στην κατασκευή φορέματος. Επιπρόσθετα έπλεκαν κάλτσες, σάλια και φορέματα για μικρά παιδιά. Στο κέντημα επαναλάμβαναν ότι γινόταν στην πέμπτη τάξη αλλά με πολυπλοκότερα σχέδια.²² Σύμφωνα με το Α.Π. του 1935 τα “οικοκυρικά” διδάσκονταν μόνο σε ορισμένα σχολεία για κορίτσια. Αυτά τα σχολεία είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν, εάν επιθυμούσαν, να συμπεριλάβουν το μάθημα στο Α.Π. τους.

*“οφείλουν να απευθύνονται προς το Τμήμα δια πρόγραμμα
και να κάμνωσι την αναγκαίαν πρόνοια εις τον προϋπολογισμόν
των δια τον διορισμόν προσοντούχου προς τούτο διδασκάλου”.*²³

Είναι όμως γνωστό ότι στο πρόγραμμα περιλαμβανόταν και η μαγειρική, το πλύσιμο και οι οικιακές ασχολίες. Παράλληλα σ’ όλους τους μαθητές διδασκόταν η Υγιεινή σε όλες τις τάξεις.

21. Government of Cyprus, (1935), Program of Instruction for elementary Schools, Nicosia.

22 – 23. Παράρτημα “Β”, Program of Instruction for Elementary Schools, (1935), φωτοαντίγραφο

Στα παρθεναγωγεία (σχολεία για κορίτσια μόνο) μέσα στα πλαίσια του μαθήματος της Υγιεινής στην τετάρτη, πέμπτη και έκτη τάξη συμπεριλαμβανόταν:

- α) η φροντίδα των σκευών μαγειρικής
- β) η προετοιμασία της τροφής και οι κίνδυνοι μόλυνσης της τροφής
- γ) η φροντίδα και διατροφή αρρώστων ατόμων
- δ) η χρησιμοποίηση των μέσων απολύμανσης και προστασίας κατά των μολυσματικών ασθενειών.

Το πρόγραμμα έδινε επίσης έμφαση στη φροντίδα των βρεφών, τη διατροφή των βρεφών, τη σημασία του καθαρού περιβάλλοντος (καθαρό νερό και αέρας) και στην αντιμετώπιση ψηλού πυρετού.

3.3. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1949

Το Α.Π. του 1935 προκάλεσε την αντίδραση των δασκάλων γι' αυτό το 1949, αμέσως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εισάγεται ένα νέο Α.Π. Το Program of Instruction for Elementary School, 1949, το νέο Α.Π., καθορίζει τους σκοπούς της δημοτικής εκπαίδευσης χωρίς όμως να κάνει αναφορά σε εθνική εκπαίδευση. Αντίθετα γίνεται προσπάθεια ανάπτυξης μιας νέας εθνικής ταυτότητας, της Κυπριακής.²⁴ Με βάση το Α.Π. τα κορίτσια διδασκόντουσαν την κεντητική όπως ακριβώς και με το Α.Π. του 1935. Εκτός από την κεντητική, η ενότητα Υγιεινή κατέστη υποχρεωτική και για τα δύο φύλα, αγόρια και κορίτσια, στα μικτά σχολεία. Υποχρεωτικά κατέστησαν και τα Οικοκυρικά στα παρθεναγωγεία. Οι μαθήτριες στα σχολεία αυτά μάθαιναν πως να φροντίζουν άρρωστα άτομα, τη διατροφή και φροντίδα του βρέφους, μαγειρική και διατήρηση τροφών όπως και εκτέλεση οικιακών εργασιών. Τα συγκεκριμένα μαθήματα άρχιζαν στην τετάρτη τάξη όπου οι μαθήτριες μάθαιναν για την οργάνωση και διεύθυνση της κουζίνας, όπως και βασικές γνώσεις θρεπτικότητας των τροφών. Στην πέμπτη τάξη διδάσκονταν πως να ετοιμάζουν

24. Σπυριδάκη Κ., (1954). Η Εκπαιδευτική πολιτική της Αγγλικής Κυβέρνησης στην Κύπρο (1878 – 1954) Κυπριακή Εθναρχία, Λευκωσία, Κύπρος.

απλά παρασκευάσματα με τροφές, όπως ροφήματα και ποτά καθώς επίσης απλούς κανόνες υγιεινής για την ετοιμασία τροφών για άρρωστο άτομο. Στην έκτη τάξη μάθαιναν για τη φροντίδα της κατοικίας, των ενδυμάτων, των επίπλων όπως και διακόσμηση. Διδάσκονταν ακόμα πως να διαχειρίζονται τα χρήματα τους. Τα μαθήματα αυτά συμπληρώνονταν με βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών, βασική περιποίηση και φροντίδα ασθενών, φροντίδα βρεφών μέχρι τριών χρόνων, ανάγκες για καθαριότητα, ανάπαυση, καθαρό αέρα, άσκηση.²⁵

3.4. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1960

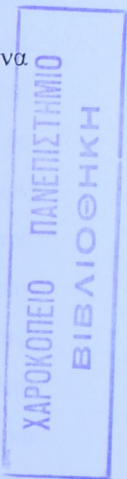
Το Α.Π. του 1960 εισήχθηκε σε όλα τα Ελληνικά δημοτικά σχολεία αμέσως μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου. Με βάση αυτό το μάθημα των οικοκυρικών διδασκόταν στην πέμπτη και έκτη τάξη και στόχευε στο να αποκτήσουν όλες οι μαθήτριες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες οι οποίες θα τις βοηθούσαν να οργανώνουν το νοικοκυριό τους, να μεγαλώνουν τα παιδιά τους και να δημιουργήσουν μια ευτυχισμένη οικογένεια.

*“Επομένως το μάθημα των Οικοκυρικών κατέχει σπουδαίαν
θέση εις τη διαπαιδαγώγησιν κάθε κόρης δια να την
βοηθήσει να πάρει όσον το δυνατόν ευρύτεραν γνώσιν, τόσον
από επιστημονικής και αισθηματικής όσον και από πρακτικής
πλευράς εις την διαχείρισιν του οίκου της”.*²⁶

Επιπλέον το μάθημα στόχευε να συμπληρώσει την εκπαίδευση που έπαιρναν τα κορίτσια στο σπίτι τους, αναπτύσσοντας τη δημιουργικότητα, την εκτίμηση αξιών, καλλιεργώντας δεξιότητες οι οποίες θα τις βοηθούσαν να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και κρίση για ευτυχισμένη προσωπική και οικογενειακή ζωή. Το μάθημα των οικοκυρικών περιλαμβάνει στο Α.Π. του 1960 τέσσερις ενότητες:

25. Παράρτημα “Ε” Program of Instruction for Elementary Schools, (1949), Cyprus Government Printing office, Nicosia.

26. Κυπριακή Εκπαίδευση., Τεύχος 25, (1964), Οικιακή Οικονομία και Οικογενειακή αγωγή υπό Κουμενή Θέκλα.

- Ατομική εμφάνιση - Προσωπική φροντίδα και καθαριότητα
- Οικιακές εργασίες - Φροντίδα του σπιτιού
- Μαγειρική - Απλές γνώσεις διατροφής, ετοιμασία και σερβίρισμα
- Ραπτική - Εκλογή, κατασκευή και φροντίδα απλών ενδυμάτων.

Στην πέμπτη τάξη οι μαθήτριες μάθαιναν να περιποιούνται και να φροντίζουν το σώμα τους, να επιλέγουν υλικά και μέσα τα οποία χρησιμοποιούνται για ατομική υγιεινή. Κατασκευάζαν επίσης μια τσάντα για να διατηρούν τα προσωπικά τους αντικείμενα όπως βούρτσα, χτένα, πετσέτες χεριών και προσώπου κ.α. Μάθαιναν να φροντίζουν την εμφάνιση τους γενικότερα, να καθαρίζουν τα παπούτσια τους, να μαντάρουν τις κάλτσες. Στην πέμπτη τάξη διδάσκονταν πως να περιποιούνται τους ξένους, να ετοιμάζουν το τραπέζι όπως και κανόνες καλής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια του γεύματος. Στην έκτη τάξη οι μαθήτριες μάθαιναν πως να φροντίζουν τα ενδύματα τους. Να καθαρίζουν και να φροντίζουν αντικείμενα από ξύλο, ασήμι, πατώματα όπως και βασικές οδηγίες για διακόσμηση κατοικίας. Τέλος ενημερώνονταν για τις βασικές φυσιολογικές σωματικές αλλαγές, οι οποίες επιτελούνται κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Όλα όσα αναφέρονται πιο πάνω διδάσκονταν σε όλα τα σχολεία.²⁷ Στα σχολεία τα οποία είχαν τις απαιτούμενες κτιριακές εγκαταστάσεις, των πόλεων και μεγάλων κυρίως χωριών, οι μαθήτριες μάθαιναν πως να χρησιμοποιούν σωστά το χώρο της κουζίνας, βασικές μεθόδους μαγειρικής, υγιεινή κουζίνας και χρήση οικιακών σκευών. Η προετοιμασία ζεστών ροφημάτων, γλυκισμάτων, κρεάτων, λαχανικών, σούπας, ψαριών και δημητριακών ήταν επίσης θέματα διδασκαλίας στα οποία περιλαμβάνονταν και βασικές γνώσεις για τη θρεπτική αξία των τροφών. Οι στόχοι της ραπτικής ήταν να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και αυτοπεποίθηση των μαθητριών και να μάθουν ακόμα πως να φροντίζουν την ενδυμασία τους. Με την αποφοίτηση τους από το δημοτικό σχολείο οι μαθήτριες πρέπει, σύμφωνα με το Α.Π. 1960, να είναι ικανές να χρησιμοποιούν το ψαλίδι, το βελόνι, το μέτρο, τη δακτυλήθρα, το σίδερο με το σωστό τρόπο, να μπορούν να σχεδιάζουν ένα απλό αντικείμενο της ενδυμασίας, να ετοιμάζουν πατρόν, να δημιουργούν μια απλή διακοσμητική σύνθεση, να φροντίζουν την προσωπική τους εμφάνιση, να

27. Υπουργείο Παιδείας, (1960), Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσης, Λευκωσία.

καθαρίζουν απλούς λεκέδες από τα ενδύματα, να πλέκουν απλά πλεκτά και να χρησιμοποιούν τη ραπτομηχανή. Οι εργασίες που οι δασκάλες έδιναν στις μαθήτριες δεν ήταν δύσκολες και χρονοβόρες. Η δασκάλα απέφευγε να επαναλαμβάνουν οι μαθήτριες την ίδια βελονιά σε μεγάλο κομμάτι υφάσματος. Στην πέμπτη τάξη ασκούσαν περισσότερο στη ραπτική με το χέρι. Αργότερα στην έκτη τάξη μάθαιναν τη χρήση της ραπτομηχανής κατασκευάζοντας μια τσάντα, μια ποδιά ή μια απλή φούστα με πιέτες. Κατά τη διάρκεια του 1970, ο αυξανόμενος αριθμός εργαζόμενων μητέρων άλλαξε τη δομή της οικογένειας αλλά και τον καθορισμό της εργασίας ανάμεσα στα μέλη της. Για να μπορέσει η γυναίκα να αντεπεξέλθει με επιτυχία στο διπλό ρόλο της εργαζόμενης γυναίκας και της μητέρας, χρειαζόταν να έχει την υποστήριξη και βοήθεια του συζύγου και των παιδιών της, αγοριών και κοριτσιών. Γι' αυτό τέθηκε το θέμα της επέκτασης του μαθήματος και στα αγόρια, θέμα που αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων. Το μάθημα έπρεπε κατ' αρχήν να ξεφύγει από τα στενά πλαίσια της πρακτικής εργασίας στη μαγειρική, το κέντημα και τις οικιακές εργασίες και να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις και στα ενδιαφέροντα των παιδιών αγοριών και κοριτσιών. Μια πρώτη και πολύ βασική αλλαγή ήταν η μετονομασία του μαθήματος σε Οικιακή Οικονομία. Ενωρίς το 1970 η Οικ. Οικ. έγινε προσιτή και στα δύο φύλα, αγόρια και κορίτσια. Κατ' αρχήν ήταν υποχρεωτικό μάθημα για τα κορίτσια και προαιρετικό για τα αγόρια.²⁸ Αργότερα, το 1992 η Οικ. Οικ. έγινε υποχρεωτικό μάθημα για όλα τα παιδιά της πέμπτης και έκτης τάξης των δημοτικών σχολείων.

3.5. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1981

Το 1981 εκδίδεται το “Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα (Ν.Α.Π.) των σχολείων, Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως της Κύπρου”, το οποίο *“είναι αποτέλεσμα αναθεώρησης και ανάπτυξης του προηγούμενου Α.Π. με βάση τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις και τεχνολογικές εξελίξεις των επιστημών”*. Σκοπός της Οικ. Οικ., όπως τώρα αποκαλείται, είναι *“να αποκτήσουν τα παιδιά γνώσεις και δεξιότητες και να καλλιεργήσουν στάσεις και αξίες που θα τα βοηθήσουν να ζουν μια ευτυχισμένη ατομική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή”*.²⁹

28. Οικογένεια και σχολείο., Τεύχος 27 (1975), Η συμμετοχή του αγοριού στα Οικιακά υπο Στ. Ιακώβου.

Το Ν.Α.Π. για την Οικ. Οικ. για πρώτη φορά απευθύνεται σε όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια της πέμπτης και έκτης τάξης του Δημοτικού σχολείου. Σύμφωνα με το Ν.Α.Π. τα παιδιά πρέπει να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες και στάσεις οι οποίες θα τα βοηθήσουν να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά καθημερινά προβλήματα τα οποία συνδέονται με την προσωπική και περιβαλλοντική υγεία και φροντίδα. Θα πρέπει ακόμα τα παιδιά, να αναπτύξουν υπεύθυνότητα ως μέλη της οικογένειας και να συνεισφέρουν ενεργά στην ικανοποιητική λειτουργία της κατοικίας με βάση τις δεξιότητες και ικανότητες τους. Επιπρόσθετα, ως μέλη της κοινωνίας, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων τους, θα πρέπει να συμβάλουν ενεργά, με κατανόηση και σεβασμό προς το συνάνθρωπο τους. Να κατανοήσουν τη σημασία της ορθής διαχείρισης των χρημάτων και των υπηρεσιών όπως και την αξία των διαφόρων προϊόντων π.χ. τροφές, υφάσματα, εξοπλισμός κατοικίας. Τελικά να καταστούν ικανά να οργανώνουν με αποτελεσματικότητα τη ζωή και την εργασία τους έτσι ώστε να εξοικονομούν χρόνο και χρήμα. Τα παιδιά θα πρέπει να απολαμβάνουν την εργασία και να εκμεταλεύονται δημιουργικά τον ελεύθερο τους χρόνο. Η διδακτέα ύλη Οικ. Οικ. στο Ν.Α.Π. χωρίζεται σε τρεις τομείς οι οποίοι συνυφαίνονται μεταξύ τους:

- Τρόφιμα - Διατροφή και Υγεία
- Η εμφάνιση - Η Ενδυμασία και τα Υφάσματα
- Το Σπίτι και το Νοικοκυριό.

Στον τομέα Τρόφιμα - Διατροφή και Υγεία οι μαθητές έπρεπε να ταξινομούν τις τροφές με βάση την προέλευσή τους, την ομάδα στην οποία ανήκουν και τη χρησιμότητα τους στη λειτουργία του ανθρώπινου σώματος. Έπρεπε ακόμα να μπορούν να εφαρμόζουν βασικές αρχές καλής διατροφής και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των θρεπτικών ουσιών πριν και μετά το μαγείρεμα. Να γνωρίζουν την ποικιλία των τροφών που υπάρχουν στην Κυπριακή αγορά και να αποκτήσουν κριτήρια για επιλογή αγοράς και υγιεινής αποθήκευσης. Μάθαιναν ότι κάθε τροφή είναι πηγή θρεπτικών

συστατικών και ορισμένες τροφές περιέχουν μεγαλύτερα ποσοστά κάποιων θρεπτικών συστατικών από άλλες. Ακόμα ότι οι τροφές χρησιμοποιούνται για την Ανάπτυξη Ενέργεια και Προστασία του ανθρώπινου σώματος. Κατανοούσαν τη σχέση μεταξύ της καλής διατροφής και καλής υγείας και μάθαιναν βασικούς κανόνες υγιεινής και ασφάλειας τους οποίους εφαρμόζαν σε πρακτική εργασία στο εργαστήριο. Ενημερώνονταν τέλος για τον εξοπλισμό της κουζίνας, τα σκεύη και τις συσκευές, τη σωστή χρήση και συντήρησή τους. Ο τομέας Η Εμφάνιση - Η Ενδυμασία και τα Υφάσματα στόχευε στο να αποκτήσουν οι μαθητές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που έχουν σχέση με την προσωπική υγιεινή, καλή εμφάνιση και φροντίδα των ενδυμάτων. Οι μαθητές ενημερώνονταν για την ποικιλία των υφαντικών ινών και υφασμάτων που υπάρχουν στην αγορά όπως και για τις ιδιότητες τους. Μάθαιναν να επιλέγουν και να φροντίζουν τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν για τον ατομικό ή οικιακό ρουχισμό τους ώστε να μην τα καταστρέφουν. Απαραίτητη ήταν και η γνωριμία με τα διάφορα υλικά και μέσα ραπτικής ώστε να τα χρησιμοποιούν σωστά και με ασφάλεια. Τελικά έπρεπε να αποκτήσουν αισθητική αντίληψη και να έχουν γνώμη σχετικά με σχέδια, χρώματα, υφή και συνδυασμούς υφασμάτων. Έπρεπε ακόμα να γνωρίσουν και εκτιμήσουν την παραδοσιακή λαϊκή τέχνη της Κύπρου όπως διαφαίνεται μέσα από τις παραδοσιακές ενδυμασίες, τα κεντήματα και τα υφαντά. Στην διδακτέα ύλη της ίδιας ενότητας περιλαμβανόταν η κατασκευή των υφασμάτων (ύφανση), η προέλευση των ινών, τα μέρη του υφάσματος (στημόνι, υφάδι, ούγια) και η γνωριμία με την ποικιλία των υφασμάτων ανάλογα με την προέλευση των ινών. Στην πρακτική εργασία του τομέα αυτού χρησιμοποιώντας τις κλωστές τα υφάσματα και τα μέσα ραπτικής κατασκεύαζαν απλά λειτουργικά αντικείμενα. Στον τομέα αυτό της Οικ. Οικ. περιλαμβανόταν και η προσωπική υγιεινή και φροντίδα, όπου οι μαθητές διδάσκονταν πως να φροντίζουν τα διάφορα μέρη του σώματός τους.

Ο τομέας Σπίτι και Νοικοκυριό στόχευε στο να γνωρίσουν οι μαθητές βασικές αρχές εσωτερικής και εξωτερικής διακόσμησης, να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τη λαϊκή αρχιτεκτονική του τόπου μας, να αναπτύξουν πρωτοβουλία για την καλαισθητική εμφάνιση εσωτερικών και εξωτερικών χώρων του σπιτιού και να δραστηριοποιηθούν ενεργά στη φροντίδα φυτών και λουλουδιών. Αποσκοπούσε επίσης στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για τη διατήρηση των επίπλων και άλλου οικιακού εξοπλισμού. Οι μαθητές έπρεπε να ενημερωθούν για υλικά και μέσα καθαρισμού ώστε να τα χρησιμοποιούν με ασφάλεια. Έπρεπε ακόμα να εκτιμούν και επιδιώκουν την καθαριότητα και την τάξη στο

περιβάλλον του σπιτιού τους και ειδικότερα στο δικό τους δωμάτιο. Με τον τρόπο αυτό συμμετείχαν ενεργά στην οργάνωση και εκτέλεση της όλης οικιακής εργασίας ώστε να λαμβάνονται αποφάσεις με βάση τις προτεραιότητες, οι οποίες θα εξοικονομούσαν χρόνο, χρήμα και προσπάθεια. Έπρεπε ακόμα να συνειδητοποιούν τα παιδιά ότι η κατοικία είναι το καταφύγιο κάθε ανθρώπου όπου απολαμβάνει την ασφάλεια, την αγάπη, την άνεση και την οικογενειακή θαλπωρή μαζί με τα άλλα μέλη της οικογένειας. Σε προτεραιότητα ήταν και η διατήρηση άσβεστης της μνήμης των κατεχομένων σπιτιών τους και η θέληση για επιστροφή. Η κοινωνικοποίηση των μαθητών επιτυγχανόταν μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις οι οποίες αναπτύσσονταν ανάμεσα τους. Στη διδακτέα ύλη του τομέα αυτού περιλαμβάνονταν η κατοικία, η επίπλωση και ο εξοπλισμός όπως και η όλη λειτουργία της. Εξεταζόταν σε πρώτο στάδιο το αρχιτεκτονικό σχέδιο, τα υλικά που χρησιμοποιούνταν στην οικοδομή, η τοποθεσία της κατοικίας σε σχέση με την εκκλησία, το σχολείο και την αγορά. Σε δεύτερο στάδιο μελετούσαν την απαραίτητη επίπλωση και εξοπλισμό κάθε δωματίου, τα υλικά από τα οποία ήταν κατασκευασμένα και με ποιο τρόπο, θα τα διατηρούσαν σε καλή κατάσταση. Αναφέρονταν επίσης ορισμένοι κανόνες διακόσμησης. Τελικά έπρεπε να γίνει κατανοητό ότι το σπίτι είναι ένα μέσο διατήρησης του οικογενειακού θεσμού και ανάπτυξης της κοινωνικοποίησης της οικογένειας. Υπό έμφαση στόχοι ήταν η συνεισφορά κάθε μέλους της οικογένειας στις οικιακές εργασίες στην οργάνωση και διαχείριση του οικογενειακού εισοδήματος.³⁰ Μετά από μια πειραματική περίοδο διδασκαλίας του μαθήματος της Οικ. και στα δύο φύλα, αγόρια και κορίτσια (σε ορισμένα δημοτικά σχολεία), η οποία θεωρήθηκε επιτυχής, το μάθημα, εισήχθη από το σχολικό έτος 1992-93 σε όλα τα δημοτικά σχολεία. Η απόφαση αυτή ήταν αποτέλεσμα των προσπαθειών της Κυβέρνησης της Κύπρου να ικανοποιήσει τη νομοθεσία 78/85 του Συμβουλίου της Ευρώπης γεγονός που οδήγησε στην εισαγωγή ενός νέου Α.Π., αυτού του 1994.³¹

3.6. Αναλυτικό Πρόγραμμα 1994

Με βάση το Α.Π. του 1994 η Οικ. Οικ. διδάσκεται στην πέμπτη και έκτη τάξη σε αγόρια και

30. Υπουργείο Παιδείας, (1981), Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσης, Λευκωσία.

31. Παράρτημα “Η” Πρακτικά Σύσκεψης Υ.Π 25/59/Β/8

κορίτσια. Έχει δε βασικό σκοπό να βοηθά τους μαθητές να αντιμετωπίζουν θετικά και αποτελεσματικά τα “καθημερινά” προβλήματα της ζωής τα οποία συνδέονται με την υγεία, την εμφάνιση και το περιβάλλον. Η ανάπτυξη θετικών στάσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών με άλλους ανθρώπους και ο σεβασμός σε ήθη, έθιμα και παραδοσιακή λαϊκή τέχνη της Κύπρου, είναι μερικοί από τους στόχους αυτού του Α.Π. Επιπλέον οι μαθητές πρέπει να γνωρίσουν την ποικιλία, την αξία και τις ιδιότητες των διαφόρων αγαθών για να μπορούν να συμπεριφέρονται ως ενήμεροι καταναλωτές. Πρέπει επίσης, εκμεταλλευόμενοι την τεχνολογία, να εξοικονομούν χρόνο, προσπάθεια και χρήματα. Να συμμετέχουν σε δημιουργική εργασία και να διαθέτουν τον ελεύθερο τους χρόνο αποτελεσματικά. Τέλος οι μαθητές πρέπει να συμμετέχουν σε δραστηριότητες οι οποίες θα διατηρήσουν άσβεστη τη μνήμη των κατεχομένων περιοχών και να συμμετέχουν στον αγώνα για επιστροφή (Γνωρίζω - Δεν Ξεχνώ - Αγωνίζομαι).

Οι τέσσερις βασικές ενότητες στο μάθημα της Οικ. Οικ. είναι:

- Τροφές - Διατροφή
- Ενδυμασία - Υφάσματα
- Υγεία - Περιβάλλον
- Σπίτι - Οικογένεια

Οι ενότητες αυτές συνδέονται μεταξύ τους όπως και με άλλα μαθήματα του Α.Π. του δημοτικού σχολείου όπως Ελληνικά, Μαθηματικά, Επιστήμη και Κοινωνικές Επιστήμες. (Α.Π., 1994). Επιπλέον ορισμένα από τα θέματα της Οικ. Οικ. αποτελούν αντικείμενο του γενικότερου στόχου για την “Αγωγή Υγείας”, ο οποίος αντιμετωπίζεται διαθεματικά και εστιάζεται στην ανάπτυξη θετικών στάσεων σε θέματα που αναφέρονται στην Υγεία. Στην ενότητα Τροφές - Διατροφή εξετάζονται τέσσερα θέματα:

- Γνωριμία με τις τροφές
- Διατροφή και Υγεία
- Τεχνολογία Τροφίμων και
- Αγωγή καταναλωτή

Στην πέμπτη τάξη οι μαθητές μαθαίνουν για τις ομάδες τροφών και τη σημασία που έχουν στην καλή λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού. Μελετούν το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα αυγά, τα φρούτα και τους ξηρούς καρπούς. Μαθαίνουν για τη θρεπτική αξία, την παραγωγή, τη διατήρηση, τα κριτήρια επιλογής των τροφών αυτών και τα

τυχόν προβλήματα από υπερκατανάλωση. Μελετούν τις ετικέτες της συσκευασίας και χρησιμοποιούν τις τροφές αυτές για να ετοιμάσουν απλά παρασκευάσματα στο εργαστήριο. Στην έκτη τάξη οι μαθητές μελετούν τις υπόλοιπες τροφές δηλ. το κρέας, τα ψάρια και τα θαλασσινά, τα λαχανικά, τα όσπρια και τα δημητριακά με τον ίδιο τρόπο όπως και στην πέμπτη τάξη.³²

Στην ενότητα Υγεία και περιβάλλον υπάρχουν τέσσερα επί μέρους θέματα:

- Προσωπική υγιεινή
- Υγεία και περιβάλλον
- Υγεία και τεχνολογία
- Αγωγή καταναλωτή

Στην πέμπτη τάξη οι μαθητές διδάσκονται ορισμένους κανόνες υγιεινής για την ατομική καθαριότητα. Συσχετίζουν την υγιεινή με το περιβάλλον τους που είναι η σχολική τάξη, το εργαστήριο Οικ. Οικ., το σχολείο, το σπίτι, η πόλη. Γίνεται εδώ γνωριμία και με “φίλικά” προς το περιβάλλον προϊόντα και συσκευασίες ώστε να τα προτιμούν οι μαθητές. Στην ενότητα “Ενδυμασία - Υφάσματα” εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- Γνωριμία με τα υφάσματα
- Τεχνολογία και υφάσματα
- Αγωγή του καταναλωτή.

Στην πέμπτη τάξη τα παιδιά γνωρίζουν τις πρώτες ύλες υφαντουργίας, την κατασκευή και χρήση των κλωστών, την ύφανση (στημόνι, υφάδι, ούγια, μήκος και πλάτος υφάσματος), τα χρώματα (βαφές), σχέδια και υφή των υφασμάτων. Παρακολουθούν την εξέλιξη της υφαντικής τέχνης από τον αργαλειό στα σύγχρονα μηχανήματα υφαντουργίας. Γνωρίζουν την ποικιλία των κλωστών και υφασμάτων που υπάρχουν στην αγορά όπως και τα διάφορα είδη ατομικού και οικιακού ρουχισμού. Τέλος χρησιμοποιούν κλωστές και υφάσματα για απλές κατασκευές. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά γνωρίζουν τα βασικά μέσα ραπτικής και πως να τα χρησιμοποιούν σωστά και με ασφάλεια.

Στην έκτη τάξη προχωρούν στη γνωριμία διαφόρων ειδών υφασμάτων (βαμβακερά, λινά,

32. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1994), Αναλυτικά Προγράμματα δημοτικής Εκπαίδευσης, Λευκωσία.

μεταξωτά, μάλλινα, συνθετικά) και τη χρησιμότητά τους. Μέσα από πειραματική εργασία διαπιστώνουν τις ιδιότητες των διαφόρων υφασμάτων όπως η απορροφητικότητα, η θερμομόνωση, ανθεκτικότητα στη θερμοκρασία, η ελαστικότητα. Κατανοούν τη συμβολή της τεχνολογίας στην κατασκευή υφασμάτων. Αναγνωρίζουν τα Κυπριακά κεντήματα και υφαντά όπως και στοιχεία της κυπριακής παραδοσιακής ενδυμασίας. Επιδιώκεται η κατανόηση των πληροφοριών και συμβόλων τα οποία αναγράφονται στις ετικέτες των υφασμάτων και έτοιμων ενδυμάτων και η σωστή αξιοποίηση των πληροφοριών που αναφέρονται στις διαφημίσεις ρουχισμού. Σχεδιάζουν και εφαρμόζουν απλό δημιουργικό μοντέλο και χρησιμοποιώντας με ασφάλεια μέσα ραπτικής, κατασκευάζουν απλά λειτουργικά αντικείμενα από ύφασμα.

Η ενότητα Σπίτι και Οικογένεια διαπραγματεύεται πέντε θέματα:

- Ανθρώπινες σχέσεις και οικογένεια
- Γνωριμία με το άμεσο περιβάλλον
- Τεχνολογία στο σπίτι
- Αγωγή καταναλωτή
- Ατυχήματα στο σπίτι.

Στην πέμπτη τάξη τα παιδιά γνωρίζουν τα διάφορα σκεύη και συσκευές, και μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν με ασφάλεια τον εξοπλισμό του εργαστηρίου Οικ. Οικ. Ενημερώνονται για σκεύη, συσκευές και διάφορα υλικά καθαρισμού τα οποία χρησιμοποιούνται στο σπίτι, πώς να κάνουν καλές επιλογές χρησιμοποιώντας την πληροφόρηση που αναγράφεται στις συσκευασίες των προϊόντων. Μαθαίνουν βασικούς κανόνες ασφάλειας, ώστε να αποφεύγουν ατυχήματα στο σπίτι, όπως και τρόπους αντιμετώπισης ατυχημάτων. Τέλος επιδιώκεται η απόκτηση τρόπων καλής συμπεριφοράς, ο αυτοσεβασμός και ο σεβασμός προς τους γονείς, δασκάλους και φίλους και γενικότερα η καλή συμπεριφορά των παιδιών μέσα στην οικογένεια, το σχολείο και την κοινωνία. Στην έκτη τάξη οι μαθητές γνωρίζουν ήθη και έθιμα του τόπου μας με έμφαση σε εκείνα των κατεχομένων περιοχών. Στο θέμα κατοικία ασχολούνται περισσότερο με το δικό τους χώρο, το υπνοδωμάτιο, και τους χώρους υγιεινής του σπιτιού. Επιδιώκεται η κατανόηση της σημασίας που έχει η τάξη και η καθαριότητα. Γνωρίζουν υλικά και μέσα καθαριότητας των χώρων αυτών, τρόπους επιλογής όπως και καλές συνήθειες στην τακτοποίηση και καθαριότητα του υπνοδωματίου και των χώρων υγιεινής του σπιτιού. Τέλος ενημερώνονται για την πρόληψη και αντιμετώπιση ατυχημάτων που είναι δυνατόν να συμβούν στους αναφερθέντες χώρους.

Η ενότητα του Α.Π. Υγεία - Περιβάλλον η οποία στοχεύει στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων οι οποίες θα βοηθήσουν τα παιδιά να διατηρήσουν σε ψηλά επίπεδα την ατομική τους υγεία και εκείνη του οικογενειακού και γενικότερου περιβάλλοντος, συνυφαίνεται μέσα απ' όλα τα θέματα με τα οποία ασχολείται το μαθημα της Οικ. Οικ. σ' όλους τους τομείς οι οποίοι περιγράφονται πιο πάνω. Κατά τη σχολική χρονιά 1996 το Α.Π. του 1994 αναθεωρείται. Το νέο αυτό Α.Π. παρουσιάζεται όπως ακριβώς ισχύει σήμερα στη συνέχεια της μελέτης αυτής στο πέμπτο κεφάλαιο.

3.7. Συγκριτική μεθοδολογία Αναλυτικών Προγραμμάτων 1913 - 1994

Από την αναφορά των Talbot and Cape φαίνεται ότι τα Ελληνικά δημοτικά σχολεία ήταν πιο αναπτυγμένα από τα αντίστοιχα Μουσουλμανικά.

Όπως οι συγγραφείς διατυπώνουν,

“There can be no doubt that the Greek elementary schools have arrived at a much more advanced stage of progress than the Moslems and this is directly due to the interest and initiative of the Greek themselves. It was the Greek Board of Education which as long ago as 1898, appointed a committee to draw up a scheme of instruction for use in the elementary schools. The scheme or Analytical Programme, as it is called, was based, on the new method of teaching as prescribed for the teacher's classes at the training school at Athens and has been enforced in all Greek elementary schools in Cyprus”.³³

“Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι τα Ελληνικά Δημοτικά σχολεία έχουν φτάσει σε ένα πολύ πιο ανεπτυγμένο επίπεδο από ότι τα Μουσουλμανικά και αυτό βασίζεται στο ενδιαφέρον και τη δημιουργικότητα των ιδίων των Ελλήνων. Το Ελληνικό Κοινοτικό Συμβούλιο εκπαίδευσης διόρισε από το 1898 μια επιτροπή για να ετοιμάσει ένα σχέδιο εκπαίδευσης για να χρησιμοποιηθεί στα δημοτικά σχολεία. Αυτό το σχέδιο ή Αναλυτικό Πρόγραμμα όπως ονομάστηκε, βασίστηκε σε μια νέα μέθοδο διδασκαλίας όπως περιγράφεται στα μαθήματα στα σχολεία εκπαίδευσης των δασκάλων στην Αθήνα και εφαρμόστηκε με επιτυχία σε όλα τα Ελληνικά Πρωτοβάθμια σχολεία της Κύπρου.”³⁴

33. Talbot and Cape., (1914), Report on Education in Cyprus 1913, Water low and Sons Ltd, London

34. Talbot and Cape., (1914), Report on Education in Cyprus 1913, London.

Παρ' όλα τα πλεονεκτήματα που είχε το πρόγραμμα αυτό είχε και ορισμένα μειονεκτήματα στη μεθοδολογία της διδασκαλίας. Γινόταν εισήγηση μόνο για μια μέθοδο διδασκαλίας και οι εκπαιδευτικοί ήταν υποχρεωμένοι να την ακολουθούν. Δεν υπήρχε η ελευθερία στους δασκάλους να επιλέξουν και χρησιμοποιήσουν άλλες εναλλακτικές μεθόδους οι οποίες θα απέδιδαν καλύτερα στη δεδομένη περίπτωση. Αυτό ήταν εξαιρετικά δύσκολο εξαιτίας των διαφορετικών συνθηκών οι οποίες επικρατούσαν από σχολείο σε σχολείο. Η μέθοδος η οποία χρησιμοποιόταν ήταν η **διάλεξη**, η οποία απαιτούσε την απομνημόνευση των σχολικών εγχειριδίων. Επιπρόσθετα τα μαθήματα δεν είχαν καμιά σχέση με τις καθημερινές εμπειρίες των μαθητών. Κατά τη χρονική περίοδο 1930 έως 1950, η εκπαίδευση βασιζόταν στην ανάπτυξη της **ηθικής διαπαιδαγώγησης** των μαθητών. Η ανάπτυξη καλού και ευσεβούς χαρακτήρα ήταν υπό έμφαση. Μεγάλη σημασία δινόταν στο τελικό αποτέλεσμα μιας εργασίας. Εργασίες οι οποίες δεν είχαν γίνει προσεκτικά και δεν ήταν καθαρές δεν ήταν αποδεχτές, γιατί θεωρούνταν ότι προήγαγαν την αδιαφορία και την έλλειψη ωραίων συναισθημάτων τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη σχολική και μελλοντική ζωή των μαθητών αρνητικά. Η κεντητική διδασκόταν με τρόπο που θα έκανε τις μαθήτριες "**ειδικές**" σε απλές βελονιές. Για το σκοπό αυτό οι μαθήτριες έκαναν πρακτική εξάσκηση των βελονιών αυτών σε μικρά κομμάτια υφάσματος. Η δημιουργία "**δειγμάτων**" δεν ήταν εισηγητέα. Επιπρόσθετα λαμβανόταν ειδική φροντίδα να αποφευχθούν καταστάσεις οι οποίες ήταν βλαβερές για την όραση. Οι μαθήτριες έπρεπε να χρησιμοποιούν χρωματιστή κλωστή, όταν έραβαν σε άσπρο ύφασμα. Καμιά άσκηση δε δινόταν η οποία θα μπορούσε να βλάψει τα μάτια και την όραση. Οι μαθήτριες με προβλήματα στην όραση απεύφευγαν τη ραπτική με συμβουλή της δασκάλας. Το 1960 το μάθημα των "**Οικοκυρικών**" αποτελείτο από τρία μέρη: Τη **θεωρία**, την **επίδειξη** και την **πρακτική** εξάσκηση. Στο θεωρητικό μέρος το νέο υλικό παρουσιαζόταν στους μαθητές και συνδεόταν με τη διδαχθείσα ύλη που προηγήθηκε. Η παρουσίαση των νέων θεμάτων γινόταν κυρίως μέσα από **διάλεξη** και ερωτήσεις και συνοδευόταν με τη χρησιμοποίηση ορισμένων **εποπτικών βοηθημάτων** όπως: ο φανελोगράφος, οι χαρτοπίνακες και ο πίνακας. Για εμπέδωση της νέας γνώσης αναλαμβάνονταν εργασίες. Οι μαθήτριες έπρεπε να κρατούν σημειώσεις, να γράφουν σε κάθε μάθημα την περίληψη του νέου θέματος, να απαντούν σε ερωτήσεις γραπτώς και να ετοιμάζουν μικρές εκθέσεις. Οι μαθήτριες, καθοδηγούμενες από τη δασκάλα, δημιουργούσαν ατομικές ή ομαδικές συλλογές. Οι δασκάλες ενθαρρύνονταν να οργανώνουν

εκδρομές και επισκέψεις σχετικές με το μάθημα της Οικ. Οικ., όπως π.χ. επισκέψεις σε χώρους παραγωγής, επεξεργασίας ή συσκευασίας τροφών ή άλλων προϊόντων.³⁵ Κατά τη διάρκεια της επίδειξης η δασκάλα παρουσιάζε και ταυτόχρονα εξηγούσε τη σειρά εργασίας την οποία οι μαθήτριες έπρεπε να ακολουθήσουν, για να ετοιμάσουν ένα παρασκεύασμα ή να κατασκευάσουν κάτι. Στόχος ήταν να γνωρίσουν οι μαθήτριες τα στάδια τα οποία έπρεπε να ακολουθήσουν όπως και τα αναμενόμενα αποτελέσματα της εργασίας τους.

Για να γίνει με επιτυχία η επίδειξη, έπρεπε η δασκάλα να βεβαιωθεί ότι όλες οι μαθήτριες μπορούσαν να παρακολουθήσουν και να κατανοήσουν όλα τα στάδια. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής οι μαθήτριες ακολουθώντας την προκαθορισμένη σειρά εργασίας ετοιμάζαν ένα παρασκεύασμα ή κατασκεύαζαν ένα αντικείμενο βοηθούμενες, αν χρειαζόταν, όσο το δυνατόν λιγότερο, από τη δασκάλα. Με την πρακτική εργασία ασχολείτο μια ομάδα παιδιών ενώ μια άλλη μπορούσε να ασχολείται με γραπτές εργασίες εμπέδωσης της θεωρίας, συλλογές, ατομικές ή ομαδικές ή με όποια άλλη εργασία ανέθετε η δασκάλα στην ομάδα. Η δασκάλα έπρεπε να παρακολουθεί την εργασία των ομάδων χωρίς να εστιάζει την προσοχή της στη μια μόνο ομάδα. Σε περίπτωση που διαπίστωνε κάποιο λάθος έπρεπε να σταματήσει την εργασία όλων των παιδιών και να εξηγήσει τη σωστή διαδικασία. Η δασκάλα προετοιμάζε **σχέδιο μαθήματος** στο οποίο ο χρόνος διαχωριζόταν, ώστε να καλύπτει και τα τρία μέρη του μαθήματος: θεωρία, επίδειξη και πρακτική εργασία. Περισσότερος χρόνος δινόταν στην πρακτική εργασία και λιγότερος στη θεωρία. περιλαμβανόταν επίσης το καθάρισμα των σκευών και εργαλείων και η τακτοποίηση του εργαστηρίου. Το Α.Π. του 1981 ήταν **παιδοκεντρικό**. Η δασκάλα έπρεπε να λαμβάνει υπόψη τις ατομικές διαφορές που υπήρχαν ανάμεσα στους μαθητές και να προάγει τη δημιουργική σκέψη και αυθόρμητη δράση. Η συνεργασία δασκάλας και μαθητών ήταν απαραίτητη στην επιλογή των θεμάτων και των δραστηριοτήτων. Τα θέματα είχαν εφαρμογή στην καθημερινή ζωή και κάλυπταν άλλα μαθήματα. Η δασκάλα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τη δική της μέθοδο, με στόχο πάντοτε να προσελκύσει την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών, ώστε να αναπτύξουν ιδέες για δημιουργική εργασία. Ορισμένες

35. Οικογένεια και σχολείο., (1975), Η συμμετοχή του αγοριού στα οικιακά υπό Στ. Ιακώβου, τεύχος 27.

ιδέες και εισηγήσεις οι οποίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην επιτυχία των στόχων του μαθήματος, έδινε το Υπουργείο Παιδείας μέσα από το Α.Π. Η χρησιμοποίηση εποπτικών μέσων, βιβλιοθήκης, γωνιάς του καταναλωτή και άλλων υλικών και μέσων τα οποία είχαν σχέση με το διδασκόμενο θέμα δημιουργούσε καλύτερη ατμόσφαιρα και προσέκλυε το ενδιαφέρον των μαθητών. Επισκέψεις σε καταστήματα, οργανισμούς, εργοστάσια και διάφορους χώρους παραγωγής αγαθών θεωρούνταν χρήσιμες και αποδοτικές για τους μαθητές. Οι δραστηριότητες που ανατίθεντο στους μαθητές έπρεπε να βασίζονται στις δεξιότητες, που είχαν αποκτηθεί, έτσι ώστε να μπορούν χωρίς δυσκολία να τις πραγματοποιήσουν. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής η δασκάλα έπρεπε να καθοδηγεί τους μαθητές με στόχο την εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησαν. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εργαστούν ατομικά ή ομαδικά ανάλογα με το θέμα. Στο Α.Π. του 1994 παρατηρούνται διαφοροποιήσεις κυρίως όσον αφορά τη μεθοδολογία. Δίνεται έμφαση περισσότερο στη μεθοδολογία και τη μαθησιακή προσέγγιση παρά στο τελικό αποτέλεσμα της πρακτικής εργασίας. Επιδιώκονται δεξιότητες ψηλότερου επιπέδου όπως: η κατανόηση και η εφαρμογή παρά η επανάληψη και η αποστήθηση (παπαγαλία). Τέτοιες δεξιότητες είναι: η επικοινωνία, η έρευνα, η κοινωνικοποίηση, η μαθηματική σκέψη, η γλώσσα, η επίλυση προβλήματος, η οργάνωση εργασίας και η αξιολόγηση των δεξιοτήτων και του τρόπου εργασίας. Χρησιμοποιούνται διδακτικές μέθοδοι οι οποίες είναι παιδοκεντρικές αναγνωρίζουν τις ατομικές ιδιαιτερότητες, εφαρμόζουν την έρευνα αναπτύσσουν την αυτοεκτίμηση και βελτιώνουν την αυτοεικόνα του μαθητή. Αυτές μπορούν να βρουν εφαρμογή σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος της Οικ. Οικ. Είναι όμως απαραίτητο η δασκάλα να κατέχει τις θεωρητικές βάσεις της μεθόδου που θα χρησιμοποιήσει, να ενστερνίζεται την αξία και την κατάλληλότητα της για τους συγκεκριμένους στόχους που επιδιώκει και να γνωρίζει την τεχνική εφαρμογή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων

Τα Αναλυτικά Προγράμματα αντικατοπτρίζουν τους σκοπούς και τους στόχους της εκπαίδευσης μιας χώρας. Οι τελευταίοι ανταποκρίνονται κατά κανόνα στις βασικές ιδεολογίες και στις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες που επικρατούν σ' αυτήν. Γενικότερα, οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη σύνταξη Α.Π. είναι η κουλτούρα, η παράδοση, η ιστορία κάθε λαού, το πολιτικό καθεστώς, η οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη, τα διαθέσιμα μέσα, οι φυσικοί πόροι, η θρησκεία κ.α.³⁶

Στην περίπτωση ωστόσο της Κύπρου,

*“μιας χώρας η οποία σε πολύ βραχύ χρονικό διάστημα, γνώρισε μεγάλες ιστορικές περιπέτειες, ήταν φυσικό, πέρα από τις βασικές ιδεολογίες και τις κυρίαρχες συνθήκες, να συμβάλουν στη διαμόρφωση των σκοπών της εκπαίδευσης της και οι σοβαρές ιστορικές περιπέτειες που άλλαξαν δραματικά το πολιτικό σκηνικό της”.*³⁷

Είναι ευνόητο ότι οι εκπαιδευτικοί σκοποί και στόχοι διαδραματίζουν πολύ σπουδαίο ρόλο στην εκπόνηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Οι σκοποί και στόχοι των Α.Π. δεν είναι όμως σταθεροί και αμετάβλητοι αφού επιδιώκουν να ανταποκριθούν στην αλματώδη ανάπτυξη της γνώσης εξυπηρετώντας τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Για να παρακολουθήσει κανείς την εξέλιξη του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στα

36. Φλουρή Γ., (1983), Αναλυτικά προγράμματα για μια νέα εποχή στην εκπαίδευση, Γρηγόρης, Αθήνα.

37. Περισιάνη Π., (1996), Η εκπαίδευση της Κύπρου μπροστά στην πρόκληση της Ευρώπης, Λευκωσία.

διάφορα Α.Π. της χώρας μας, θα πρέπει να ακολουθήσει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης των κοριτσιών στην Κύπρο αφού μέχρι το 1981 η Οικ. Οικ. απευθυνόταν αποκλειστικά στα κορίτσια. Ποια ήταν όμως η θέση της γυναίκας στην κυπριακή κοινωνία;

Στην ανδροκρατούμενη, γεωργική κοινωνία της Κύπρου του 19ου και πρώτου μισού του 20ου αιώνα επικρατούσαν προκαταλήψεις για τις ικανότητες της γυναίκας οι οποίες συνέβαλαν στις διακρίσεις σε βάρος της. Τα κοινωνικά αυτά χαρακτηριστικά, η ανδροκρατούμενη γεωργική κοινωνία όπως και οι προκαταλήψεις, επηρέασαν όπως ήταν φυσικό αρνητικά τόσο το βαθμό συμμετοχής των κοριτσιών στην εκπαίδευση όσο και τους σκοπούς και την ποιότητα της εκπαίδευσης τους. Το ίδιο αρνητικά επηρέασαν και οι πολιτιστικές αξίες της εποχής οι οποίες ήθελαν τη γυναίκα ηθική, απόλυτα αφοσιωμένη και υποταγμένη στον άντρα της, αποκλεισμένη από όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες έξω από το σπίτι της.

“Οι πολιτιστικές αυτές αξίες απέρρεαν σε μεγάλο βαθμό από τη συσχέτιση της γυναίκας με δυο σύμβολα, την Παναγία και την Εύα”.³⁸

Για τους λόγους αυτούς ο αριθμός των κοριτσιών ήταν κατά πολύ μικρότερος του αριθμού των αγοριών στα ελληνικά σχολεία της Κύπρου.³⁹

“Οι αντιλήψεις για τη γυναίκα και τη μόρφωση δεν επηρέασαν μόνο το βαθμό συμμετοχής των κοριτσιών στην εκπαίδευση, στο πρώτο στάδιο επηρέασαν και το σκοπό και το περιεχόμενο τους”.⁴⁰

Η αλλαγή έγινε με πολύ αργό ρυθμό και μέσα στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της

38. Περισιάνη Π., (1998), Η Ιστορία της Εκπαίδευσης των κοριτσιών στην Κύπρο, Λευκωσία.

39. Παράρτημα “Θ” Πίνακας 1 φωτοαντίγραφο.

40. Περισιάνη Π., (1998), Η Ιστορία της Εκπαίδευσης των κοριτσιών στην Κύπρο, Λευκωσία .

κυπριακής κοινωνίας και ήταν αποτέλεσμα πολλών παραγόντων όπως είναι η αστικοποίηση, η ανάπτυξη της τεχνολογίας, ο ερχομός των Άγγλων το 1878, ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, η συμμετοχή των γυναικών στον αγώνα του 1955-59 κ.α. Στην εξέλιξη της εκπαίδευσης των κοριτσιών διακρίνονται τρεις βασικά περίοδοι:

α. Από την ίδρυση των πρώτων παρθεναγωγείων το 1859 μέχρι το 1935, όταν ο Άγγλος Κυβερνήτης ανέλαβε τον πλήρη έλεγχο της δημοτικής εκπαίδευσης.

β. Από το 1935 μέχρι το τέλος της Αγγλικής διοίκησης το 1960.

γ. Από το 1960 μέχρι σήμερα.

Στην πρώτη περίοδο το περιεχόμενο της εκπαίδευσης ήταν σε μεγάλο βαθμό παρόμοιο προς εκείνο των δημοτικών σχολείων θηλέων της Ελλάδας, παρόλο ότι κατά καιρούς υπήρχαν και μικρές διαφορές. Κατά τη δεύτερη περίοδο οι Άγγλοι έδωσαν πολύ διαφορετική κατεύθυνση στη δημοτική εκπαίδευση της Κύπρου ενισχύοντας τη διδασκαλία των Αγγλικών από τη μια και των “οικοκυρικών” και πρακτικών θεμάτων από την άλλη. Κατά την τρίτη περίοδο η δημοτική εκπαίδευση ακολουθεί ξεχωριστή πολιτική, αλλά δεν παύει να παρακολουθεί πολύ στενά τις εξελίξεις στην Ελλάδα. Η Οικ. Οικ. παρουσιάζεται στο Report on Education in Cyprus 1913 στην παράγραφο 137 σαν “Practical Instruction for girls, Domestic Subjects”.⁴¹ Τα σχολεία για κορίτσια, τα παρθεναγωγεία, ήταν τότε πολύ λίγα και για τη διδασκαλία των Domestic Subjects είχαν οι δασκάλες ειδική εκπαίδευση στη “Σχολή Φανερωμένης” στη Λευκωσία. Στο Α.Π. του 1935 είναι καταφανής η επίδραση της πραγματιστικής εκπαιδευτικής φιλοσοφίας της αποικιακής κυβέρνησης. Για το σκοπό αυτό εισάγονται “Στοιχειώδεις Γεωπονικά και Δασοκομικά Γνώσεις” με περιεχόμενο που επιχειρεί εμπλέκοντας τα παιδιά της Ε΄ και Στ΄ τάξης δημοτικού σε πρακτικές γεωργικές και κτηνοτροφικές γνώσεις και εργασίες, να κατευθύνει τους Κυπρίους στη γεωργική και κτηνοτροφική απασχόληση. Παράλληλα επιδιώκεται και η ενασχόληση των μαθητριών με εργόχειρα από την Α΄ τάξη του δημοτικού με ψηλές για την ηλικία τους απαιτήσεις με σκοπό την κατεύθυνση των κοριτσιών βασικά στις οικιακές εργασίες. Η Οικ. Οικ. εισήχθη σαν

41. Παράρτημα “Γ”, Report on Education in Cyprus 1913, Φωτοαντίγραφο.

προαιρετικό μάθημα για κορίτσια. Οι σχολικές επιτροπές οι οποίες επιθυμούσαν να περιλάβουν το θέμα αυτό στο πρόγραμμα διδασκαλίας έπρεπε να απευθυνθούν στο Γραφείο Παιδείας για πρόγραμμα και να προνοήσουν στον προϋπολογισμό τους για διορισμό προσοντούχου δασκάλου. Με το Α.Π. του 1949 η Οικ. Οικ. εισήχθη ως υποχρεωτικό μάθημα για τα κορίτσια των τάξεων Δ', Ε' και Στ' και επιπρόσθετα η βρεφοκομία για τα κορίτσια της Στ' τάξης. Το 1959 τα εκπαιδευτικά πράγματα της Κύπρου αλλάζουν.

*“Αφ’ ότου η διοικήσεις της Ελληνικής εν Κύπρω
εκπαιδεύσεως περιήλθε εις Ελληνικάς χείρας από την
1η Μαΐου 1959 υπό το Ελληνικό Συμβούλιον το πρώτον,
από δε της 16 Αυγούστου 1960 υπό την Ελληνική Κοινοτική
Συνέλευση, πολλάι αλλαγαί έχουσι επέλθει και πολλά μέσα
Αναπτύξεως της παιδείας έχουσι τεθεί σε εφαρμογήν”.*⁴²

Ανάμεσα σε άλλα χαρακτηριστικά και εμφάσεις του Α.Π. του 1960 είναι και τα ακόλουθα. Λαμβάνονται υπ’ όψη πρακτικές ανάγκες της καθημερινής ζωής και του ειδικού περιβάλλοντος των παιδιών, ιδιαίτερα σε μαθήματα όπως η αριθμητική, η ιστορία, η γεωγραφία, η επιστήμη, τα οικοκυρικά και η τέχνη.⁴³ Από τις καινοτομίες δε “εισάγονται σ’ όλα τα τριδιδάσκαλα σχολεία και άνω τα οικοκυρικά και εμπλουτίζεται το πρόγραμμα τους”. Λαμβάνεται επίσης πρόνοια για δημιουργία αιθουσών οικοκυρικών κατά την ανέγερση νέων σχολείων. Μια άλλη καινοτομία ήταν η ίδρυση και λειτουργία των οκτατάξιων δημοτικών σχολείων. Σκοπός της ίδρυσης των σχολείων αυτών, όπως αναφέρεται στην έκθεση του Διευθυντή του Γραφείου Παιδείας για το 1959-60 ήταν:

*“η αύξησις των ετών γενικής μορφώσεως των αγροτοπαιδών
και η παροχή σ’ αυτούς ειδικής μορφώσεως, γεωργικής,
τεχνικής και οικοκυρικών, ώστε να είναι καλύτερον
παρασκευασμένοι να αντικρύσουν την ζωή εις τας κοινότητας*

42. Σπυριδάκη Κ., (1960), Επετηρίς Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου, Λευκωσία.

43. Πολυδώρου Α., (1995), Η ανάπτυξη της δημοτικής Εκπαίδευσης στην Κύπρο 1830 – 1944, Λευκωσία.

των ταυτοχρόνως δε να καλύψει το κενόν δύο ετών μεταξύ της ηλικίας αποφοίτησεως εκ των δημοτικών σχολείων και του χρόνου αναλήψεως επαγγελματικής εργασίας”. ⁴⁴

Με το Α.Π. του 1960 δίνεται έμφαση στο μάθημα και η τάση ήταν να διδάσκουν το μάθημα εξειδικευμένες δασκάλες, απόφοιτες της Χαροκοπείου ή άλλων Οικοκυρικών σχολών της Ελλάδας. Από το 1960 πέρασε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι το 1981, με τις πολιτικοστρατιωτικές εξελίξεις που ήδη αναφέρθηκαν. Την ανάγκη για αλλαγή επέβαλαν από τη μια οι πρόοδοι στις επιστήμες και στη θεωρία της ανάπτυξης προγραμμάτων και οι έντονοι προβληματισμοί από την απειλή ενάντια στη φυσική και εθνική επιβίωση. Όλα αυτά συνέβαλαν στη δημιουργία ενός Α.Π. πολύ διαφορετικού από τα προηγούμενα. Το 1981 δημοσιεύθηκε με τίτλο “Νέο Ανατολικό Πρόγραμμα Σχολείων Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως” (ΝΑΠ) και μπήκε αμέσως σε εφαρμογή. Το ΝΑΠ του 1981 αναφέρει:

“Η Κυπριακή εκπαίδευση είναι δημοκρατική και ανθρωπιστική στο περιεχόμενο της, εμπνέει την αγάπη προς την πατρίδα, παρέχεται σ’ όλους τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ισότιμα χωρίς διακρίσεις, διασφαλίζει την εθνική, θρησκευτική και πολιτιστική παράδοση κάθε κοινότητας”. ⁴⁵

Στο ΝΑΠ έγινε προσπάθεια να ενσωματωθούν αλλαγές οι οποίες από καιρό είχαν μπει κατά κάποιο τρόπο στα σχολεία αλλά και άλλες εντελώς νέες ιδέες για αλλαγή. Ανάμεσα σε άλλες τέτοιες αλλαγές ήταν και αυτές που αφορούσαν την Οικιακή Οικονομία. Κατ’ αρχήν ο όρος “Οικοκυρικά” αντικαθίσταται με τον όρο “Οικιακή Οικονομία”. Δηλώνεται έτσι το εύρος των επιδιώξεων του μαθήματος αλλά και η επιστημονική θεμελίωσή του. Με την εφαρμογή

44. Υπουργείο Παιδείας., (1960), Έκθεση του διευθυντή του γραφείου Παιδείας για το 1959 – 60, Αυτοτελές τεύχος, Λευκωσία.

45. Υπουργείο Παιδείας., (1981), Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως, Λευκωσία.

του ΝΑΠ του 1981 αρχίζει και η διδασκαλία του μαθήματος της Οικ. Οικ. σε δοκιμαστική, κατ' αρχήν βάση και στα αγόρια. Στην αρχή γίνεται εθελοντικά και σιγά - σιγά επεκτείνεται κυρίως σε σχολεία των πόλεων. Η δοκιμαστική αυτή εφαρμογή είχε επιτυχία παρ' όλες τις μεμονωμένες αντιδράσεις κάποιων κατάλοιπων της ανδροκρατούμενης κυπριακής κοινωνίας. Έτσι αργότερα το 1985 με την απόφαση Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αριθμό 25942, για δοκιμαστική εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση ως την τρίτη τάξη του Γυμνασίου μπαίνει και η Οικιακή Οικονομία δυναμικότερα στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Στην ετήσια έκθεση του διευθυντή δημοτικής εκπαίδευσης για τη σχολική χρονιά 1984-85 γίνεται η πιο κάτω αναφορά για την Οικιακή Οικονομία:

“Τα τελευταία χρόνια το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας έχει διευρύνει τις επιδιώξεις του και προσφέρει γνώσεις, αναπτύσσει δεξιότητες και καλλιεργεί στάσεις απαραίτητες για το παιδί ως άτομο και ως μέλος της οικογένειας και της κοινωνίας γενικά. Θετική και ουσιαστική ήταν κατά τη φετινή χρονιά η βοήθεια που προσφέρθηκε στις δασκάλες που διδάσκουν το μάθημα για την έγκαιρη ετοιμασία και αποστολή διδακτικού υλικού από την ομάδα ανάπτυξης προγραμμάτων. Η πειραματική εργασία της διδασκαλίας του θέματος σε αγόρια συνεχίστηκε με πολύ καλά αποτελέσματα, γεγονός που ενθαρρύνει τη γενίκευση της διδασκαλίας της Οικιακής Οικονομίας και στα αγόρια μέσα στα χρονικά πλαίσια του ωρολογίου προγράμματος που αναφέρονται ως “Πρακτικές Εργασίες”.⁴⁶

Ακολούθησε το 1989, απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 31802, ο καθορισμός του ορίου ηλικίας των 15 χρόνων για την υποχρεωτική εκπαίδευση.⁴⁷ Το 1990 με την απόφαση υπ' αρ. 34569 του Υπουργικού Συμβουλίου εγκρίθηκε η

46. Περσιάνη Π., και Πολυβίου Π., (1992), Ιστορία της Εκπαίδευσης στην Κύπρο, Π.Ι.Κ. Λευκωσία.

47. Υπουργείο Παιδείας, (1985), Έκθεση του διευθυντή δημοτικής Εκπαίδευσης για το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, 1984 – 1985, Αυτοτελές τεύχος, Λευκωσία.

δοκιμαστική εφαρμογή του Α.Π. της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 1990-91 σε 14 γυμνάσια και 14 δημοτικά.⁴⁸ Κατά το σχολικό έτος 1992-93 το πρόγραμμα γενικεύτηκε σ' όλα τα δημοτικά και γυμνάσια της Κύπρου. Κύριος σκοπός του προγράμματος της υποχρεωτικής εννιάχρονης εκπαίδευσης είναι η ομαλή μετάβαση των μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο ώστε

*“η μόρφωση σε θέματα γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων να έχει συνέχεια και συνέπεια για τα εννιάχρονα της γενικής εκπαίδευσης”.*⁴⁹

Η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση από τη μια και η γενίκευση σιγά - σιγά της διδασκαλίας της Οικιακής Οικονομίας σε όλα τα παιδιά της Ε' και Στ' τάξης, αγόρια και κορίτσια, επέφεραν αλλαγές και αναπροσαρμογή της ύλης της Οικ. Οικ. Έπρεπε κατ' αρχήν να γίνει ο απαραίτητος συντονισμός με τη Μέση Εκπαίδευση ώστε η διδασκαλία της Οικ. Οικ. στο Γυμνάσιο να έχει την απαιτούμενη συνέχεια και συνέπεια. Από την άλλη η διδασκαλία της Οικ. Οικ. και στα αγόρια επέβαλε αλλαγές τόσο στην ύλη όσο και στις διάφορες κατασκευές ώστε να προσαρμόζεται στα ενδιαφέροντα των κοριτσιών και των αγοριών. Ο διαθέσιμος χρόνος διδασκαλίας μειώθηκε αφού τα παιδιά της τάξης χωρισμένα σε δυο μικτές ομάδες, αγόρια και κορίτσια, εναλλάσσονται κάθε εβδομάδα στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και αυτό των Πρακτικών Εργασιών. Το όλο θέμα απασχόλησε σύσκεψη που έγινε στο Γραφείο του Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης στις 22.10.1991 συγκεκριμένα συζητήθηκε η “Αντιμετώπιση του χρόνου που διατίθεται για την Οικιακή Οικονομία και τις Πρακτικές Εργασίες στα Δημοτικά Σχολεία Κύπρου προς όφελος αγοριών και κοριτσιών”. Κατά τη σύσκεψη η κ. Θέκλα Κουμενή, επιθεωρήτρια Οικιακής Οικονομίας αναφέρθηκε στον κυρωτικό νόμο 78/85 του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπέγραψε η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας για “Προσπέλαση στα ίδια προγράμματα μαθημάτων” (άρθρο 108) και “στην ανάγκη για ενοποίηση του χρόνου της

48. Περσιάνης Π. και Πολυβίου Π., (1992), Ιστορία της Εκπαίδευσης στην Κύπρο, Π.Ι.Κ. Λευκωσία

49. Υπουργείο Παιδείας., (1992), Η παιδεία μας σήμερα, Λευκωσία.

Οικιακής Οικονομίας και Πρακτικών Εργασιών ώστε να ωφελούνται εξίσου τα αγόρια και τα κορίτσια των εμπλεκομένων σ' αυτά τάξεων".⁵⁰ Η σύνδεση της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αυξανόμενη επίδραση της Ελλάδας πάνω στην εκπαίδευση της Κύπρου μέσω των σχολικών βιβλίων που η Ελλάδα αποστέλλει δωρεάν και οι ραγδαίες τεχνολογικές και επιστημονικές πρόοδοι, επέβαλαν την αναθεώρηση του Α.Π. 1981 και τη σύνταξη του Α.Π. 1994. Σ' αυτό το Α.Π., η Οικιακή Οικονομία απευθύνεται πια υποχρεωτικά σε όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια μέσα στα πλαίσια πάντοτε της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η μεθοδολογία του μαθήματος διαφοροποιείται, επηρεασμένη από τη διαδικασία ενός νέου μαθήματος το οποίο για πρώτη φορά παρουσιάζεται σε Α.Π. δημοτικού σχολείου, του "Σχεδιασμού και Τεχνολογίας", το οποίο διδάσκεται παράλληλα με την Οικιακή Οικονομία και αποτελεί εξέλιξη των "Πρακτικών Εργασιών".⁵¹ Τα παιδιά ενθαρρύνονται να αναλύουν και να λύσουν προβλήματα της καθημερινής ζωής και να παίρνουν αποφάσεις χρησιμοποιώντας τη φαντασία, τις ικανότητες, τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στα διάφορα μαθήματα. Με το Α.Π. του 1994 δίνεται έμφαση στο Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας το οποίο συνδέεται άμεσα και παρουσιάζεται σε κάθε ενότητα Οικ. Οικ.⁵² Υπό έμφαση ακόμα είναι η Αγωγή του καταναλωτή και η Περιβαλλοντική αγωγή που βρίσκουν επίσης εφαρμογή σε πολλές ενότητες της Οικ. Οικ. Ένας παράγοντας ο οποίος επηρέασε την εξέλιξη της Οικιακής Οικονομίας ήταν και η έκδοση σχολικών εγχειριδίων και βοηθημάτων για το δάσκαλο, τα οποία ετοιμάζει το κλιμάκιο Οικιακής Οικονομίας της Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων της Δημοτικής Εκπαίδευσης και εκδίδει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Ιδιαίτερη αναφορά για τα βιβλία αυτά γίνεται στο έβδομο κεφάλαιο της μελέτης αυτής. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να αναφερθεί και η πρωτεύουσα θέση στις επιδιώξεις του δημοτικού σχολείου και γενικότερα της Κυπριακής Εκπαίδευσης που είναι η διατήρηση άσβεστης της μνήμης των κατεχομένων εδαφών μας. Το σύνθημα "Δεν ξεχνώ" και αργότερα "Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι" διατηρείται ως υπό έμφαση στόχος για κάθε σχολικό έτος. Στη συνέχεια η συνειδητοποίηση της ανάγκης για γνώση σαν απαραίτητο

50. Παράρτημα "Η" Πρακτικά Σύσκεψης Υ.Π. 25/59/Β/8 φωτοαντίγραφο.

51. Παράρτημα "Κ" Υ.Π. 321/68/3 Σχεδιασμός και Τεχνολογία στο Δημοτικό Σχολείο.

52. Παράρτημα "Γ" Α.Π. Οικ. Οικ. 1996.

στοιχείο για διατήρηση της μνήμης αλλά παράλληλα και την ενδυνάμωση της αγωνιστικότητας έφερε την επόμενη αλλαγή στο σύνθημα και σήμερα είναι: “Γνωρίζω, δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι”. Μέσα στα πλαίσια του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας τα παιδιά γνωρίζουν την παράδοση, ήθη και έθιμα, την πολιτιστική κληρονομιά ιδιαίτερα των κατεχομένων περιοχών συμβάλλοντας έτσι στον τομέα γνωριμίας των παιδιών με τις περιοχές αυτές. Οι παράγοντες οι οποίοι επηρέασαν και επηρεάζουν, όπως και οι αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η ανάπτυξη Α.Π., γενικότερα αλλά και ειδικά της Οικιακής Οικονομίας, ποικίλουν και σίγουρα είναι αποτέλεσμα πολιτικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και άλλων εξελίξεων. Οι διαπιστώσεις από την ανασκόπηση των παραγόντων αυτών όπως και εισηγήσεις για τη μελλοντική εξέλιξη της Οικιακής Οικονομίας γίνονται στη συνέχεια της μελέτης αυτής στο έκτο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Κριτική παρουσίαση του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος

*“Το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Δημοτικής Εκπαίδευσης της Κύπρου είναι ένα μέσο το οποίο θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στον καλύτερο προγραμματισμό της εργασίας τους και θα τους δώσει γενικές κατευθυντήριες γραμμές στο σοβαρό έργο που επιτελούν. Πιστεύω ότι βάζοντας και την προσωπική σφραγίδα στον προγραμματισμό, οι εκπαιδευτικοί θα πετύχουν σημαντικά αποτελέσματα και η κοινωνία μας θα δρέψει τους πλούσιους καρπούς της παιδείας”.*⁵³

Όμως το Αναλυτικό Πρόγραμμα δεν είναι βιβλίο αναφοράς στόχων, οδηγιών και περιεχομένων. Είναι κατεξοχήν και πρωτίστος κείμενο παιδαγωγικό με πολιτική, ιδεολογική και κοινωνιολογική βάση. Αυτή είναι η σύγχρονη, έννοια του Α.Π. το Curriculum σε αντιδιαστολή με το Πρόγραμμα - βιβλίο αναφοράς. Το αναλυτικό πρόγραμμα, μέσα από το οποίο θα υλοποιηθούν οι γενικοί σκοποί της εκπαίδευσης πρέπει να είναι λεπτομερειακό και να μη θεωρείται ότι η αρχή και το τέλος του είναι η συγγραφή διδακτικών βιβλίων. Καταγράφονται όπως φαίνεται και πιο κάτω οι σκοποί, οι στόχοι, η ύλη, τα μέσα και οι δραστηριότητες, η μεθοδολογία και η αξιολόγηση η οποία μέσα από μια ελικοειδή προσέγγιση παρουσιάζει αν έχει ολοκληρωθεί η επίτευξη των στόχων που τέθηκαν.

5.0. Περιεχόμενο

Η Οικ. Οικ. είναι ο τομέας της αγωγής που συγκεντρώνει τις επιστημονικές και τεχνολογικές

53. Αγγελίδου Κλ., (1996), Ανατολικά Προγράμματα δημοτικής Εκπαίδευσης, Λευκωσία.

γνώσεις και επιτεύξεις, που έχουν σχέση με το άτομο, την οικογένεια και το σπίτι και τις μεταδίδει στα παιδιά στην απλή τους μορφή, για να μπορέσουν να αντιμετωπίζουν ορθά τα διάφορα προβλήματα ατομικά, οικογενειακά, κοινωνικά και άλλες καταστάσεις της ζωής. Η Οικ. Οικ. δεν είναι σήμερα ένα θέμα πρακτικών εφαρμογών στα στενά πλαίσια της μαγειρικής, του κεντήματος, και της φροντίδας του σπιτιού, με τις οικιακές ενασχολήσεις. Είναι μια σύνθεση γνώσεων και εμπειριών, δεξιοτήτων και αξιών που συνδέονται με την οικονομική, την κοινωνική, την αισθητική και συναισθηματική αγωγή των παιδιών αγοριών και κοριτσιών.⁵⁴ Αναλυτικότερα επιδιώκει να αναπτύξει στο άτομο την ικανότητα για ορθολογιστική οργάνωση και διαχείριση της οικογενειακής ζωής, της επικοινωνίας με το περιβάλλον, της σωστής κοινωνικής συμπεριφοράς και της προσαρμογής του σ' ένα κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται. Οι τομείς της Οικ. Οικ. δεν είναι αυτοτελείς, αλλά διασυνδέονται όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με άλλα θέματα όπως είναι η Γλώσσα, τα Μαθηματικά, η Επιστήμη, τα Κοινωνικά θέματα κ.α.

5.1. Σκοπός

Ο Γενικός Σκοπός του μαθήματος της Οικ. Οικ. όπως καταγράφεται στο Ν.Α.Π. 1996 είναι:
Να βοηθήσει τα παιδιά να αποκτήσουν γνώσεις, να καλλιεργήσουν στάσεις, και να αναπτύξουν δεξιότητες σε θέματα που αφορούν την προσωπική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή.

5.2. Στόχοι

Ειδικότερα οι στόχοι που συμπεριλαμβάνονται στα πλαίσια της εννιάχρονης εκπαίδευσης με την υπ' αριθμό 34569 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου είναι:

Οι μαθητές να:

- αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα καθημερινά προβλήματα της ζωής που έχουν σχέση με τη διατήρηση της υγείας και της καλής εμφάνισης των ιδίων και του περιβάλλοντος.
- αναπτύξουν θετική στάση στις σχέσεις τους με τους άλλους και να επιδεικνύουν υπεύθυνη συμπεριφορά.
- γνωρίσουν την ποικιλία, την αξία και τις ιδιότητες διαφόρων αγαθών, να ενεργούν ως ενημερωμένοι καταναλωτές και να τα αξιοποιούν σωστά και με ασφάλεια.
- αξιοποιούν τα επιτεύγματα της τεχνολογίας και οργανώνουν τη ζωή και την εργασία τους έτσι που να εξοικονομούν κόπο, χρόνο και χρήμα.

54. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (1996), Αναλυτικά Προγράμματα δημοτικής εκπαίδευσης, Λευκωσία.

- συμμετέχουν και απολαμβάνουν την δημιουργική και πρακτική εργασία και εξιοποιούν σωστά τον ελεύθερο χρόνο τους.
- σέβονται τα ήθη και τα έθιμα, τη λαϊκή τέχνη και παράδοση του τόπου μας και προστατεύουν την πολιτιστική μας κληρονομιά.
- μετέχουν σε δραστηριότητες που οδηγούν στη διατήρηση της μνήμης των κατεχομένων εδαφών και συμβάλλουν με ενέργειές τους στην καλλιέργεια της αγωνιστικότητας μέχρι την επιστροφή⁵⁵

Γίνεται φανερό ότι ο σχεδιασμός του Α.Π. στοχεύει όχι μόνο στην ηθική νοητική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών αλλά και στη διατήρηση της μνήμης για τα κατεχόμενα εδάφη μας, μέσα από το σύνθημα “Γνωρίζω, δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι” το οποίο ισχύει από το Α.Π. 1994.

5.3. Ύλη

Το Α.Π. περιλαμβάνει γνωστικά αντικείμενα τα οποία είναι επιλεγμένα με αυστηρότητα από τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί, ικανοποιούν την ανάγκη για εκσυγχρονισμό και εναρμονίζονται με τις ραγδαίες εξελίξεις στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα, που χαρακτηρίζουν την εποχή μας. Έτσι με τη διδακτέα ύλη οι μαθητές αποκτούν χρήσιμες γνώσεις για την κοινωνική ένταξη τους και προσαρμογή στις απαιτήσεις της ζωής. Μελετούν και οικειοποιούνται χρήσιμες γνώσεις. Η ύλη είναι ελκυστική και ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών.

5.4. Μέσα - Δραστηριότητες

Τα εκπαιδευτικά εποπτικά μέσα είναι τα εργαλεία της διδασκαλίας και χρησιμοποιούνται όπου και όταν υπάρχει ανάγκη να διευκολύνουν την επικοινωνία δασκάλων - μαθητή. Η λέξη μέσο είναι Λατινική και σημαίνει μεταξύ (Media - Medium). Το μέσο είναι ο αγωγός των μηνυμάτων μεταξύ του πομπού και του δέκτη. Ο πομπός - δάσκαλος χρησιμοποιεί τα διάφορα μέσα όπως είναι τα βιβλία, τα διαγράμματα, οι πίνακες, η τηλεόραση, το βίντεο, το ανακλαστικό διασκόπιο, αυτοούσια υλικά, εικόνες, σκεύη, εργαλεία και μηχανήματα για να επικοινωνήσει με το παιδί - δέκτη. Ο μαθητής αναγνωρίζει και εξοικειώνεται με τα υλικά και τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας τη χρήση και τη συντήρησή τους.

55. Παράρτημα “Γ”, (1996), Αναλυτικά Πρόγραμμα Οικ. Οικ., Λευκωσία.

5.5. Μεθοδολογία

Στο Α.Π. 1996, δίνεται έμφαση στη μέθοδο και τη διαδικασία μάθησης, παρά στο τελικό αποτέλεσμα της πρακτικής εφαρμογής. Για να πετύχουν οι στόχοι του μαθήματος, η επιλογή της μεθόδου και η οργάνωση του μαθήματος είναι πολύ σημαντικές. Οι νέοι τρόποι προσέγγισης επιβάλλουν την ενεργητική συμμετοχή του μαθητή στη λύση προβλήματος. Η μάθηση είναι ενεργητική και παιδοκεντρική όχι δασκαλοκεντρική.⁵⁶ Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στην προσπάθεια του να εναρμονίσει τους σκοπούς και τους στόχους της εκπαίδευσης με εκείνους της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισήγαγε και στη Δημοτική εκπαίδευση το μάθημα του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας με την υπ' αριθμόν 321/68/3 Εγκύκλιο του Υ.Π.Π. ημερ. 6.8.92).⁵⁷ Η Οικ. Οικ. διδάσκεται σήμερα με τη διαδικασία και τη μεθοδολογία του Σ.Τ.

“Οι πολίτες του 21ου αιώνα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες τεχνολογικές γνώσεις που θα τους κάνουν ικανούς να χρησιμοποιούν με επάρκεια τα μέσα που τους προσφέρει η επιστήμη με τις αλματώδεις προόδους της και να διαδραματίσουν ένα παραγωγικό ρόλο στην τεχνολογική κοινωνία που ζούμε.”⁵⁸

Ο κύριος στόχος είναι να ενθαρρύνει τους μαθητές να χρησιμοποιούν τις διανοητικές και τις τεχνικές τους γνώσεις και δεξιότητες για την επίλυση πρακτικών προβλημάτων της καθημερινής ζωής. Αυτό επιτυγχάνεται με τη μέθοδο της

- έρευνας και συλλογής δεδομένων
- εντοπισμού του προβλήματος
- ανάλυσης και παρουσίασης στοιχείων
- εφαρμογής καλύτερου σχεδιασμού

56. Παράρτημα “ΣΤ” «Ο άγονος μονόλογος του διδάσκοντος», Κουτσάκου Ι.Γ., (1989) σ.σ. 162

57. Παράρτημα “Κ”, Σχεδιασμός και Τεχνολογία στο Δημοτικό σχολείο, φωτοαντίγραφο

58. Ιωαννίδη Α., (1996), Σχεδιασμός και Τεχνολογία Βοήθημα για το δάσκαλο, Υ.Α.Π. Λευκωσία.

- προγραμματισμού και οργάνωσης της εργασίας
- αξιολόγησης της τελικής εργασίας.

Η ατομική και ομαδική εργασία και οι διάφοροι τρόποι αξιολόγησης των δεδομένων καθιστούν τα παιδιά ικανά να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και με αυτοπεποίθηση οποιοδήποτε πρόβλημα ή δυσκολία συναντήσουν. Η διαδικασία αυτή βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν την πρωτοβουλία, την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα τους, χρησιμοποιώντας τη φαντασία, τις γνώσεις και τις ικανότητες τους. Ασχολούνται με θέματα πρακτικής φύσης, χειρίζονται με ασφάλεια και σωστά τα διάφορα εργαλεία, συνεργάζονται, κάνουν αυτοαξιολόγηση και μαθαίνουν μέσα από τα λάθη τους, όπως επίσης νιώθουν τη χαρά και την ευχαρίστηση που αισθάνεται ο κάθε δημιουργός. Μέσα από την εφαρμογή της διαδικασίας του Σ.Τ. στο μάθημα της Οικ. Οικ., ο μαθητής πρέπει να γίνει ικανός να σχεδιάζει ό,τι μπορεί να κατασκευάσει και να κατασκευάζει ό,τι μπορεί να σχεδιάσει. Για το σκοπό αυτό πρέπει να αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να μπορεί να παρεμβαίνει σ' ένα "φτιαχτό" κόσμο.⁵⁹ Ο στόχος ολοκληρώνεται κλιμακωτά συμπεριλαμβάνοντας και τις τάξεις του Γυμνασίου στα πλαίσια της εννιάχρονης Εκπαίδευσης. Οι μαθητές επιλύουν αποτελεσματικά, με ενθουσιασμό και υπευθυνότητα τα διάφορα προβλήματα κάνοντας έτσι πιο εύκολη και πιο ευχάριστη τη ζωή τους. Παράλληλα μέσα από την ομαδική εργασία έχουν την ευκαιρία να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να ακούουν, να εκτιμούν και να αποδέχονται τις γνώμες των άλλων. Προάγεται έτσι η κοινωνικοποίηση του παιδιού και το δημοκρατικό πνεύμα. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι συντονιστικός και καθοδηγητικός. Ο μαθητής προγραμματίζει και οργανώνει την εργασία του, ερευνά, σχεδιάζει, κατασκευάζει και αξιολογεί με στόχο τη βελτίωση, αν βέβαια αυτή απαιτείται. Ο δάσκαλος παρεμβαίνει όπου χρειάζεται για να αποφύγει την αποτυχία. Είναι επιβεβλημένο το επίπεδο των δεξιοτήτων να είναι ανάλογο με το επίπεδο των δυνατοτήτων των παιδιών, έτσι ώστε να υποδεικνύονται οι νέες δεξιότητες, λαμβάνοντας υπόψη

59.Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1998), Αναλυτικό Πρόγραμμα Μέσης Εκπαίδευσης, Υ.Α.Π. Λευκωσία.

προηγούμενες εμπειρίες. Το μαθησιακό περιβάλλον του εργαστηρίου προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών για έρευνα, συλλογή πληροφοριών ή επίλυση αποριών αναφορικά με το θέμα. Εποπτικά μέσα, βιβλιοθήκη, συλλογές, εκθέματα κ.α. προσφέρονται στο μαθητή. Μέσα από την εργαστηριακή - πρακτική εφαρμογή ο μαθητής έρχεται σε άμεση τριβή με τα υλικά και τις ιδιότητες τους, τα προϊόντα, τα εργαλεία, τα μηχανήματα και μαθαίνει τον τρόπο που λειτουργούν αξιοποιώντας έτσι τα εργαστήρια της Οικ. Οικ.

5.6. Αξιολόγηση

Οι στόχοι της Οικ. Οικ. αξιολογούνται με διάφορους τρόπους. Η αξιολόγηση μπορεί να είναι προφορική ή γραπτή με ερωτήσεις ή άλλα δοκίμια. Κριτήρια της αξιολόγησης είναι τα επιτεύγματα των γνώσεων, των δεξιοτήτων και η υιοθέτηση των στάσεων που αποκτήθηκαν, στους τέσσερις τομείς της Οικ. Οικ. Αξιολογούνται οι στάσεις που καλλιεργήθηκαν, η αλλαγή συμπεριφοράς που παρατηρείται και η βελτίωση στην πρόοδο του παιδιού. Οι μαθητές αξιολογούν ατομικά ή ομαδικά την εργασία τους, παρασκεύασμα ή κατασκευή και μέσα από γραπτή εργασία ή διαλογική συζήτηση εντοπίζουν το επίπεδο της πρακτικής εργασίας. Τούτο είναι σχεδόν πάντα άριστο. Αιτιολογούν τον τρόπο που εργάστηκαν και εισηγούνται τρόπους βελτίωσης της εργασίας τους. Η διαδικασία βελτιώνει την αυτοεικόνα του μαθητή ειδικά του μαθητή με ειδικές ανάγκες και μαθησιακά προβλήματα και βοηθά να αποκτήσει αυτοπεποίθηση. Χαρακτηριστικά αναφέρομε ότι ένας από τους υπό έμφαση στόχους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τη σχολική χρονιά 1998-99 είναι η “Διδασκαλία σε τάξεις μικτής ικανότητας”. Αξιολογούνται ακόμα και οι γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσα από την επεξεργασία της ενότητας, έτσι που ο δάσκαλος αξιολογώντας την εργασία του, να μπορεί να διαπιστώσει αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι και αν τα παιδιά ολοκληρώνοντας την τελευταία τάξη του δημοτικού έχουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και στάσεις που αναφέρονται στο Α.Π. 1996. Μέσα από την παρουσίαση του Α.Π. 1996 είναι εμφανής η προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για βελτίωση του επιπέδου Κοινωνικής Υγείας μέσα από τα προγράμματα που θέτει υπό έμφαση, όπως είναι τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Αγωγής. Παράλληλα διαπλέκεται και το

Πρόγραμμα της Αγωγής του Καταναλωτή, το οποίο αντιμετωπίζεται διαθεματικά σ' όλο το φάσμα του Α.Π. και το οποίο βρίσκει εφαρμογή, όπως και τα υπόλοιπα, σ' όλες τις ενότητες της Οικ. Οικ.⁶⁰

Εισαγωγή για βελτίωση του υφάρχοντος Α.Π.

5.3. Διδασκεία ύλη

Η διδασκεία ύλη αφορά τις Διδασκείες 1-Οικ. Οικ. σύμφωνα. Για κάθε μάθημα γίνονται αλλαγές μακρότερης, σημασίας, σε υλικά, δομής των εννοιών. Παρά τα βελτιώσεις οι οποίες έγιναν στον χώρο ενός της εκπαίδευσης του Α.Π. της Οικ. Οικ. αφορά εκτεταμένα βελτίωση δι' επί το Α.Π. και εφαρμόζονται στη Γενική Γραμματεία αγοράς. Αξίζει είναι πολύ απαιτητικό. Οι μαθητές είναι από αυθεντικούς σε μαθησιακές και σκεπάζουν για τη βελτίωση του. Οι μαθητές είναι καλύτερα οργανωμένοι στην οργανωτική κατηγορία δομής.

Γενικές - Διευρητές

Διευρητές

Όσο οι μαθητές είναι στην σχολή να διατηρούν σε διαρκή κατάσταση. Υπάρχει οργανωτική στην κατηγορία των μαθημάτων μαθησιακών μαθημάτων.

Οργανική εργασία

Οι μαθητές στο μάθημα της διδασκείας μπορούν να εργάζονται σε ομάδες στην η παρουσία αυτών. Οι ομάδες θα είναι δυνατόν να εργάζονται σε ομάδες. Τα υλικά υλικά είναι δυνατόν να συνδυάζονται με συστήματα σχετικά όπως είναι μαθητές ή μαθητές να εργάζονται να συνδυάζονται με υλικά για να είναι μαθησιακή ή μαθησιακή. Η διδασκεία είναι δυνατόν να εργάζονται να εργάζονται να εργάζονται.

60. Παράρτημα "Γ", (1996), Α.Π. Οικ. Οικ. Λευκωσία φωτοαντίγραφο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Εισηγήσεις για βελτίωση του ισχύοντος Α.Π.

6.0. Διδακτέα ύλη

Πολύ λίγος κόσμος γνωρίζει πως διδάσκεται η Οικ. Οικ. σήμερα. Για πολλά χρόνια γίνονταν αλλαγές μικρότερης σημασίας σε ορισμένες περιοχές του αντικειμένου. Παρά τις βελτιώσεις οι οποίες έγιναν στον τομέα αυτό της εκπαίδευσης του Α.Π. της Οικ. Οικ. ακόμα επιδέχονται βελτίωση αν και το Α.Π. που εφαρμόζεται στα Ελληνικά δημοτικά σχολεία της Κύπρου είναι πολύ ικανοποιητικό. Οι εισηγήσεις όμως που ακολουθούν, θα μπορούσαν να προστεθούν για τη βελτίωση του. Οι εισηγήσεις αυτές καλύπτουν ξεχωριστά πέντε διαφορετικές κατηγορίες θεμάτων.

Τροφές - Διατροφή

- Ατομική εργασία

Όλοι οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε διάφορες υπευθυνότητες. Υπάρχει προγραμματισμός στην κατανομή των καθημερινών μικροεθυνών μεταξύ των μαθητών.

- Ομαδική εργασία

Οι μαθητές στο μάθημα της διατροφής μπορούν να εργάζονται σε μικρές ομάδες τριών ή τεσσάρων ατόμων. Οι ομάδες θα ήταν δυνατόν να μην είναι οι ίδιες όλο το χρόνο. Σε κάθε μάθημα είναι δυνατόν να ανατίθεται μια συγκεκριμένη εργασία όπου ο κάθε μαθητής ή μαθήτρια να χρειάζεται να υποδυθεί το επάγγελμα για το οποίο είναι υπεύθυνος ή υπεύθυνη. Η δραστηριότητα αυτή επιτρέπει στους μαθητές να συμμετέχουν στον προγραμματισμό διαφόρων διδακτικών δραστηριοτήτων. Προάγεται η συνεργασία, η αλληλοβοήθεια, η ανεξαρτησία, η ελευθερία κινήσεως στο εργαστήριο, ελαστικότητα της ομάδας και ο αυτοσεβασμός μεταξύ των μαθητών.

- Τροφές από άλλες χώρες

Η ενότητα αυτή θα μπορούσε να συνδυαστεί τέλεια με το μάθημα της Γεωγραφίας. Ένας τέτοιος συνδυασμός θα ήταν προκλητικά ενδιαφέρον και για τα δύο μαθήματα. Οι μαθητές θα μπορούσαν να μελετούν τις διατροφικές συνήθειες των χωρών που μελετούν γεωγραφικά και να παρουσιάζουν τη γεωγραφική εικόνα όσον αφορά τα τρόφιμα και τα ποτά που συνηθίζουν οι διάφοροι λαοί, υλοποιώντας έτσι και το στόχο “Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση”.

- Τρόποι καλής συμπεριφοράς

Οι μαθητές πρέπει να διδάσκονται πως να στρώνουν το τραπέζι και τρόπους καλής συμπεριφοράς. Αυτό είναι δυνατό να ξεκινήσει στην πέμπτη τάξη και να συμπληρωθεί στην έκτη. Τα παιδιά δείχνουν ενδιαφέρον για ποικιλία δραστηριοτήτων, βρίσκουν και διορθώνουν μόνοι τους τα λάθη τους.

- Χρησιμοποίηση των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Οι Η.Υ. είτε το θέλουμε είτε όχι έχουν γίνει κομμάτι της ζωής μας. Οι μαθητές θα μπορούσαν να καταγράφουν το ημερήσιο διαιτολόγιο τους, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, να συγκρίνουν το δικό τους διαιτολόγιο με τις Συνιστώμενες Διαιτητικές Προσλήψεις⁶¹ και να χρησιμοποιήσουν τα αποτελέσματα για να αναλύσουν το δικό τους διαιτολόγιο στον Η.Υ. Να αξιολογήσουν και να βρουν τρόπους βελτίωσης της διατροφής τους. Υπάρχει έτσι ποικιλία των μέσων αναφοράς που θα χρησιμοποιούνται από το δάσκαλο και από τους μαθητές, των εποπτικών μέσων και της τεχνολογίας.

- Εργαστήριο Διατροφής

Τα εργαστήρια της Οικ. Οικ. θα πρέπει να εξοπλιστούν με σύγχρονα έπιπλα τα οποία να είναι κατασκευασμένα με βάση προδιαγραφές ούτως ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εργάζονται ατομικά ή ομαδικά, χρησιμοποιώντας μέσα σύγχρονης

61. Recommended Daily Allowces

τεχνολογίας. Να υπάρχει για παράδειγμα ηλεκτρική εγκατάσταση ανά δύο μαθητές. Η διάταξη επίσης των επίπλων στο χώρο του εργαστηρίου πιστεύουμε ότι προάγει την ελαστικότητα της ομάδας. Το αρχιτεκτονικό σχέδιο του εργαστηρίου, πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές που να εξυπηρετούν τη λειτουργικότητα του χώρου.

- Σπίτι και Οικογένεια

Βασική φροντίδα παιδιού. Οι μαθητές να μαθαίνουν ορισμένες βασικές πληροφορίες γύρω από τη φροντίδα του παιδιού με έμφαση στην προσχολική ηλικία για να μπορούν να προσέχουν μικρότερα παιδιά. Όπως αυξάνεται ο αριθμός των εργαζόμενων μητέρων αυξάνεται και ο αριθμός των παιδιών που μένουν μόνα τους. Οι μαθητές πρέπει να μπορούν να φροντίζουν τα μικρότερα αδέρφια τους αγόρια ή κορίτσια (προσχολικής ηλικίας), μέχρι να επιστρέψουν οι γονείς στο σπίτι. Η ενότητα αυτή μπορεί να περιλαμβάνει κανόνες ασφάλειας και ιδέες για παιχνίδια. Ίσως κατά τη διάρκεια της ενότητας αυτής, θα μπορούσαν οι μαθητές να επισκεφθούν κέντρα προσχολικής αγωγής και να ασχοληθούν έστω και για λίγο χρόνο με παιδιά που φοιτούν σ' αυτά. Αυτό θα έδινε στους μαθητές μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Η ενότητα πιστεύουμε ότι προσφέρεται για την έκτη τάξη.

- Οικογενειακή αγωγή

Όπως αυξάνεται ο αριθμός των διαζυγίων και ο κόσμος γίνεται πιο ελεύθερος και ανεξάρτητος, ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών αυξάνεται. Δυστυχώς στις περιπτώσεις αυτές, τα παιδιά είναι εκείνα τα οποία δεν μπορούν να αποδεχτούν το γεγονός ότι διαφέρουν από τους συμμαθητές τους. Η ενότητα αυτή είναι δυνατόν να αναφέρεται σε διαφορετικές πιθανές δομές της οικογένειας. Μέσω της ενότητας αυτής οι μαθητές θα πρέπει να σταματήσουν να σκέφτονται ότι ζώντας σε μονογονεϊκή οικογένεια είναι στίγμα που μένει. Πιστεύουμε ότι η ενότητα είναι κατάλληλη για τα παιδιά της πέμπτης και έκτης τάξης. Βέβαια σε κάθε τάξη ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσαρμόσει το διδακτικό υλικό με βάση τα επίπεδα των μαθητών.

- Βασική διακόσμηση κατοικίας

Οι μαθητές μπορεί να διδάσκονται ορισμένες τεχνικές διακόσμησης με σκοπό να διακοσμούν το σπίτι τους ή το υπνοδωμάτιό τους. Ίσως ορισμένα προγράμματα Η.Υ.

κατάλληλα για τον σκοπό αυτό να δώσουν στους μαθητές την ευκαιρία να σχεδιάσουν το δικό τους υπνοδωμάτιο ή και το σπίτι τους.

- Χρησιμοποίηση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Να ετοιμαστούν Προγράμματα τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές για να σχεδιάσουν το σπίτι ή το υπνοδωμάτιο τους και να το διακοσμήσουν.

- Ενδυμασία - Υφάσματα

Εφαρμογή βελονιών χεριού. Όταν οι μαθητές μαθαίνουν για πρώτη φορά τις βασικές βελονιές του χεριού, μπορούν να ράψουν σε χαρτί, όπου θα μπορούν να ακολουθούν γραμμές σε διάφορα σχήματα. Αργότερα, όταν αποκτούν μεγαλύτερη εμπειρία, οι μαθητές να εφαρμόζουν τις βελονιές αυτές σε υφάσματα. Το σχέδιο του υφάσματος μπορεί να είναι ριγέ ή καρώ για να ακολουθεί συγκεκριμένη γραμμή ο μαθητής. Αυτό κάνει το “μαθαίνοντας τις βελονιές” να μοιάζει περισσότερο με παιχνίδι για τους μαθητές παρά σαν ένα στόχο που πρέπει να πετύχουν. Η εισήγηση αφορά την πέμπτη τάξη.

- Χρησιμοποίηση της ραπτομηχανής

Όλα τα σχολεία πρέπει να έχουν αρκετές ραπτομηχανές με σκοπό να διευκολύνουν τους μαθητές να κάνουν πρακτική εξάσκηση και να γνωρίσουν τη χρησιμότητα αυτής της μηχανής. Ένα μάθημα ενδυμασίας είναι ασυμπλήρωτο με τη χρησιμοποίηση των βελονιών χεριού μόνο. Εφόσον η ραπτομηχανή θεωρείται τόσο σημαντική στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων οι μαθητές πρέπει να μάθουν πως να τη χρησιμοποιούν. Μπορεί να εφαρμοστεί στους μαθητές της έκτης υπό τη μορφή παιχνιδιού.

Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν πως να διαχωρίζουν τα ενδύματα για το πλυντήριο ακολουθώντας τις οδηγίες του κατασκευαστή που είναι αναγραμμένες στην ετικέτα.

- Χρησιμοποίηση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Προτείνουμε την ετοιμασία ειδικών προγραμμάτων για την Ενδυματολογία και την Υφασματολογία.

Αγωγή Καταναλωτή

Ένα υποθετικό ποσό χρημάτων είναι δυνατό να δοθεί στους μαθητές για να ψωνίσουν χρησιμοποιώντας μόνο τα χρήματα που διαθέτουν. Αυτό μπορεί να γίνει στην πέμπτη και έκτη τάξη. Στην πέμπτη τάξη οι μαθητές θα διδαχθούν μόνο το μέρος για το καλό ψώνισμα, ενώ στην έκτη τάξη οι μαθητές θα μπορούν να ισολογίζουν το λογαριασμό τους. Προγράμματα Η.Υ. κατάλληλα για την Αγωγή του Καταναλωτή εφαρμόζονται ήδη, υπό την μορφή παιχνιδιού, σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και την Αμερική.

Αρκετές από τις εισηγήσεις που καταγράφονται στο πιο πάνω κεφάλαιο έγιναν μετά από αυτοψία που έγινε στα πλαίσια επίσκεψης ομάδας εκπαιδευτικών στο Bedfordshire του Ηνωμένου Βασιλείου το Μάιο του 94.⁶² Το πρόγραμμα επιμόρφωσης οργανώθηκε σε συνεργασία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου με τις εκπαιδευτικές αρχές του Bedfordshire του Ηνωμένου Βασιλείου από τις 15 έως 28 Μαΐου 1994. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης η ομάδα είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει τη διδασκαλία της Οικ. Οικ. όχι μόνο στα Γυμνάσια αλλά σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης από το νηπιαγωγείο μέχρι το κολλέγιο σε επίπεδα A. Level, με ειδική αναφορά στη διδασκαλία της Υφασματολογίας χωρίς όμως να αποκλείονται τα υπόλοιπα αντικείμενα της επιστήμης. Τα μέλη της ομάδας μπόρεσαν να διαπιστώσουν την οργάνωση του μαθήματος, τη μεθοδολογία, τον εξοπλισμό και οργάνωση των εργαστηρίων όπως επίσης και τις τελικές κατασκευές και μικρές μελέτες των μαθητών. Η προσέγγιση του αντικειμένου της Οικ. Οικ. αρχίζει από το νηπιαγωγείο μέσα από απλούς στόχους, απλές δημιουργικές κατασκευές και συνεχίζεται με σπηροειδή τρόπο σε όλο το δημοτικό σχολείο από την πρώτη τάξη έως την έκτη και μετά στο γυμνάσιο με την ολοκλήρωση της ύλης σε επίπεδο A Level σε θέματα όπως είναι η Διατροφή και τα Υφάσματα. Αποτέλεσμα της επίσκεψης ήταν η συγγραφή του σχολικού εγχειριδίου “Γνωριμία με τα Υφάσματα” για την Α-Β τάξη του Γυμνασίου. Συγκρίνοντας το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα με το Αγγλικό διαπιστώνουμε ότι ουσιαστικά διδάσκονται τα ίδια θέματα της Οικιακής Οικονομίας κάτω από διαφορετικό τίτλο Σχεδιασμός και Τεχνολογία, Τροφές - Σχεδιασμός - Τεχνολογία και Υφάσματα - Σχεδιασμός - Τεχνολογία δηλαδή Food

62. Παράρτημα “Ζ” Υ.Π Εκπαιδευτική επίσκεψη (1994), 210/68/Γ, Λευκωσία.

Technology - Textile Technology. Εισήγησή μας είναι το μάθημα της Οικ. Οικ., να αρχίζει από την πρώτη τάξη του δημοτικού σχολείου, και να ολοκληρώνεται σαν μάθημα κοινού κορμού στην Τετάρτη τάξη Ενιαίου Λυκείου, εάν και εφόσον καθιερωθεί ο θεσμός (βρίσκεται σε πειραματική βάση) και σαν μάθημα επιλογής στις υπόλοιπες τάξεις του Λυκειακού κύκλου κάτω από τον τίτλο Οικ. Οικ. Κοινωνιολογία της οικογένειας.

Διαθεματική προσέγγιση

Η Οικ. Οικ. μπορεί να συνδυαστεί με πολλά άλλα μαθήματα στο δημοτικό σχολείο και να δώσει στους μαθητές σημαντικές γνώσεις. Για παράδειγμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τη Γεωγραφία, την Επιστήμη, τη Φυσική Αγωγή, τα Μαθηματικά, τα Θρησκευτικά ή τη Γλώσσα. Ορισμένες ενότητες μπορούν να αναπτυχθούν πολύ καλά με στόχο την ενωποίηση των μαθημάτων που διδάσκονται στο δημοτικό σχολείο. Αυτό απαιτεί καλό συντονισμό των διδασκόντων και θα δώσει στους μαθητές νέες γνώσεις και εμπειρίες. Ένα μάθημα γίνεται ενδιαφέρον όταν αντανάκλα τις εμπειρίες της καθημερινής ζωής και το προσωπικό ενδιαφέρον των μαθητών. Για το λόγο αυτό ο δάσκαλος πρέπει όπως έχει ήδη αναφερθεί, να επιλέγει το διδακτικό υλικό προσεκτικά με στόχο, να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών να μην είναι βαρετό και δύσκαμπτο αλλά ευχάριστο και ευέλικτο ώστε να μη βαριέται ο μαθητής.

Ένα άλλο σημείο που επισημαίνεται είναι η επιτακτική ανάγκη δημιουργίας τμήματος Οικ. Οικ. στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, έτσι ώστε οι πτυχιούχοι απόφοιτοι του κλάδου των Επιστημών της Αγωγής να κατέχουν το θέμα που πρόκειται να διδάξουν. Προσωρινή επίλυση του προβλήματος γίνεται με τα ταχύρρυθμα μαθήματα που οργανώνει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σε συνεργασία με το Π.Ι. Κύπρου.

Σε πρόσφατη έκθεση της ΟΥΝΕΣΚΟ (1997), επισημαίνεται έντονα η ανάγκη για ενοποίηση και συνοχή των Υ.Α.Π. Δημοτικής και Μέσης καθώς επίσης και για συσχέτιση της εργασίας που γίνεται από την Υ.Α.Π. με την αντίστοιχη που γίνεται στο Π.Ι. ώστε να υπάρχει συνεργασία προς αποφυγή διπλής προσπάθειας και παραγωγής ίδιου έργου. Η ενοποίηση της Υ.Α.Π. βρίσκεται στις προτεραιότητες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το Α.Π. το οποίο χρησιμοποιείται σήμερα είναι ικανοποιητικό. Όμως υπάρχουν εισηγήσεις για βελτιώσεις στη διδακτέα ύλη, όπως επίσης και στη μεθοδολογία της διδακτικής του μαθήματος. Αυτές οι εισηγήσεις θα βοηθήσουν να ενισχυθεί το Α.Π. της Οικ. Οικ. ακόμη περισσότερο. Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στην

ανθρωπιστική καλλιέργεια των μαθητών παράμετρος ιδιαίτερα σημαντική στην εποχή μας που δε διακρίνεται για το σεβασμό στις ηθικές και πνευματικές αξίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Επίλογος - Συμπεράσματα

Η επιστήμη της Οικ. Οικ. αναγνωρίζεται και καταξιώνεται ως αυτοτελής επιστημονικός κλάδος μόλις τις τελευταίες δεκαετίες του αιώνα μας. Παρά το γεγονός ότι παλαιότερα, όπως αποδείχθηκε μέσα από την εργασία μας, αποτελούσε μάθημα ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά μόνο το ρόλο της γυναίκας της εποχής εκείνης. Η συμβολή της στη ζωή και το περιβάλλον του ανθρώπου είναι τεράστια γιατί και με βάση το Διεθνή Ορισμό της Οικ. Οικονομίας προκύπτει και ο αναπτυξιακός της χαρακτήρας.⁶³ Η μελέτη αυτή στόχο είχε να παρουσιάσει την εξέλιξη της διδασκαλίας της Οικ. Οικ. στα Ελληνικά Δημοτικά σχολεία της Κύπρου, από το 1913 έως το 1996. Επιπρόσθετα έχουν παρουσιαστεί ορισμένες εισηγήσεις για βελτιώσεις στο παρών αναλυτικό πρόγραμμα. Για να επιτευχθούν οι στόχοι έγινε μια αναδρομή στα Αναλυτικά Προγράμματα του παρελθόντος και παρουσίαση του παρόντος. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης βιβλία, περιοδικά, δημοσιεύματα και ζωντανές συνεντεύξεις. Το υλικό συγκεντρώθηκε από διάφορες βιβλιοθήκες της Κύπρου. Τα συμπεράσματα παρουσιάζονται στο κεφάλαιο αυτό.

Όπως προκύπτει από την όλη έρευνα είναι φανερό ότι έγιναν δραστικές αλλαγές στην περιοχή της Οικ. Οικ., στα Ελληνικά Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου, οι οποίες οδήγησαν στο ικανοποιητικό και αποτελεσματικό Α.Π. Οικ. Οικ. το οποίο χρησιμοποιείται σήμερα. Αυτές οι αλλαγές περιέλαβαν τον επανακαθορισμό της διδασκτέας ύλης με βάση, τις δεξιότητες και την ηλικία των μαθητών. Παρά το γεγονός ότι ήταν γνωστό πως η ύλη που διδασκόταν ήταν σε υψηλότερο επίπεδο από ότι οι δεξιότητες και ικανότητες των μαθητών⁶⁴ πήρε πολλά χρόνια για να βελτιωθεί. Ακόμα ένα σημαντικό βήμα ήταν η προσφορά του μαθήματος και στα δύο φύλα. Έστω και αν ακόμα τα αγόρια διδάσκονταν το μάθημα προαιρετικά από το 1970,⁶⁵ μόλις το 1992 το μάθημα έγινε υποχρεωτικό και για τα δύο φύλα, Κυρωτικός νόμος 78/85 του Συμβουλίου της Ευρώπης για

63. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο., Πρακτικά Α' Σεμιναρίου Οικιακής Οικονομίας., (1997) Αθήνα.

64. Talbot and Cape., (1914), Report in Education 1913, London.

65. Οικογένεια και σχολείο., τεύχος 27, 1975 Η συμμετοχή του αγοριού στα Οικιακά, Στ. Ιακώβου.

“Προσπέλαση από όλα τα παιδιά στα ίδια μαθήματα”.⁶⁶ Με την ένταξη του μαθήματος Σχεδιασμός - Τεχνολογία ως υποχρεωτικό μάθημα στα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, επισημαίνονται δύο βασικά μειονεκτήματα. Το πρώτο είναι ότι ο αριθμός των μαθητών διπλασιάστηκε αφού οι ομάδες είναι μικτές και δεν αφορούν μόνο τα κορίτσια. Δεύτερο μειονέκτημα είναι ότι παρατηρείται κάθετη μείωση του διδακτικού χρόνου ο οποίος μοιράζεται τώρα σε ολόκληρη την τάξη και η κάθε ομάδα παιδιών 15 - 17 κάνουν το μάθημα κάθε 15 μέρες. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι ο όγκος της ύλης αυξάνεται ακολουθώντας τα βήματα της προόδου. Εισήγηση μας είναι η αύξηση του χρόνου του μαθήματος στο ωρολόγιο πρόγραμμα.

Σταθμό για το μάθημα της Οικ. Οικ. αποτέλεσε η συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων για το μαθητή και βοηθήματος για το δάσκαλο. Η πρώτη έκδοση έγινε το 1995 από την Υ.Α.Π. Το βιβλίο “Διατροφή και Υγεία” είναι ένα χαρούμενο, έγχρωμο, ελκυστικό βιβλίο το οποίο χαρακτηρίστηκε από πολλούς ως το καλύτερο της χρονιάς. Ένα χρόνο αργότερα η Υ.Α.Π. εξέδωσε το Βοήθημα του Δασκάλου. Σύντομα αναμένεται και η έκδοση δεύτερου βιβλίου για το μαθητή με τίτλο “Γνωριμία με τα Υφάσματα”. Τα βιβλία αυτά απορρέουν μεν από το Α.Π. αλλά ταυτόχρονα το στηρίζουν και συμβάλλουν στη βελτίωση του.

Το σχολείο του 21ου αιώνα μέσα από μια παιδεία ανθρωποκεντρική θα συμβάλει στη δημιουργία κλίματος, το οποίο θα ευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία και θα βοηθήσει τα παιδιά να γίνουν οι ελεύθεροι και δημιουργικοί πολίτες, στη κοινωνία που θα ζήσουν στην Ενωμένη Ευρώπη.⁶⁷ Καταλυτικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή διαδραματίζει η οικογένεια, ο πυρήνας της σύγχρονης Κυπριακής κοινωνίας.

Ως κατακλείδα στη μελέτη αυτή πρέπει να τονίσουμε ότι ο άξονας όλων των μαθημάτων του σχολικού προγράμματος πρέπει να είναι η ενδυνάμωση της εθνικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας, για ενίσχυση του αγώνα στη δικαίωση και λύση του εθνικού μας προβλήματος. Όλοι οι εμπλεκόμενοι στην υπόθεση της εκπαίδευσης φορείς, οφείλουμε να δώσουμε από κοινού τον ανιδιοτελή αγώνα για να έλθει στην πατρίδα μας η άνοιξη που όλοι ποθούμε και περιμένουμε.

66. Παράρτημα “Η”, Πρακτικά σύσκεψης Υ.Π 25/59/Β/8 ημ. 31.10.91., Λεμεσός.

67. Χαρακόπειο Πανεπιστήμιο., (1997), Πρακτικά Α' Σεμιναρίου Οικιακής Οικονομίας, Αθήνα.

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΑ

Παράρτημα “Α” Χάρτης της Κύπρου

Παράρτημα “Β” Κυπριακό Σύνταγμα 1960, άρθρο 20

Παράρτημα “Γ” Report on Education in Cyprus, 1913

Παράρτημα “Δ” Program of Instruction for Elementary Schools, 1935

Παράρτημα “Ε” Program of Instruction for Elementary Schools, 1949

Παράρτημα “ΣΤ” Ο άγονος μονόλογος του διδάσκοντος

Παράρτημα “Ζ” Υ.Π. 210/68/Γ

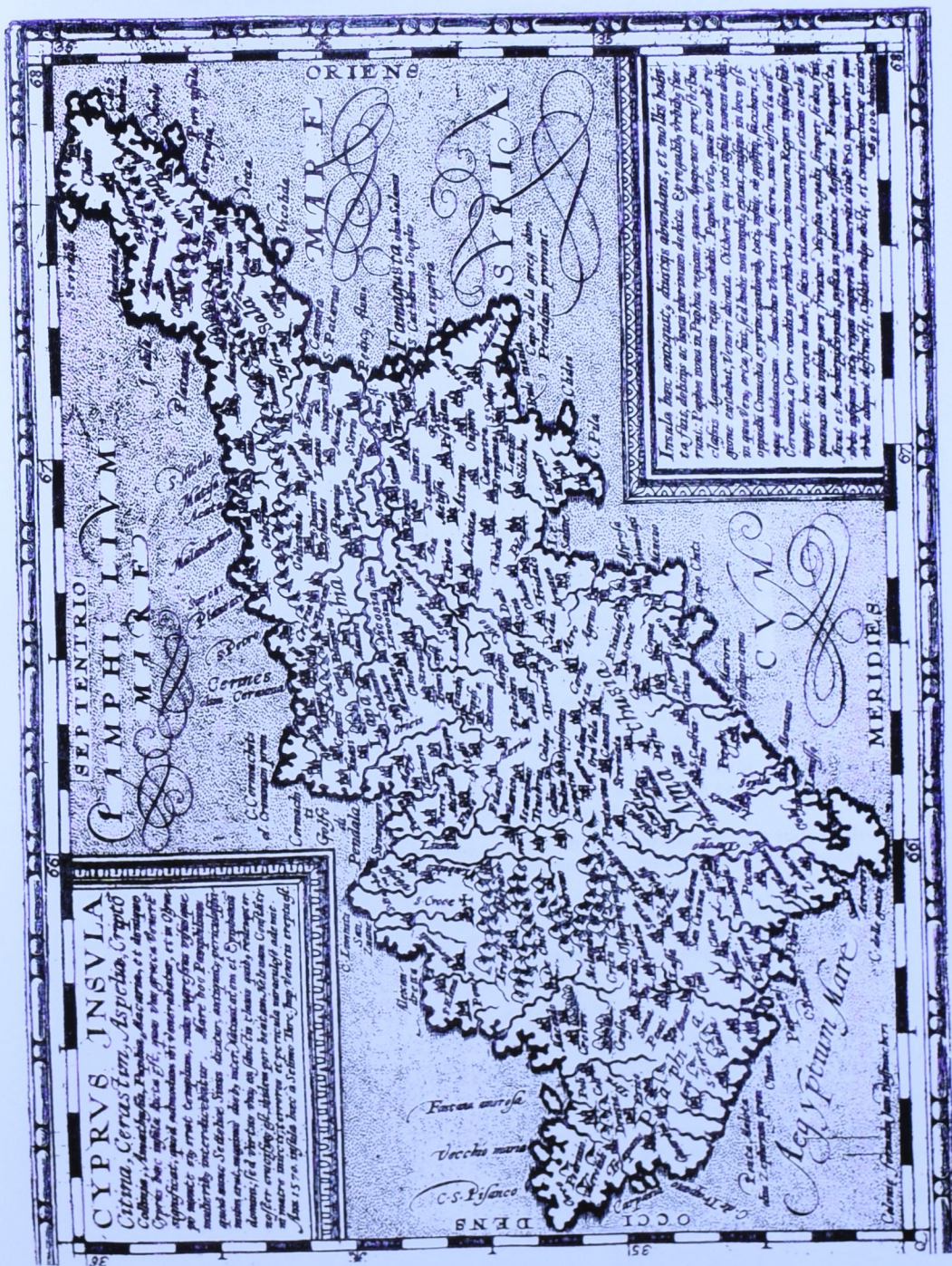
Παράρτημα “Η” Πρακτικά σύσκεψης Υ.Π. 25/59/8

Παράρτημα “Θ” Πίνακας 1

Παράρτημα “Ι” Α.Π. Οικ. Οικ. 1996

Παράρτημα “Κ” Υ.Π. 321/68/3 “Σχεδιασμός και Τεχνολογία στο Δημοτικό Σχολείο”.

Παράρτημα “Α” Χάρτης της Κύπρου

"CYPRVS INSVLA"
by Mathias QUAD in his "Geographisch Handbuch"
Cologne 1600, (215x292mm)

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΡΘΡΟΝ 19.

1. "Εκαστος έχει το δικαίωμα ἐλευθερίας τοῦ λόγου καὶ τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπου ἐκφράσεως.

2. Τὸ δικαίωμα τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης, τῆς λήψεως καὶ μεταδόσεως πληροφοριῶν καὶ ἰδεῶν ἄνευ ἐπεμβάσεως οἰασοῦντος δημοσίας ἀρχῆς καὶ ἀνεξαρτήτως συνόρων.

3. Ἡ ἐνάσκησις τῶν δικαιωμάτων, περὶ ὧν ἡ πρώτη καὶ δευτέρα παράγραφος τοῦ παρόντος ἄρθρου, δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς διατυπώσεις, ὅρους, περιορισμούς ἢ ποινὰς προδιαγεγραμμένους ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἀναγκαίους μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀσφαλείας τῆς Δημοκρατίας ἢ τῆς συνταγματικῆς τάξεως ἢ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἢ τῆς δημοσίας ὑγείας ἢ τῶν δημοσίων ἡθῶν ἢ πρὸς προστασίαν τῆς ὑπολήψεως ἢ τῶν δικαιωμάτων ἄλλων ἢ πρὸς παρεμπόδισιν τῆς ἀποκαλύψεως πληροφοριῶν ληφθεῖσων ἐμπιστευτικῶς ἢ πρὸς διατήρησιν τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀμεροληψίας τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

4. Ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων ἢ ἄλλων ἐντύπων δὲν ἐπιτρέπεται ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως τῆς Δημοκρατίας, ἧτις δέον νὰ ἐπικυρωθῇ δι' ἀποφάσεως ἀρμοδίου δικαστηρίου ἐντὸς ἑβδομηκοντα δύο ὥρων τὸ βραδύτερον. ἐν περιπτώσει δὲ μὴ ἐπικυρώσεως αἰρεται ἡ κατάσχεσις.

5. Οὐδὲν ἐκ τῶν διαλαμβανομένων εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον ἐμποδίζει τὴν Δημοκρατίαν ν' ἀπαιτῇ τὴν ἔκδοσιν ἀδείας ἢ λειτουργίας ἐπιχειρήσεων ραδιοφωνικῶν ἢ κινηματογραφικῶν ἢ τηλεοράσεως.

ΑΡΘΡΟΝ 20.

1. "Εκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκπαιδεύηται καὶ ἕκαστον ἄτομον ἢ ἱδρυμα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρέχῃ ἐκπαίδευσιν τηρουμένων τῶν διατυπώσεων, ὅρων καὶ περιορισμῶν τῶν ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου κοινοτικοῦ νόμου τῶν ἀναγκῶν μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀσφαλείας τῆς Δημοκρατίας ἢ τῆς συνταγματικῆς τάξεως ἢ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἢ τῆς δημοσίας τάξεως ἢ τῆς δημοσίας ὑγείας ἢ τῶν δημοσίων ἡθῶν ἢ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ποιότητος τῆς παιδείας ἢ πρὸς προστασίαν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τῶν ἄλλων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος τῶν γονέων, ὅπως διασφαλίζωσιν ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῶν ἐκπαίδευσιν συνάδουσαν πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν πεποιθήσεις.

2. Μερὶ μὴ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς Κοινοτικῆς Συνελεύσεως ἢ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις θέλει καταστῇ δωρεὰν προσιτὴ ἐν τοῖς ἀντιστοιχοῖς κοινοτικοῖς σχολείοις τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως.

3. Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντας τοὺς πολίτας τοὺς ἔχοντας συμπληρώσει τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν, ὡς θέλει ὀρίσει ὁ οἰκείος κοινοτικὸς νόμος.

4. Μερὶ μὴ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς Κοινοτικῆς Συνελεύσεως θὰ καταστῇ προσιτὴ πλὴν τῆς στοιχειώδους καὶ ἡ περαιτέρω ἐκπαίδευσις εἰς ἐνδεδειγμένα καὶ ἀξία ὑποστηρίξεως πρόσωπα, ὑφ' οὓς ὅρους καὶ προϋποθέσεις θὰ ὀρίσῃ ὁ οἰκείος κοινοτικὸς νόμος.

ΑΡΘΡΟΝ 21.

1. "Εκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι εἰρηνικῶς.

2. "Εκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι μετ' ἄλλων περιλαμβανομένου τοῦ δικαιώματος ἱδρύσεως συντεχνιῶν καὶ προσχωρήσεως εἰς ταύτας πρὸς προστασίαν τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων. Παρὰ τοὺς κατὰ τὴν τρίτην παράγραφον τοῦ παρόντος ἄρθρου περιορισμούς, οὐδεὶς ἐξαναγκάζεται νὰ προσχωρήσῃ εἰς οἰονδήποτε συνεταιρισμὸν ἢ νὰ συνεχίσῃ νὰ μετέχῃ αὐτοῦ ὡς μέλος.

CYPRUS

ELEMENTARY EDUCATION

CHAPTER 166 OF THE LAWS

1959 EDITION

PRINTED BY

C. F. ROWORTH LIMITED, 54, GRAFTON WAY, LONDON, W.1.

[Appointed by the Government of Cyprus the Government Printers of this Edition
of Laws within the meaning of the Evidence (Colonial Statutes) Act, 1907.]

1959

CHAPTER 166. ELEMENTARY EDUCATION.

ARRANGEMENT OF SECTIONS.

Section	Page	Section	Page
PART I.			
PRELIMINARY.			
1 Short title ...	4	45 Defin	45
2 Interpretation ...	5	46 Pens	46
PART II.			
CENTRAL AUTHORITY AND DIRECTOR.			
3 Central authority ...	7	47 Comj	47
4 Power of delegation to Governor ...	7	48 Grat	48
5 Power to Governor to make Regulations... ..	7	49 Peric	49
6 Prescription of towns ...	9	50 Serv	50
7 Specific powers of Director... ..	9	51 Pens	51
PART III.			
EDUCATIONAL BODIES.			
<i>Boards of Education.</i>			
8 Establishment of Boards of Education ...	10	52 Grat	52
9 Composition of Board for Greek-Orthodox, Moslem and other schools ...	10	53 Age	53
10 Calling of meetings of Boards ...	11	54 Reti	54
11 Duties and powers of Boards ...	11	55 Teac	55
12 Number of meetings ...	11	56 Pens	56
13 Quorum at meetings of Boards ...	11	57 Redu	57
14 Resignation and cessation of membership and filling of vacancies ...	12	58 Pens	58
15 Members may be re-appointed ...	12	59 Pens	59
<i>Town Committees, Village Commissions and Committees of Management.</i>			
16 Town Committees ...	12	60 Pens	60
17 Duties and powers of Town Committees ...	12	61 Pens	61
18 Meetings of Town Committees ...	12	62 Grat	62
19 Resignation of membership ...	13	63 Com	63
20 Filling of vacancies ...	13	RETIREMENT UNDER S	
21 Accounts to be closed and submitted for audit ...	13	64 Rep	64
22 Village schools. Duties and powers of Greek-Orthodox and Moslem Village Commissions ...	13	65 Defi	65
23 Schools other than Greek-Orthodox or Moslem; Committees of Management ...	14	66 Age	66
24 Estimates ...	14	67 Gra	67
25 Failure to perform duties ...	14	68 Ben	68
PART IV.			
PRESCRIPTION OF SCHOOLS, APPOINTMENT AND QUALIFICATIONS OF TEACHERS AND CLOSING OF SCHOOLS.			
26 Prescription of schools and appointment of teachers ...	16	69 Add	69
27 Late prescription of schools or appointment of teachers ...	17	70 Serv	70
28 Vacancies ...	17	71 Per	71
29 Transfers ...	17	72 Pri	72
30 Interdictions ...	18	73 Sch	73
31 Dismissal, etc. ...	18	74 Loa	74
32 Permanent Staff Register ...	18	75 Ord	75
33 Continuance of salary ...	19	76 Est	76
34 Duty allowances ...	19	77 Sel	77
35 Special allowances ...	19	78 Acc	78
36 No business or other work, etc., by teachers except with permission ...	19	79 Con	79
37 Leave ...	19	80 Pro	80
		81 Con	81
		82 Fo	82
		83 Po	83
		84 Ve	84

REPORT ON EDUCATION

1180

N. 86(I)/98

Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι)

Αρ. 3279, 13.11.98

Ο περί Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1998 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 86(I) του 1998

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥΣ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 1998 και θα διαβάζεται μαζί με τον περί Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως Νόμο (που στο εξής θα αναφέρεται ως "ο βασικός νόμος").

Συνοπτικός
τίτλος,
Κεφ. 166.

21 του 1959
19 του 1967
62 του 1968
69 του 1970
20 του 1971
67 του 1973
70 του 1975
41 του 1976
36 του 1979
38 του 1981
26 του 1984
4 του 1986
33 του 1988
63 του 1990
35(I) του 1992
114(I) του 1992
45(I) του 1993
15(I) του 1994
95(I) του 1994
28(I) του 1996
73(I) του 1996
88(I) του 1996.

Ειδική
διάταξη.

REPORT ON EDUCATION

CYPRUS,

1913.

137. At present the need of practical training for boys appears to be more generally realized among educated Cypriots than it is for girls. The Greeks have indeed included in the training course for women teachers in Phaneromeni School a little instruction of a rudimentary kind in cookery

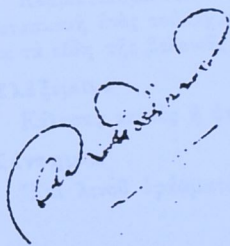
in laundry work, and it is worthy of note that private generosity has provided a sum of money to enable a student from that school selected by examination, after completing her period of training as an elementary school teacher, to undertake a course of instruction in domestic economy in England. A modest beginning, therefore, has been made in equipping Greek schoolmistresses with some qualifications for the teaching of domestic subjects; and we hope that, as a result of the student's visit to England, the opportunities for practical training in household management at the Phaneromeni School will be extended and improved. When this has been done, it will be time enough to introduce some practical teaching of domestic subjects into a few girls' schools; but it is clearly inadvisable to make a new departure of this kind except in schools where experienced teachers are available and separate rooms can conveniently be set aside for the purpose.

PROGRAMME OF INSTRUCTION

FOR

ELEMENTARY SCHOOLS

Approved by H. E. the Governor under the Elementary Education
Law, 1933, for introduction in Elementary Schools of the
Colony of Cyprus as from 1st September, 1935

GREEK EDITION

NICOSIA:

Printed at the Government Printing Office

1935

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ.

Οικιακή οικονομία (μικτερική, πλύσις και γενική οικιακή εργασία)
δύνανται νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸ Πρόγραμμα τῶν Παρθεναγωγείων εἰς
τὰς πόλεις. Σχολικαὶ Ἐφορεῖαι ἐπιθυμοῦσιν ὅπως συμπεριληφθῇ
τὸ τοιοῦτο θέμα ὁρεῖλουσι νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὸ Τμήμα διὰ πρόγραμμα
καὶ νὰ κάμνωσι τὴν ἀναγκαίαν πρόνοιαν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν
διὰ τὸν διορισμὸν προσοντούχου πρὸς τοῦτο διδασκάλου.

Γ' ΤΑΞΙΣ.

Ραπτική

Ραμπάκιμα, Γαλλική βελονιά, ριστόν, κνβαλλοράρι. Κατασκευή, ίπλων άντικειμένων τὰ όποία χρησιμοποιούσι τῆς βελονῆς τοῦ είδους αὐτοῦ.

Πλέξιμον

Πλέξιμον διὰ πιασάρων σμιλῶν καὶ ἐκμάθησις τοῦ πῶς χαλοῦνται αὐ πόται.

Κέντημα

Σκυροβελονῆς (δυσκολώτερα σχέδια).

Δ' ΤΑΞΙΣ.

Ραπτική

Κομμάτιασμα ἐπάνω εἰς χασόν, ράψιμον ἐπάνω εἰς σιερῆτι καρίωμα. Κατασκευή ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐνδύματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ἐκρημοσθῶσι ὡς τὰ είδη τῆς βελονῆς τὰ ὁποία ἐδιδάχθησαν.

Πλέξιμον

Κάλτσες, κοντῆς ἢ ψηλῆς.

Κέντημα

Ἐπὶ λεκοῦ ὕφασματος.

Ε' ΤΑΞΙΣ.

Ραπτική

Κατασκευή κομβιοδόχης (κουμπότρυπας), ἐπὶ ῥαψῆς κομβίου. Ἐπιδόρθωσις ἐκθαρμίνων ἐνδυμάτων. Κατασκευή ἐνδύματος πλέον προχωρημένου τύπου ἀπὸ τὸ κατασκευασθὲν εἰς τὴν Δ' Τάξιν.

Πλέξιμον

Κάλτσες, κοντῆς ἢ ψηλῆς.

Κέντημα

Ἀσπρεκέντημα καὶ διακόσμησις λινῶν ὕφασμάτων.

ΣΤ' ΤΑΞΙΣ.

Ραπτική

Κατασκευή πλισῆ, ἀμπάστας, σούρας. Κομμάτιασμα φινέλλας καὶ κατασκευή σιερραῆς ἐπὶ φινέλλας. Κόψιμον ἐπάνω εἰς μόνην καὶ κατασκευή φορέματος ἀπὸ ὕφασμα.

Πλέξιμον

Κάλτσες, κοντῆς καὶ ψηλῆς. Σάλια, πλεκτά φορέματα διὰ παιδιά.

Κέντημα

Ὡς εἰς τὴν Ε' τάξιν. Περισσότερον προχωρημένα σχέδια.

GOVERNMENT OF CYPRUS

Programme of Instruction for Elementary Schools

Approved by H. E. the Governor under the Elementary Education
Laws, 1933-1949, for introduction in Elementary Schools of the
Colony of Cyprus as from 1st September, 1949

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Handwritten signature
Kalogirou

GREEK EDITION

Nicosia, 1949

CYPRUS GOVERNMENT PRINTING OFFICE

ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

Δ' ΤΑΞΙΣ

Όργάνωσις, διαχείρισις καὶ καθαριότης τοῦ μαγειρείου. Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῆς ἕξιος τῶν τροφῶν.

Ε' ΤΑΞΙΣ

Τροφή, παρασκευὴ ἀπλῶν θρεπτικῶν φαγητῶν καὶ ποτῶν. Ἀπλοὶ κανόνες διὰ τὴν παρασκευὴν διαφόρων φαγητῶν δι' ἀναρρωνύοντας.

ΣΤ' ΤΑΞΙΣ

Διαχείρισις τοῦ οἴκου, καθαριότης τῆς οἰκίας, ἐργάσια καὶ φροντίς διὰ τὰ φορέματα καὶ λοιπὰ ρυθικά, φροντίς διὰ τὰ ἐπιπλα καὶ σκεύη, ἀπλὴ οἰκιακὴ διακόσμησις. Καλὴ οἰκοκυροσύνη καὶ ἐπαφυγὴ σπατάλης.

Στοιχειώδεις ἀρχαὶ πρώτων βοηθειῶν καὶ περιθάλψεως ἀσθενῶν.

ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ

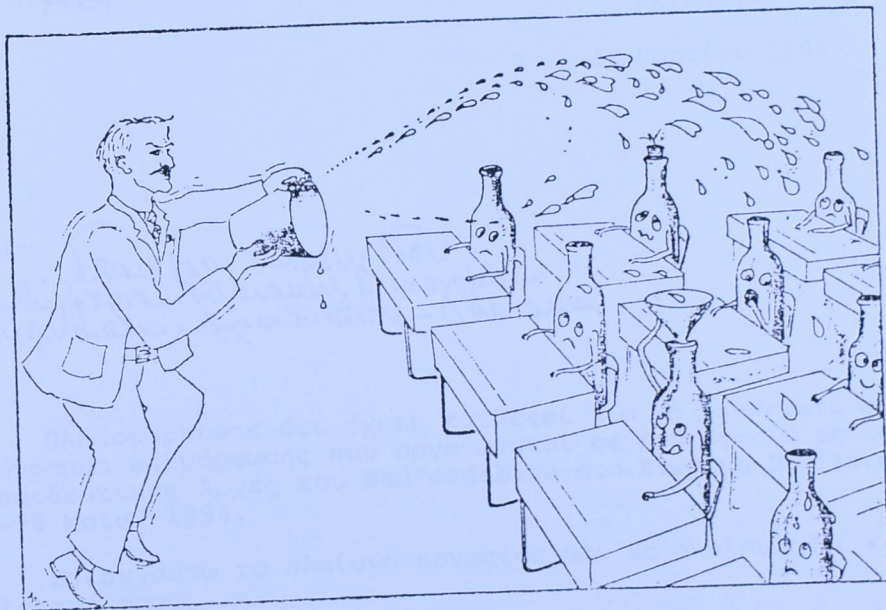
ΣΤ' ΤΑΞΙΣ

Περιποίησις τῶν νηπίων, ἰδίως ἡλικίας 1-3 ἐτῶν.

Διατροφή, ἐπένδυσις, διδασκαλία, ψυχαγωγία, ἀσχολία καὶ γενικὴ εὐημερία. Ἀνάγκη, καθαριότητος, ἀναπαύσεως καὶ ὕπνου, ἀέρος καὶ ἀσκήσεως.

Παράρτημα “ΣΤ” “Ο άγονος μονόλογος του διδάσκοντος”

Ο άγονος μονόλογος του διδάσκοντος

Μπορείς ρίχνοντας νερό να γεμίσεις σαράντα στενόλαιμα μπουκάλια;

Παράρτημα "Ζ" Υ.Π. 210/68/Γ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υ.Π. 210/68/Γ
Π.Μ.Π. 7264

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

30 Μαρτίου 1994

Κυρία

Γεωργία... Σκουρίδου
Καθηγήτρια... Ο.Μ.Α.Ε. Δικωνόλια
Γυμνάσιο... Αρσίου - Λάρνακα

Πληροφορείστε ότι έχετε επιλεγεί για να μετάσχετε στο πρόγραμμα επιμόρφωσης που οργανώνεται σε συνεργασία με τις Εκπαιδευτικές Αρχές του Bedfordshire στο Ηνωμένο Βασίλειο από 15-28 Μαΐου 1994.

Επισυνάπτω το πλαίσιο εργασίας που θα ακολουθηθεί κατά την επίσκεψή σας.

Για σκοπούς συντονισμού και αξιοποίησης στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό της συμμετοχής σας στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης καλείστε σε συνεδρία με τις επιθεωρήτριες Οικιακής Οικονομίας την Πέμπτη 14.4.1994, ώρα 3.00 μ.μ. στο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας και Πολιτισμού, Λεμεσού.

Α. Κ. Φυλακτού
Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης

Κοιν.: Διευθυντή Γυμνασίου

Code:ChrK30.3/1(7)

Παράρτημα "Η" Πρακτικά σύσκεψης Υ.Π. 25/59/Β/8

25/59/Β/8

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΛΕΜΕΣΟΥ

Λεμεσός 31.10.1991

Σύσκεψη που έγινε στο Γραφείο του Διευθυντή Δημοτικής
Εκπαίδευσης στις 22.10.1991 με Θέμα:

Αντιμετώπιση του χρόνου που διατίθεται
για την Οικ.Οικονομία και τις Πρακτικές
Εργασίες στα Δημοτικά Σχολεία Κύπρου προς
όφελος αγοριών και κοριτσιών.

Παρόντες: Α. Παπαδόπουλος, Δ.Δ.Ε.
Ν. Λεοντίου, Γ.Ε.Δ.Ε.
Β. Κουμενή, Επιθεωρήτρια Οικιακής Οικονομίας
Αικ. Κυπριανού, " " " "
Χρ. Κυπριανίδης, Αν. Επιθεωρητής Εκπαίδευσης Σχ. Κήπων

Εισαγωγή στο υπο συζήτηση θέμα έκανε η κ. Βέκλα Κουμενή η οποία ανα-
φέρθηκε στον κυρωτικό νόμο 78/85 του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπέ-
γραψε η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας για " Προσπέλαση στα ίδια
προγράμματα μαθημάτων " (Άρθρο 108) και στην ανάγκη για ενοποίηση του
χρόνου της Οικιακής Οικονομίας και των Πρακτικών Εργασιών, ώστε να
ωφελούνται εξίσου τα αγόρια και τα κορίτσια των εμπλεκόμενων σ'αυτά
τάξεων.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε έπρεσβάνθησαν τα πιο κάτω:

1. Υιοθετήθηκε η ανάγκη για συμμόρφωση προς τον πιο
πάνω κυρωτικό νόμο. Ήδη το ίδιο το Τμήμα της Δημοτικής
Εκπαίδευσης εκινείτο προς την κατεύθυνση αυτή.
2. Αποφασίστηκε η σύσταση ειδικής επιτροπής για καθορισμό
του περιεχομένου του προγράμματος των Πρακτικών Εργασιών
3. Αναγνωρίστηκε η ανάγκη για ενημέρωση/επιμόρφωση των δ/νων
και
4. Συμφωνήθηκε να εξεταστεί η πιθανότητα αναπροσαρμογής της
ύλης της Οικ. Οικονομίας λόγω μείωσης του χρόνου που θα
αναλογεί μελλοντικά στα παιδιά.

Παράρτημα "Η" Πρακτικά σύσκεψης Υ.Π. 25/59/Β/8

- 2 -

Για αντιμετώπιση των πιο πάνω αποφασίστηκε όπως Ειδική Επιτροπή υποβάλει ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης μέχρι τα χριστούγεννα, 1991.

Μέλη της Ειδικής Επιτροπής ορίστηκαν:

- Θ. Κουμενή
- Αικ. Κυπριανού
- Χρ. Κυπριανίδης
- Γ. Κωνσταντινίδης
- Μ. Κυριάκου και
- Φ. Νησιώτης.

Παράρτημα "Θ" Πίνακας 1

Μαθητές και μαθήτριες στα
ελληνικά σχολεία της Κύπρου το 1880 *

	Σχολεία	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
I.	Επαρχία Κερύνειας			
	Δημ. Κερύνειας	44	10	54
	Δημ. Καραβά	85	5	90
	Δημ. Λαπήθου	56	--	56
	Δημ. Κοντεμένου	22	--	22
	Δημ. Μύρτου	9	--	9
	Δημ. Μπέλλα Πάτς	26	--	26
	Δημ. Αγ. Επικτήτου	<u>12</u>	<u>2</u>	<u>14</u>
	Σύνολο	254	17	271
II.	Επαρχία Λευκωσίας			
	Δημ.Αγ. Ανδρονίκου Κυθραίας	64	13	77
	Δημ.Χαρδακιώτισσας Κυθραίας	28	4	32
	Δημ. Δαλιού	55	4	59
	Δημ. Λυμπιών	26	1	27
	Δημ. Στροβόλου	23	--	23
	Δημ. Περάτων	34	--	34
	Δημ. Λυθροδόντα	<u>7</u>	<u>--</u>	<u>7</u>
	Σύνολο	237	22	259
III.	Επαρχία Λάρνακας			
	Δημ. Λευκάρων	35	--	35
	(κατ'οίκον διδασκαλία κοριτσιών από τη σύζυγο του δασκάλου)		12	12
	Δημ. Αραδίππου	27	--	27
	Δημ. Κιτίου	19	3	22
	Δημ. Οράς	25	--	25
	Δημ. Κκαθασού	<u>25</u>	<u>3</u>	<u>28</u>
	Σύνολο	131	18	149

	Σχολεία	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
IV.	Επαρχία Αμμοχώστου			
	Δημ. Βαρωσίων	48	4	52
	Δημ. Λύσης	<u>16</u>	<u>--</u>	<u>16</u>
		64	4	68
V.	Φοίτηση στις πόλεις			
	Πόλη Λευκωσίας			
	Παρθεναγωγείο Φανερωμένης		152	152
	Κατώτερο		<u>54</u>	<u>54</u>
	Ανώτερο		206	206
	Ελληνική Σχολή Λευκωσίας	50	--	50
	Δημ. Αγ. Σάββα	180	--	180
	Πόλη Λάρνακας			
	Ελληνική Σχολή	35	--	35
	Δημ. Αγ. Λαζάρου	**	**	**
	(Αρρεναγωγείο)			
	Δημ. Αγ. Λαζάρου	--	30	30
	Ανώτερο (Παρθεναγωγείο)		20	20
	(τριτάξιο)			
	Δημ. Παλαιάς Λάρνακας			
	Αρρεναγωγείο } στο ίδιο	116	96	212
	Παρθεναγωγείο } κτίριο		(45)	
	(διαθέτει και νηπιαγωγείο)			

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Οικιακή Οικονομία είναι ο τομέας της αγωγής που συγκεντρώνει τις επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις και επιτεύξεις που έχουν σχέση με το άτομο, την οικογένεια, το σπίτι και την κοινωνία και τις μεταδίδει στα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, στην απλή τους μορφή, για να γίνουν ικανά να αντιμετωπίζουν με αποτελεσματικό τρόπο τα διάφορα προβλήματα και καταστάσεις της ζωής.

ΣΚΟΠΟΣ

Να αποκτήσουν οι μαθητές γνώσεις, να καλλιεργήσουν στάσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες σε θέματα που αφορούν την προσωπική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές:

- να αντιμετωπίζουν, αποτελεσματικά, καθημερινά προβλήματα της ζωής που έχουν σχέση με τη διατήρηση της υγείας και της καλής εμφάνισης των ιδίων και του περιβάλλοντος
- να αναπτύξουν θετική στάση στις σχέσεις τους με τους άλλους και να επιδεικνύουν υπεύθυνη συμπεριφορά
- να γνωρίσουν την ποικιλία, την αξία και τις ιδιότητες διάφορων αγαθών, για να ενεργούν ως ενημερωμένοι καταναλωτές, και να τα αξιοποιούν σωστά και με ασφάλεια
- να αξιοποιούν τα επιτεύγματα της τεχνολογίας και να οργανώνουν τη ζωή τους και τις εργασίες τους, έτσι που να εξοικονομούν κόπο, χρόνο και χρήμα
- να μετέχουν και να απολαμβάνουν την πρακτική και δημιουργική εργασία και να αξιοποιούν σωστά τον ελεύθερο χρόνο τους
- να σέβονται τα ήθη και έθιμα, τη λαϊκή τέχνη και την παράδοση του τόπου μας και να προστατεύουν την πολιτιστική μας κληρονομιά
- να μετέχουν σε δραστηριότητες που οδηγούν στη διατήρηση της μνήμης των κατεχόμενων εδαφών και να συμβάλλουν με ενέργειές τους στην καλλιέργεια της αγωνιστικότητας μέχρι την επιστροφή.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΥΛΗΣ

Τάξη Ε'

Τροφές - Διατροφή

- Εισαγωγή στη διατροφή
 - προέλευση τροφών (ζωικές, φυτικές)
 - ταξινόμηση τροφών (γάλα, αυγά, κρέας, ψάρια, λαχανικά, φρούτα, δημητριακά, ξηροί καρποί)
 - χρησιμότητα των τροφών (ανάπτυξη, ενέργεια, προστασία)
 - διαιτητικές συνήθειες και η σχέση τους με την υγεία (υγιεινή διατροφή, υπεριστιμός, υποσιτισμός, κακοσιτισμός)

Παράρτημα "Γ" Α.Π. Οικ. Οικ. 1996

Οικιακή Οικονομία

- Γνωριμία με τις τροφές
 - γάλα
 - αυγά
 - φρούτα
 - ξηροί καρποί
- Διατροφή και υγεία
 - ωφελιμότητα-θρεπτικότητα και μηνύματα υγιεινής διατροφής σχετικά με κάθε τροφή που μελετάται.
- Τεχνολογία τροφίμων
 - οι τροφές στην αγορά
 - τρόποι μαγειρεύματος
- Αγωγή καταναλωτή
 - πληροφορίες, επιλογή, αγορά
 - διαφήμιση
 - διατήρηση τροφών στο σπίτι.

Υγεία - Περιβάλλον

- Προσωπική Υγεία
 - καθημερινή ατομική φροντίδα και υγιεινές συνήθειες
- Υγεία και περιβάλλον
 - περιβάλλον (προστασία και βελτίωση)
- Υγεία και τεχνολογία
 - υλικά και μέσα ατομικής καθαριότητας
- Αγωγή καταναλωτή
 - επιλογή, αγορά, πληροφορίες, διαφήμιση υλικών και μέσων καθαριότητας.

Σπίτι - Οικογένεια

- Ανθρώπινες σχέσεις και οικογένεια
 - εγώ και η οικογένειά μου
 - οι φίλοι μου και εγώ
 - Γνωριμία με το άμεσο περιβάλλον
 - Εργαστήριο Οικιακής Οικονομίας
 - Τεχνολογία στο σπίτι
 - συσκευές κουζίνας
 - εξοπλισμός εργαστηρίου
 - υλικά και μέσα καθαρισμού
 - Ατυχήματα στο σπίτι
 - ατυχήματα στην κουζίνα (πρόληψη, αντιμετώπιση)
-

Ενδυμασία - Υφάσματα

- Αγωγή καταναλωτή
 - ορθή χρήση υλικών καθαρισμού.
- Γνωριμία με τα υφάσματα
 - ίνες-κλωστές-υφάσματα (ύφανση)
 - πρώτες ύλες υφαντουργίας
 - υφή, χρώμα, σχέδια
- Ενδυμασία-Εμφάνιση
 - ατομικός ρουχισμός (φροντίδα, συντήρηση)
 - συνδυασμός υφασμάτων
- Τεχνολογία και υφάσματα
 - εξέλιξη υφαντικής τέχνης
- Αγωγή καταναλωτή
 - επιλογή, αγορά.

Τάξη Στ'

Τροφές - Διατροφή

- Γνωριμία με τις τροφές
 - κρέας
 - ψάρια
 - όσπρια
 - δημητριακά
 - λαχανικά
- Διατροφή και υγεία
 - ωφέλιμότητα-θεραπευτικότητα και μηνύματα υγιεινής διατροφής σχετι-
κά με κάθε τροφή που μελετάται
 - φυτικές ίνες (ρόλος)
 - λίπη-λάδια, ζάχαρη, αλάτι (ρόλος)
- Τεχνολογία τροφίμων
 - οι τροφές στην αγορά
 - τρόποι μαγειρεύματος
- Αγωγή καταναλωτή
 - πληροφορίες, επιλογή, αγορά
 - διαφήμιση
 - διατήρηση τροφών στο σπίτι.

Υγεία - Περιβάλλον

- Προσωπική υγεία
 - ατομική φροντίδα
 - παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία μας
- Υγεία και περιβάλλον
 - καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.

Παράρτημα "Γ" Α.Π. Οικ. Οικ. 1996

Οικιακή Οικονομία

Σπίτι και οικογένεια

- Ανθρώπινες σχέσεις και οικογένεια
 - ήθη και έθιμα του τόπου μας
 - διατήρηση μνήμης κατεχομένων
- Γνωριμία με το άμεσο περιβάλλον
 - το υπνοδωμάτιο, χώροι υγιεινής
 - καλές συνήθειες
- Τεχνολογία στο σπίτι
 - υλικά και μέσα καθαρισμού
- Ατυχήματα στο σπίτι
 - ασφάλεια στο σπίτι
- Αγωγή καταναλωτή
 - ορθή χρήση υλικών καθαρισμού.

Ενδυμασία - Υφάσματα

- Γνωριμία με τα υφάσματα
 - είδη υφασμάτων
 - ιδιότητες υφασμάτων
 - χρησιμότητα
- Ενδυμασία-εμφάνιση
 - γνωριμία με τη λαϊκή ενδυμασία, τέχνη και παράδοση
- Τεχνολογία και υφάσματα
 - υλικά και μέσα για τη φροντίδα υφασμάτων
- Αγωγή καταναλωτή
 - επιλογή, αγορά, πληροφορίες, διαφήμιση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αναστασιάδη Α., (1979), “Το αναλυτικό πρόγραμμα στη δημοτική εκπαίδευση”
Πρακτικά Γ’ Εκπαιδευτικού Σεμιναρίου ΕΜΟΚ, Λευκωσία ΕΜΟΚ.
- Ιακώβου Στ., (1960 – 61), Επετηρίς Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου, Λευκωσία.
- Κυπριακή Δημοκρατία., (1996), Στατιστική της εκπαίδευσης 1995/96, Λευκωσία.
- Κουτάκου Ι.Γ., (1986) Σύγχρονη Διδακτική, Β’ Έκδοση Π.Ι.Κ.
- Περσιάνη Π. και Πολυβίου Π., (1992), Ιστορία της εκπαίδευσης στην Κύπρο,
Λευκωσία: Π.Ι.Κ.
- Περσιάνη Π., (1996), Η εκπαίδευση της Κύπρου μπροστά στην πρόκληση της
Ευρώπης, Λευκωσία.
- Περσιάνη Π., (1998), Ιστορία της εκπαίδευσης των κοριτσιών στην Κύπρο,
Λευκωσία.
- Πολυδώρου Α., (1995), Η ανάπτυξη της δημοτικής εκπαίδευσης στην Κύπρο
1830 – 1994, Λευκωσία.
- Σπυριδάκη Κ., (1954), Η Εκπαιδευτική πολιτική της Αγγλικής Κυβέρνησης στην Κύπρο
(1875-1959), Γραφείο Κυπριακής Εθναρχίας, Λευκωσία, Κύπρος.
- Σπυριδάκη Κ., (1960), Επετηρίς Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου, Λευκωσία.
- Σπυριδάκη Κ., (1967), Η εν Κύπρω εκπαιδευτική πολιτική, Λευκωσία: Κυπριακή
Εκπαίδευσις.
- Υπουργείο Παιδείας., (1960), Έκθεση του διευθυντή του γραφείου Παιδείας για το
1959-60, Αυτοτελές τεύχος, Λευκωσία.
- Υπουργείο Παιδείας., (1985), Έκθεση του διευθυντή δημοτικής εκπαίδευσης για το
Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης 1984-85, Αυτοτελές τεύχος, Λευκωσία.
- Κυπριακή Δημοκρατία., (1996), Στατιστική της εκπαίδευσης 1995-96, Λευκωσία.
- Υπουργείο Παιδείας., (1992), Η παιδεία μας σήμερα, Λευκωσία.
- Υπουργείο Οικονομικών., (1992), Απογραφή Πληθυσμού, Τμήμα στατιστικής και
ερευνών, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας., (1997), Έκθεση ΟΥΝΕΣΚΟ, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας., (1960), Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσης, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας., (1981), Αναλυτικό Πρόγραμμα των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσης, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1994), Αναλυτικά Προγράμματα δημοτικής εκπαίδευσης, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1996), Αναλυτικά Προγράμματα δημοτικής εκπαίδευσης, Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1996), Σχεδιασμός και Τεχνολογία Βοήθημα για το Δάσκαλο Υ.Α.Π., Λευκωσία.

Υπουργείο Παιδείας., (1996), Οικιακή Οικονομία, Βοήθημα δασκάλου Υ.Α.Π., Λευκωσία Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού., (1998), Αναλυτικό Πρόγραμμα Οικιακής Οικονομίας Α, Β, Γ τάξης του Γυμνασίου, Μέσης Εκπαίδευσης, Υ.Α.Π. Λευκωσία

Υπουργείο Παιδείας., (1993), Η κατεχόμενη γη μας, Υ.Α.Π., Λευκωσία.
Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης.

Φλουρή Γ., (1983), Αναλυτικά προγράμματα για μια νέα εποχή στην εκπαίδευση, Αθήνα, Γρηγόρης.

Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο., (1997), Πρακτικά Α' Σεμιναρίου Οικιακής Οικονομίας, Αθήνα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κυπριακή Εκπαίδευση., τεύχος 25 1964, Οικιακή Οικονομία και οικογενειακή αγωγή, υπό Κουμενή.

Οικογένεια και σχολείο., τεύχος 27 1975, Η συμμετοχή του αγοριού στα οικιακά, υπό Στ. Ιακώβου.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Καθηγητής., Οκτώβρης 1998, "Τεχνική, Επαγγελματική εκπαίδευση", άρθρο υπό Παρτασίδη Α.

Σημερινή., 4.10.98, "Προϋπηρεσιακή Παιδαγωγική Κατάρτιση", άρθρο υπό Θεοφύλιδη Χρ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ - ΕΓΓΡΑΦΑ

Πρακτικά σύσκεψης Υ.Π. 25/59/Β/8 ημερ. 31.10.91, Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας.

Εγκύκλιος Υ.Π. 321/68/3 ημερ. 4.9.92, Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας.

Εκπαιδευτική επίσκεψη Υ.Π. 210/68/Γ. 1993 Μάρτιος

Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 25942 Δοκιμαστική Εφαρμογή Εννιάχρονης Εκπαίδευσης.

Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 34569 Εννιάχρονη Εκπαίδευση 1990 – 91.

Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 31802 Καθορισμός ορίου ηλικίας φοίτησης στο σχολείο.

ΝΟΜΟΙ

Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας (άρθρο 20).

Ν. 78/85 (Άρθρο 108), Προσπέλαση στα ίδια προγράμματα μαθημάτων.

Ν. 12 (1963) Ίδρυση Υπουργείου Παιδείας.

Ν. 144 Εγκαθίδρυση και Λειτουργία του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Barlex D. Black P., Harrison G. (1994) Nuffield Design and Technology. INSET GUIDE. Printed in G.B London.

GOVERNMENT OF CYPRUS., (1935) Program of Instruction for Elementary Schools (Greek Edition), Cyprus Government printing office, Nicosia.

GOVERNMENT OF CYPRUS., (1949) Program of Instruction for Elementary Schools (Greek Edition), Cyprus Government printing office, Nicosia.

Pantelides Ch., (1982) The development of teacher education in Cyprus since 1878 unpublished Rh. D. Dissertation, Nicosia.

Talbot J.E and Cape F.W., (1914) Report on education in Cyprus 1913, London Waterlow and sons Ltd.

Η ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΠΡΥ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ... ΤΑΝ
Ζ. Τζιλιανόπουλος
6107 3761

**ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Υπερ.Βιβ/κης Χαροκόπειου Παν/μίου.957705

* 6 1 0 7 *

HJ

